

Sprawozdanie z realizacji I etapu Programu Opieki nad Zabytkami
Województwa Opolskiego za lata 2016–2017

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Departament Kultury, Sportu i Turystyki

45-053 Opole, ul. Żeromskiego 3

tel.: 77 44 29 330

fax.: 77 44 29 328

e-mail: dks@opolskie.pl

www.umwo.opole.pl

Opracowanie: Iwona Solisz

Na okładce:

Żelazny most wiszący w Ozimku – Pomnik Historii ustanowiony przez Prezydenta RP w 2017 r.

(fot. A. Rapiński)

Spis treści

1. Podstawa sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2016-2019	4
2. Metodologia przyjęta przy przygotowaniu sprawozdania	4
3. Kontekst programowy i obowiązujące regulacje formalno-prawne w odniesieniu do Programu	5
3.1. Kontekst programowy	5
3.2. Regulacje formalno-prawne	6
4. Ochrona zabytków województwa opolskiego w latach 2016-2017	8
4.1. Rejestr zabytków województwa opolskiego	8
4.2. Pomniki Historii	12
4.3. Parki kulturowe	13
4.4. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	14
4.5. Gminna Ewidencja Zabytków i Programy Opieki nad Zabytkami	16
5. Założenia Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2019	19
6. Realizacja Programu w latach 2016-2017	25
6.1. Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego	25
6.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego	58
6.3. Rozwój inicjatyw związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym i rozwój tożsamości regionalnej	66
7. Finansowanie działań w zakresie ochrony zabytków w latach 2016-2017	71
8. Charakterystyka działań dotyczących zabytków, których właścicielem jest Województwo Opolskie, podjętych w latach 2016-2017	90
9. Działania samorządów i instytucji w dziedzinie ochrony zabytków w latach 2016-2017	97
9.1. Samorządy gminne	97
9.2. Samorządy powiatowe	102
10. Podsumowanie sprawozdania: wnioski i propozycje uzupełnienia programu na kolejne dwa lata bądź korekty programu	105

Skróty występujące w tekście Sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2016-2019

POnZWO – Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-19

MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

NID – Narodowy Instytut Dziedzictwa

UMWO – Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

OWKZ – Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

OROT – Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna

Ustawa o ozionz – Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

1. Podstawa sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2016-2019

Realizacja Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-19 wynika z zapisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 ust. 5 i 6 zarząd województwa ma obowiązek monitorowania realizacji działań zapisanych w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-19 został przyjęty Uchwałą Nr XVIII/206/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 14 czerwca 2016 r. Zgodnie z zapisami zawartymi w programie, konieczny jest monitoring programu za pierwsze dwa lata jego funkcjonowania zawarty w sprawozdaniu z realizacji I etapu POnZWO na lata 2016-2019.

Monitoring obejmuje ocenę rzeczową i finansową obrazującą postęp we wdrażaniu działań w ramach przyjętych celów strategicznych i priorytetów. Analizuje i określa zasadność kierunków działań przyjętych w programie w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, społecznych, gospodarczych na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym. Ma być pomocny do sformułowania wniosków na potrzeby wojewódzkich dokumentów strategicznych w zakresie dziedzictwa kulturowego na następne lata. Sprawozdanie uwzględnia również dane pochodzące z raportów i opracowań zawierających informacje o stanie dziedzictwa kulturowego Opolszczyzny w kontekście ogólnokrajowym.

2. Metodologia przyjęta przy przygotowaniu sprawozdania

Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie danych uzyskanych od departamentów Urzędu Marszałkowskiego, Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu, Narodowego Instytutu Dziedzictwa OT w Opolu oraz jednostek i instytucji kultury, działających na terenie województwa opolskiego, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego.

W opracowaniu ujęto również informacje przekazane przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty). Odpowiedzi na rozesłane ankiety udzieliło 65 gmin i 10 powiatów. Materiały te zostały poddane analizie oraz częściowej weryfikacji, a także syntetycznemu opracowaniu w celu prezentacji zaangażowania samorządów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

W sprawozdaniu wykorzystano dane dotyczące finansowania prac w obiektach zabytkowych przekazane przez jednostki samorządu terytorialnego, Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. Kontekst programowy i obowiązujące regulacje formalno-prawne w odniesieniu do Programu

3.1. Kontekst programowy

W ramach uwarunkowań wewnętrznych ochrony dziedzictwa kulturowego województwa opolskiego, Samorząd kieruje się wytycznymi zawartymi w przyjętych i obowiązujących dokumentach planistycznych, strategicznych i programowych.

A. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. (Uchwała Nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.) Podstawowe cele, z którymi POnZWO koresponduje to:

- Cel strategiczny 2. Aktywna społeczność regionalna.
Cel operacyjny 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej. Działania wpisujące się w ten cel to m.in. propagowanie i zachowanie wielokulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu oraz tradycji różnych narodowości zamieszkujących województwo opolskie, w tym imigrantów, wspieranie rozwoju regionalnej edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży, promowanie materialnej i niematerialnej kultury ludowej jako elementu rozwoju turystyki wiejskiej, kulturalnej i agroturystyki oraz jako czynnika sprzyjającego pełnieniu przez obszary wiejskie funkcji osiedleńczych.
- Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna.
Cel operacyjny 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury. Działania wpisujące się w te cele to m.in. budowa, rozbudowa i poprawa stanu oraz dostępności infrastruktury kulturalnej, w tym dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej, rekreacyjnej i sportowej.

B. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego został przyjęty uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.

Plan określa przestrzenne uwarunkowania rozwoju oraz kierunki i priorytety kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego, w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego.

W okresie sprawozdawczym trwały prace polegające na przeglądzie obowiązującego planu i rozpoczęły się prace nad jego zmianą, w ramach tych działań powstała m.in. Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (wrzesień 2017 r.) oraz udostępnieniu do publicznego wglądu oraz o rozpoczęciu w dniu 27.12.2017 r. konsultacji społecznych projektu Zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego i stanowiącego jego część Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego

ośrodka wojewódzkiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Pozostałe istotne dokumenty strategiczne to:

C. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

Działania związane ze wsparciem kultury realizowane są w ramach Osi Priorytetowej V, Działanie 5.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury, a w jego ramach poddziałania:

- 5.3.1. Dziedzictwo kulturowe i kultura,
- 5.3.2. Dziedzictwo kulturowe i kultura na obszarach przygranicznych,
- 5.3.3. Dziedzictwo kulturowe i kultura Aglomeracji Opolskiej.

3.2. Regulacje formalno-prawne

Podstawą prawną dla realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2016-2019 pozostają ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z późn. zm.) oraz z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tj. Dz.U. 2018 poz. 913 z późn. zm.).

W roku 2017 miała miejsce istotna nowelizacja ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 22 czerwca 2017 r. (Dz. U. 2017, poz. 1595), która wprowadziła szereg zmian w funkcjonowaniu służb konserwatorskich, zasadach ochrony zabytków oraz możliwości finansowania prac w obiektach zabytkowych.

Zakres działań podstawowych instytucji powołanych do ochrony zabytków nie uległ zmianie. Organami ochrony zabytków w Polsce jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalny Konserwator Zabytków. Na szczeblu wojewódzkim organem ochrony zabytków jest wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje wojewódzki konserwator zabytków. Po w/w zmianach ustawy Generalny Konserwator Zabytków decyduje o obsadzaniu stanowisk konserwatorów wojewódzkich i kierowników delegatur, a także uzyskał możliwość wydawania konserwatorom wytycznych w sprawach merytorycznych, w celu ujednoczenia polityki konserwatorskiej w skali kraju.

Istotną zmianą wprowadzoną wyżej przedstawioną nowelizacją ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest wskazanie wymagań dla konserwatorów samorządowych, w przypadku powierzenia przez wojewodę w drodze porozumienia niektórych spraw z zakresu właściwości wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 96 ust. 2 ustawy o ozionz) danej gminie, powiatowi czy też związkowi gmin lub powiatów. Wymagania te dotyczą między innymi wykształcenia i doświadczenia, analogicznego jakiego wymaga się od wojewódzkiego konserwatora zabytków. Na terenie województwa opolskiego zawartych jest pięć porozumień wojewody z powiatami.

Konserwator wojewódzki otrzymał również nowe narzędzia mające na celu ochronę zabytków, jak i egzekwowanie od właścicieli właściwego stanu zachowania zabytku oraz prowadzenia prac zgodnie z wydanym pozwoleniem. Nowelizacja ustawy wprowadziła instytucję „ochrony tymczasowej”, która zakłada objęcie zabytków ochroną od momentu wszczęcia postępowania o wpis do rejestru zabytków, a nie jak było pierwotnie, po wydaniu ostatecznej decyzji. Jednocześnie zostały wprowadzone administracyjne kary pieniężne za

naruszenie niektórych obowiązków wynikających z ustawy o ochronie zabytków, które wcześniej były zagrożone karą jako wykroczenia.

Administracyjne kary pieniężne mają być stosowane w przypadku:

- niezawiadomienia przez właściciela lub posiadacza zabytku organu ochrony zabytków o istotnych okolicznościach dotyczących zabytku wpisanego do rejestru zabytków albo znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków czyli uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, zagrożeniu dla zabytku, zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego oraz zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku,
- niepowiadomienia we właściwym terminie przez osobę lub jednostkę organizacyjną, która otrzymała pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę, właściwego organu o przywiezieniu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- uniemożliwiania lub utrudniania dostępu do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy,
- prowadzenia bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub robót budowlanych w jego otoczeniu albo badań archeologicznych,
- niewykonania zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków.

Wierzycielem należności z tytułu tych kar jest wojewódzki konserwator zabytków. Wpływy z kar pieniężnych mają być przekazywane na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków. Wysokość kar finansowych może wynosić od 500 zł do 2 000 zł, a w szczególnych przypadkach od 500 zł do 500 000 zł. Powołanie Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków jest również nowością. Jest to państwowy fundusz celowy, którego dysponentem jest minister kultury i dziedzictwa narodowego. Zgromadzone tam środki mają być przeznaczone na ratowanie zniszczonych lub uszkodzonych zabytków, np. w wyniku powodzi lub pożarów.

Pierwotnie ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dawała możliwość udzielania dotacji tylko dla zabytku wpisanego indywidualnie do rejestru zabytków. Po nowelizacji z 22 czerwca 2017 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały możliwość finansowania prac także odnośnie zabytku znajdującego się w gminnej ewidencji zabytków. Zgodnie z artykułem art. 81 ust. 1 i 2 dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane może zostać udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale, zarówno w przypadku zabytku wpisanego do rejestru zabytków jak też znajdującego się w gminnej ewidencji zabytków.

Zmiana ta dotyczy wyłącznie jednostek samorządu terytorialnego, dotacje przyznawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków czy też ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego będą jak dotychczas dotyczyły zabytków wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków.

4. Ochrona zabytków województwa opolskiego w latach 2016-2017

4.1. Rejestr zabytków województwa opolskiego

Podstawową prawną formą ochrony obiektów zabytkowych jest rejestr zabytków. Wpisów do rejestru dokonuje właściwy dla danego województwa wojewódzki konserwator zabytków. Wpisy te dokonywane są na wniosek właścicieli zabytków bądź z urzędu (zabytki nieruchome i archeologiczne).

Ilość obiektów rejestrowych ogółem wzrosła w latach 2016–2017 o 36 nowych wpisów dotyczących zabytków nieruchomych i 26 dotyczących zabytków ruchomych, przy czym w przypadku zabytków ruchomych ilość obiektów jest większa, ze względu na obejmowanie ochroną zespołów zabytków ruchomych.

Wpisy do rejestru zabytków nieruchomych i archeologicznych w latach 2016-2017

Rok	Ilość decyzji dot. zabytków nieruchomych	Ilość decyzji dot. zabytków archeologicznych
2016	20	0
2017	16	0

Wpisy do rejestru zabytków nieruchomych 2016 r.

Lp.	Miejscowość	Obiekt
1.	Góra Św. Anny	amfiteatr
2.	Opole	kamienica ul. Grunwaldzka 4
3.	Opole	kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej
4.	Opole	most na Młynówce w ciągu ul. Zamkowej
5.	Brzeg	kamienica ul. Dzierżonia 5
6.	Byczyna	cmentarz wielowyznaniowy przy ul. Kluczborskiej wraz z murami ogrodzeniowymi, bramami, mogiłami, alejami i drzewostanem
7.	Bukowo	budynek stacyjny
8.	Kluczbork	kamienica ul. Pułaskiego 23
9.	Opole	kamienica ul. Damrota 4
10.	Miejsce	kościół filialny pw. Wniebowstąpienia Pana Jezusa
11.	Nowa Cerekwia	wiadukt kolejowy na linii kolejowej 325 relacji Baborów-Pilszcz
12.	Głuchołazy	Wójtostwo obecnie – zespół mieszkalny przy ul. Magistrackiej 2 i 2a
13.	Paczków	otoczenie willi z parkiem ul. Poczтовая 19
14.	Przeczków	plebania nr 32
15.	Opole	szkoła przy ul. Ozimskiej 48a
16.	Opole	kamienica ul. Damrota 6

17.	Brzeg	zespół browaru przy ul. Ofiar Katynia 23
18.	Opole	kamienica ul. Ozimska 49
19.	Opole	kamienica ul. Grunwaldzk 24a
20.	Kluczbork	browar ul. Podwale 18-20

Wpisy do rejestru zabytków nieruchomości 2017 r.		
Lp.	Miejscowość	Obiekt
1.	Opole	kamienica ul. Grunwaldzka 14 i elewacja frontowa i wschodnia kamienicy ul. Grunwaldzka 16
2.	Opole	kamienica ul. Ozimska 51
3.	Kędzierzyn-Koźle	schron forteczny (kazamata) przy ul. Żeromskiego-Łukasiewicza
4.	Kędzierzyn-Koźle	magazyn artyleryjski (prochownia) przy ul. Konopnickiej
5.	Paczków	kamienica Rynek 26
6.	Kędzierzyn-Koźle	Prochownia - kazamata ul. Skarbowa
7.	Prudnik	szkoła ul. Kościuszki 55
8.	Namysłów	kamienica Rynek 7-7a
9.	Namysłów	kamienica Rynek 2
10.	Namysłów	kamienica Rynek 8
11.	Kluczbork	kamienica Piłsudskiego 12
12.	Nowa Cerekwia	budynek mieszkalny Rynek 17
13.	Kopice	kaplica grobowa rodu Schaffgotsch
14.	Brzeg	kamienica ul. Legionistów 4
15.	Namysłów	kamienica Rynek 9
16.	Trzeboszowice	kapliczka przy domu nr 92

Wpisy do rejestru zabytków ruchomych w latach 2016-2017

Rok	Ilość decyzji	Ilość zabytków ruchomych objętych decyzjami
2016	19	36
2017	7	9

W większości przypadków w ramach tych wpisów objęto ścisłą ochroną zespoły bądź pojedyncze obiekty sakralne – ołtarze, prospekty organowe, obrazy i rzeźby oraz inne elementy wyposażenia i wystroju wnętrz kościelnych (np. ławy kościelne, lichtarze). Wpisany do rejestru został także zegar z wieży ratusza w Paczkowie czy rzeźba Św. Jana Chrzciciela umieszczona na budynku mieszkalnym przy ul. Sobieskiego w Głubczycach.

1. Ołtarz boczny NMP z kościoła parafialnego w Pokoju wpisany do rejestru zabytków w 2017 r. (fot. J. Łabuś)
2. Wpisany do rejestru zabytkowy mechanizm zegarowy wyprodukowany w 1858 r. przez Carla Weissa – wieża ratusza w Paczkowie (fot. za www.paczkow.pl).

W okresie sprawozdawczym Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie wykreślił z rejestru żadnych zabytków z terenu województwa.

Według ostatnich dostępnych danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (stan na dzień 28.09.2016 r.) na terenie województwa opolskiego wpisanych jest do rejestru 3163 zabytków nieruchomości (na 71 041 zabytków w skali kraju). Natomiast liczba decyzji i obiektów w decyzjach według danych NID dotyczących zabytków ruchomych (stan na dzień 31.12.2017 r.) kształtuje się następująco:

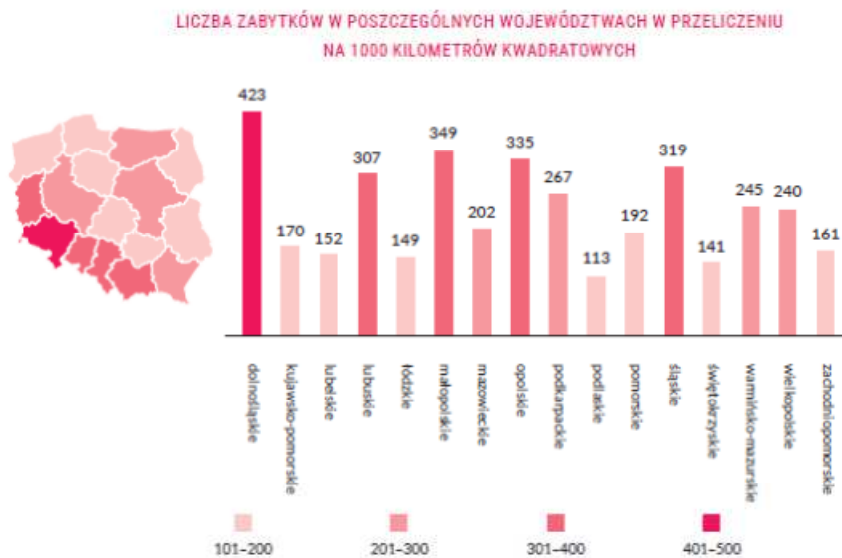
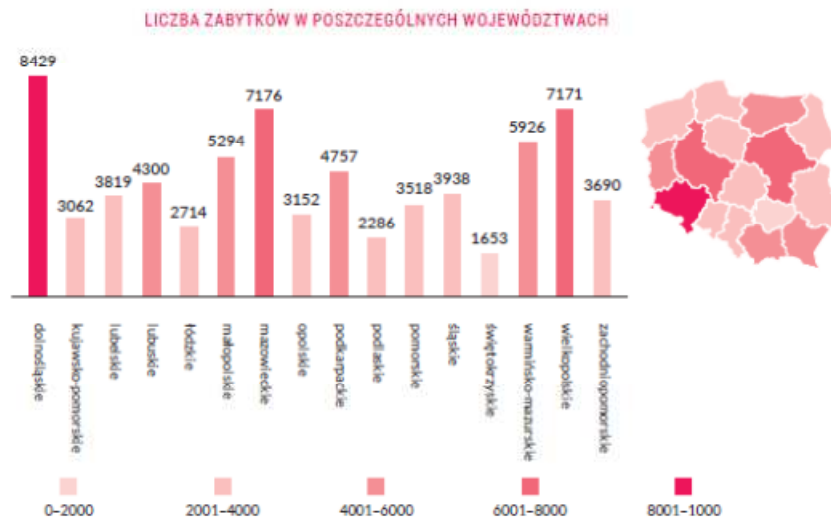
Tab. wg www.nid.pl

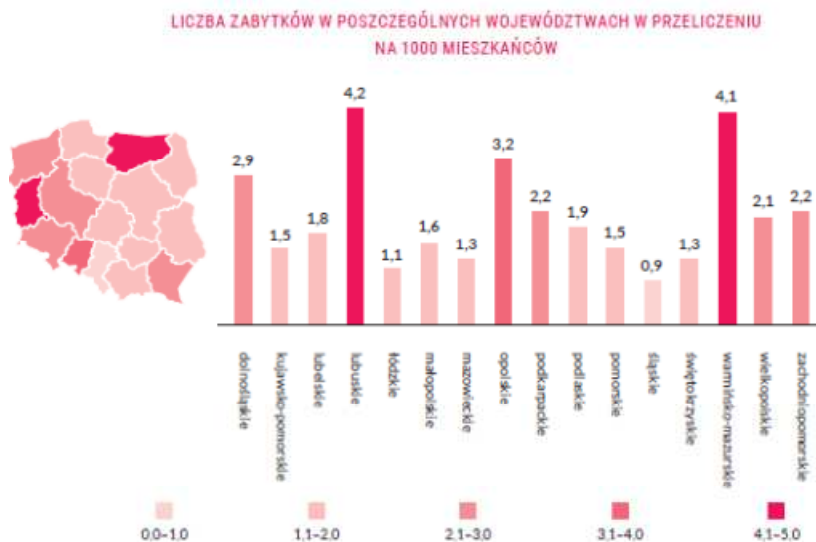
Nazwa województwa	Liczba decyzji	Liczba obiektów	Wyposażenie świątyń	Kolekcje	Inne
OPOLSKIE	1046	8306	7126	744	436

Analizując dane statystyczne dotyczące ilości zabytków na terenie województwa opolskiego warto zwrócić uwagę na „Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomości w Polsce” opracowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (Warszawa 2017). Raport ten prezentuje zasób zabytkowy, nie tylko w zakresie ilości obiektów na terenie danego województwa, ale też analizuje takie wskaźniki jak rozlokowanie obiektów zabytkowych w przeliczeniu na 1000 kilometrów kwadratowych – w tym wypadku Opolszczyzna, wchodząca w skład regionu śląskiego, zaliczona jest do obszaru o najwyższym nasyceniu zabytkami w skali kraju. W przypadku zaś porównania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, województwo opolskie znajduje się na trzecim

miejsu w Polsce w kategorii dotyczącej zasobności w obiekty zabytkowe. Jest to istotny wskaźnik, ponieważ często liczba szeroko rozumianych użytkowników poszczególnych obiektów decyduje o ich losie i kondycji technicznej, a tym samym o właściwym stanie zachowania (Raport ... s. 75-77).

Dane te obrazują poniższe zestawienia (Raport ... s. 75-76):

Zaprezentowane dane jednoznacznie wskazują wysoki stopień nasycenia województwa zabytkami, co powinno przekładać się na uwzględnianie potrzeb konserwatorskich w polityce regionalnej i krajowej dotyczącej zabytków Opolszczyzny.

4.2. Pomniki Historii

W okresie sprawozdawczym zwiększyła się liczba pomników historii na terenie województwa opolskiego.

Do dotychczasowych trzech pomników historii:

1. Góra Świętej Anny – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy,
  2. Zespół kościoła farnego pw. św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy w Nysie,
  3. Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji,
- dołączył czwarty zabytek:
4. Ozimek – żelazny łańcuchowy most wiszący na rzece Mała Panew, który został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 15 marca 2017 r.

Most wiszący w Ozimku to obecnie najstarszy zachowany żelazny most wiszący o ustroju nośnym konstrukcji łańcuchowej przewieszanej przez żeliwne ażurowe pylony. Wykonany został w latach 1825-1827 r. w hucie „Malapane” w Ozimku jako pionierskie, jedno z pierwszych tego typu rozwiązań konstrukcyjnych na świecie i jest istotnym świadectwem dziejów kultury przemysłowej i myśli technicznej pocz. XIX w. Wysoka ranga zabytku wynika z jego wartości historycznej i technicznej, a także roli wzorotwórczej, most w Ozimku posłużył bowiem jako wzór przy budowie podobnych przepraw mostowych na świecie (z uzasadnienia wartości zabytku – www.nid.pl).

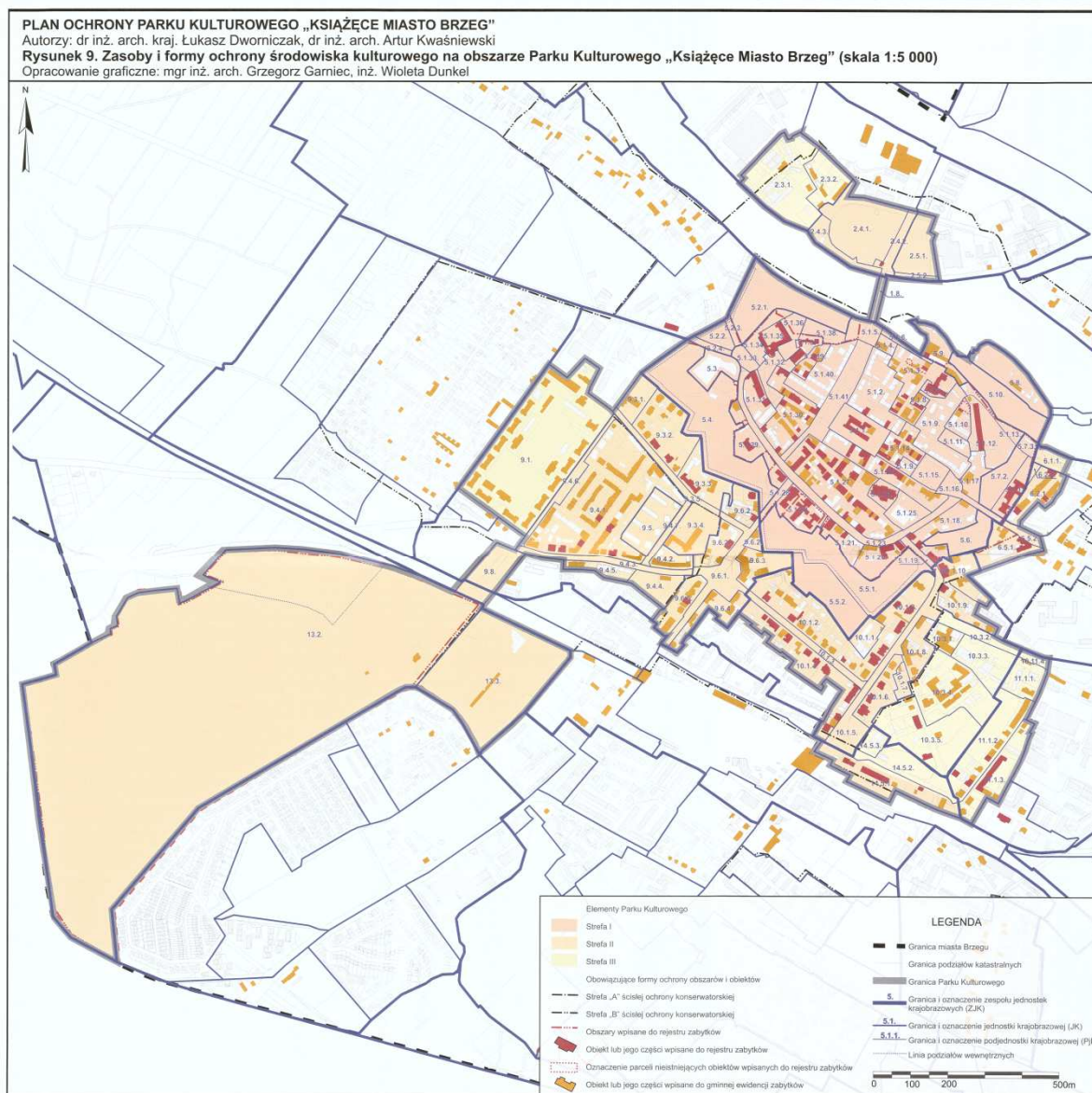

Żelazny most wiszący w Ozimku – Pomnik Historii (fot. A. Rapiński).

4.3. Parki kulturowe

Na terenie województwa opolskiego powołano w okresie sprawozdawczym pierwszy w województwie park kulturowy „Książęce Miasto Brzeg” (Uchwała Nr XXV/277/16 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 28 października 2016 roku w sprawie utworzenia Parku Kulturowego „Książęce Miasto Brzeg”).

Park kulturowy w Brzegu ma na celu ochronę krajobrazu kulturowego miasta i zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. W przypadku *Planu ochrony Parku Kulturowego „Książęce Miasto Brzeg”*, ustalonych zostało dziewięć obszarów działań ochronnych. Obszary ustalono na podstawie jednorodnej struktury i genezy elementów architektonicznych i krajobrazowych.

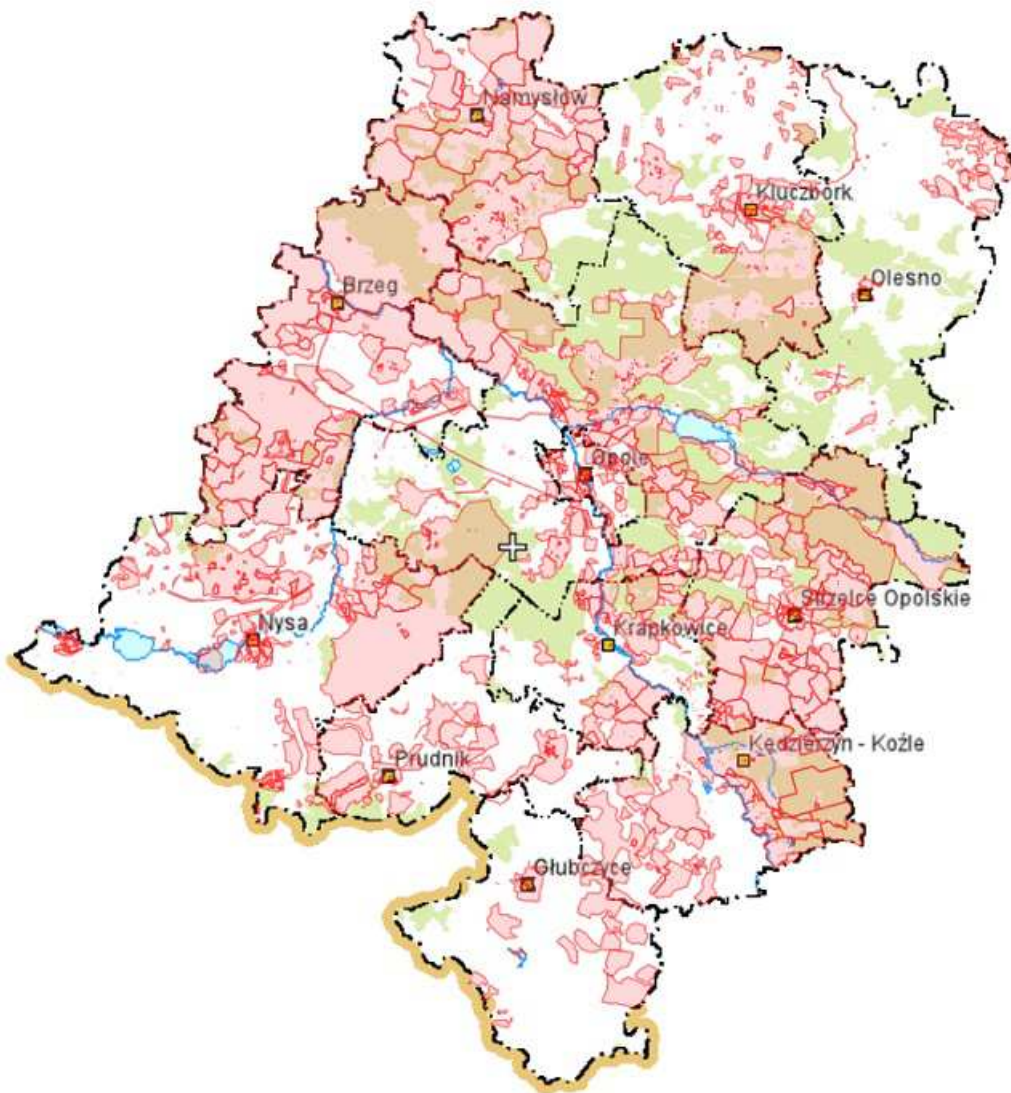
Mapa obszaru Parku Kulturowego „Książęce Miasto Brzeg”, autorzy opracowania: dr inż. arch. Ł. Dworniczak, dr inż. arch. A. Kwaśniewski.

4.4. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Planowanie przestrzenne to forma ochrony zabytków wskazana w ustawie o ochronie zabytków. Zgodnie z analizą Najwyższej Izby Kontroli planami miejscowymi pokryte jest ok. 30% powierzchni kraju. NIK wskazuje, że dobrze uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest najlepszą formą ochrony zabytków. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny odgrywać główną rolę w procesie kształtowania ładu przestrzennego, a ich opracowanie powinno być obligatoryjne przynajmniej dla terenów objętych ochroną przyrody, krajobrazu i zabytków (NIK o systemie gospodarowania przestrzenią gminy jako dobrem publicznym z 18.04.2017 r. – www.nik.gov.pl).

Według danych nadesłanych przez opolskie urzędy gmin, wszystkie gminy posiadają Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające w mniejszym lub większym stopniu problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego.

11 gmin deklaruje stuprocentowe pokrycie powierzchni miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, są to: Bierawa, Brzeg, Korfantów, Leśnica, Łubniany, Namysłów, Pakosławice, Skarbimierz, Tułowice, Ujazd. Powyżej 90% pokrycia mpzp terenów wskazały gminy: Domaszowice, Lubsza, Walce. W pozostałych gminach pokrycie planami jest bardzo zróżnicowane, począwszy od zerowej bądź minimalnej powierzchni obszarów objętych mpzp (np. 0,13% gmina Gogolin) do kilkudziesięciu procent. Przy uwzględnieniu 62 gmin, które podały dane, Opolszczyzna uzyskuje średnią 41% powierzchni pokrytej planami. Jest to powyżej średniej krajowej, choć nadal wskaźnik nie jest wystarczający. Powyższe sprawozdanie nie analizuje zapisów w planach miejscowych dotyczących ochrony zabytków, co pokazałoby dodatkowe zróżnicowanie metod ochrony planistycznej na terenie województwa.

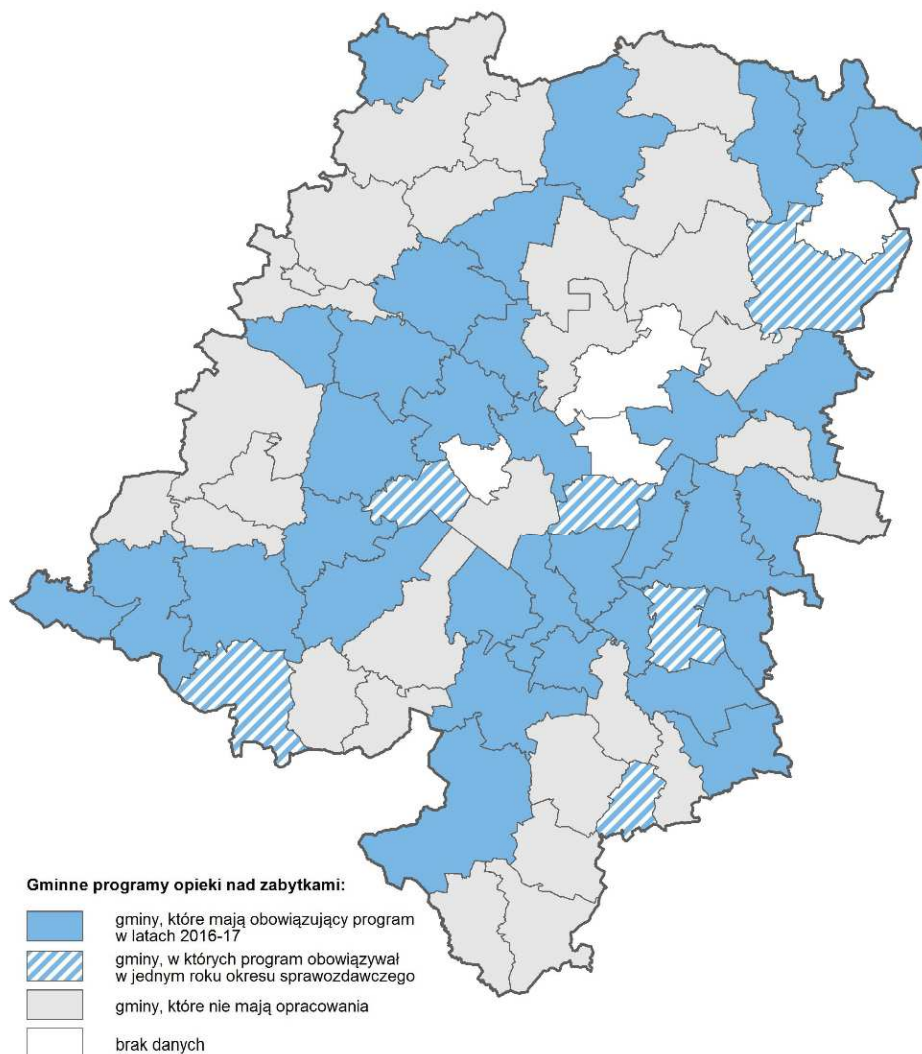

Pokrycie województwa planami miejscowymi (stan na koniec 2015 r.):
<http://maps.opolskie.pl>

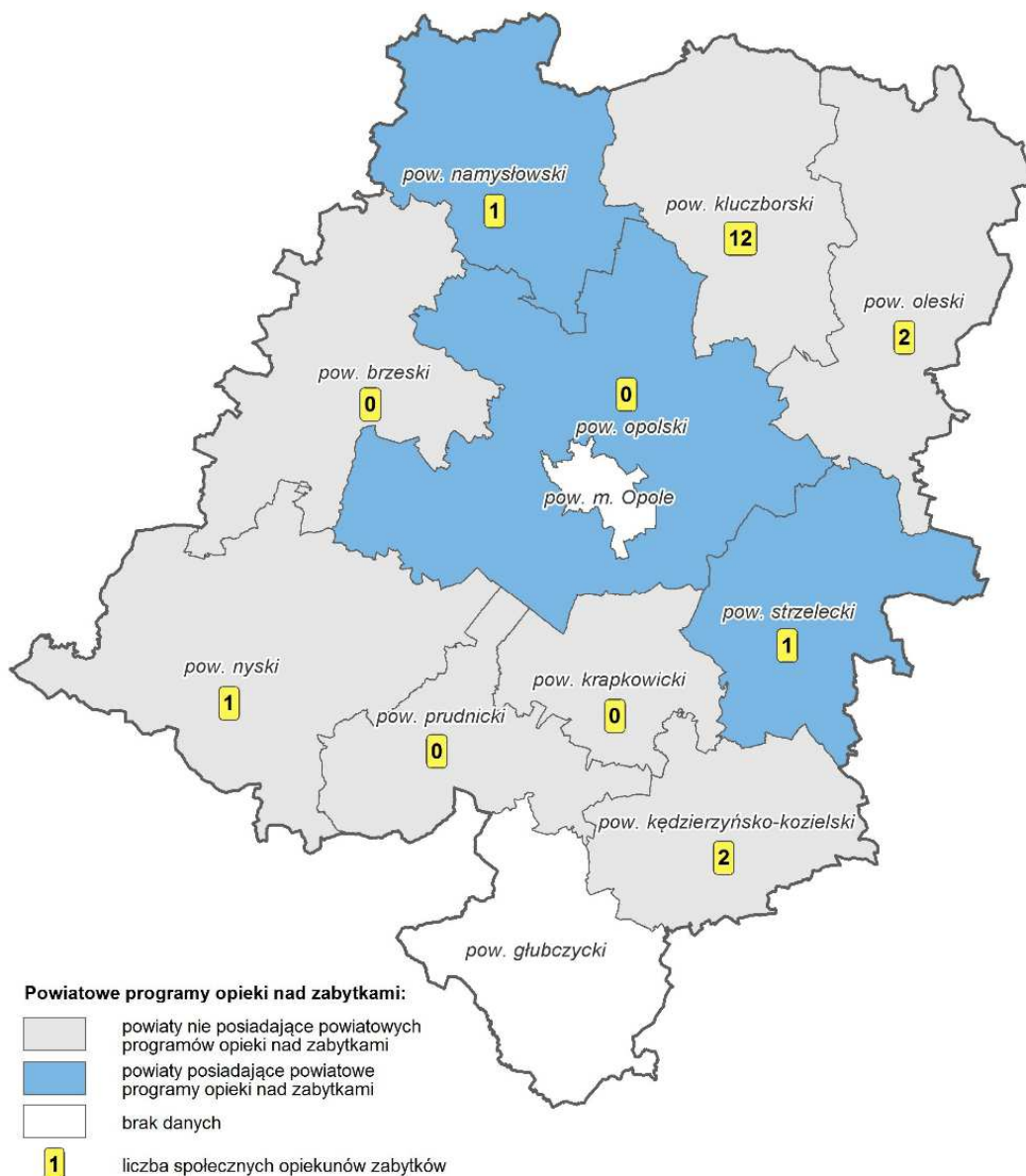

4.5. Gminna Ewidencja Zabytków i Programy Opieki nad Zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. nakłada obowiązek opracowania Programu opieki nad zabytkami na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego. Program opieki nad zabytkami powinien określać politykę samorządu w sferze ochrony zabytków i sposoby wykorzystania obiektów zabytkowych dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. W przypadku gmin podstawą do stworzenia programu jest gminna ewidencja zabytków (GEZ), prowadzona przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w formie zbioru kart adresowych. Ewidencja ta zawiera wszystkie zabytki na terenie danej gminy, łącznie z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków. Należy jednak podkreślić, że różnorodny jest stopień dokładności tych opracowań, część zawiera nieaktualne dane i wymaga opracowania według obecnie obowiązujących standardów (wzór karty wynikający z Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011, Nr 113, poz. 661). Posiadanie gminnych ewidencji zabytków zadeklarowały w 66 ankietach 62 gminy. W latach 2016-17 pozytywnie zaopiniowany przez WUOZ w Opolu oraz przyjęty uchwałą radnych Gminny Program Opieki nad Zabytkami posiadało 38 gmin oraz 3 powiaty.

Posiadanie gminnych programów opieki nad zabytkami w latach 2016-2017.
 Opracowanie graficzne danych: Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO.

Posiadanie powiatowych programów opieki nad zabytkami w latach 2016-2017.
 Opracowanie graficzne danych: Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO.

Analogicznie jak w latach ubiegłych ilość opracowanych planów powiatowych jest niewielka (choć wzrosła z dwóch do trzech samorządów posiadających to opracowanie).

5. Założenia Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2019

CEL STRATEGICZNY I: UTRZYMANIE I ZARZĄDZANIE ZASOBEM REGIONALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	
PRIORYTETY	DZIAŁANIA
I. Realizacja zadań własnych samorządu wojewódzkiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja działań wynikających z Programu opieki nad zabytkami oraz ich systematyczny monitoring. 2. Monitoring oraz realizacja niezbędnych prac budowlanych i konserwatorskich w obiektach zabytkowych, do których tytuł prawny ma Województwo Opolskie. 3. Zlecenie lub dofinansowywanie prac studialnych, projektowych i badań konserwatorskich, w tym opracowania studiów waloryzacji zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie województwa opolskiego. 4. Monitoring stanu najważniejszych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. 5. Kontynuacja dofinansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków z budżetu Samorządu Województwa Opolskiego. 6. Ustanowienie święta promującego dziedzictwo kulturowe w regionie – Opolskich Dni Dziedzictwa realizowanych w ramach ogólnopolskiego i europejskiego projektu Europejskich Dni Dziedzictwa (współpraca z Narodowym Instytutem Dziedzictwa i korzystanie z możliwości finansowych instytucji na promocję wydarzenia). W realizacji tego zadania postuluje się nawiązanie współpracy w ramach patronatów honorowych z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska, Kurią Biskupią itp. Warto pomyśleć o stworzeniu profilu wydarzenia na mediach społecznościowych. 7. Ustanowienie w ramach Opolskich Dni Dziedzictwa konkursu regionalnego na najlepsze projekty edukacyjne promujące dziedzictwo kulturowe. W celu pozyskania środków na nagrody finansowe w konkursie, postuluje się poszukanie sponsora strategicznego konkursu. 8. Koordynacja realizowanych zadań jednostek Samorządu Województwa Opolskiego i przemyślane łączenie ich z promocją dziedzictwa (m.in. promocja dziedzictwa poprzez sport, przyrodę, teatr, filharmonię, muzea itp.).
II. Odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działań w zakresie rewitalizacji wsi oraz rewaloryzacji historycznych układów ruralistycznych, a także badań i studiów nad historycznymi układami wsi opolskiej, w tym kontynuacja prac nad inwentaryzacją i waloryzacją zabytkowego zasobu wsi, rozpoczętych w 2008 r. 2. Promocja wsi opolskiej jako zjawiska wyjątkowego w skali kraju,

<p>i dziedzictwa regionalnego</p>	<p>w tym promocja agroturystyki prowadzonej na bazie obiektów zabytkowych (kontynuacja).</p> <p>3. Działania na rzecz dziedzictwa niematerialnego wsi opolskiej, w tym wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych, promocja i wspieranie zachowania regionalnego folkloru oraz gwary.</p> <p>4. Wspieranie projektów wpisujących się w tradycyjny krajobraz i zabudowę wsi opolskiej (kontynuacja).</p> <p>5. Popieranie i rozpowszechnianie dobrych praktyk w zakresie dbałości o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze wsi.</p> <p>6. Kontynuacja konkursu „Piękna wieś opolska”, a także działania na rzecz przystąpienia do projektu „Sieć najciekawszych wsi w Polsce” oraz zwiększenia w nim udziału wsi opolskich.</p> <p>7. Wspieranie dążeń do objęcia wyższymi formami ochrony unikalnych na terenie Polski historycznych układów ruralistycznych (np. Jemielnica, Księżę Pole, Stary Paczków).</p>
<p>III. Rewaloryzacja i rewitalizacja miast</p>	<p>1. Wspieranie działań w zakresie rewaloryzacji i rewitalizacji miast, prowadzonych na podstawie kompleksowych studiów historyczno-urbanistycznych, w tym zachowania najcenniejszych układów urbanistycznych, o genezie średniowiecznej (kontynuacja).</p> <p>2. Wspieranie działań na rzecz odtwarzania dawnych osi kompozycyjnych i powiązań widokowych.</p> <p>3. Wspieranie rewitalizacji i poszukiwania nowych funkcji dla zdegradowanych obszarów przemysłowych i powojkowych (kontynuacja).</p> <p>4. Wspieranie działań zmierzających do eliminowania z krajobrazów miejskich obszarów niezagospodarowanych, dezintegrujących przestrzeń urbanistyczną (kontynuacja).</p> <p>5. Inicjowanie i wspieranie promocji historycznych miast Śląska Opolskiego, jako fragmentu regionu, który był w średniowieczu kolebką i wzorcem urbanizacji Królestwa Polskiego.</p> <p>6. Zainicjowanie i wsparcie programu inwentaryzacji dziedzictwa kultury współczesnej (po 1945 r.), a także wspieranie inicjatyw służących zachowaniu i popularyzacji najwybitniejszych dzieł kultury współczesnej (np. publikacje, wystawy).</p>
<p>IV. Ochrona dziedzictwa archeologicznego</p>	<p>1. Wspieranie działań na rzecz kompleksowej ochrony dziedzictwa archeologicznego w połączeniu ze środowiskiem przyrodniczym (kontynuacja).</p> <p>2. Wspieranie archeologicznych prac badawczych i inwentaryzacyjnych (kontynuacja).</p> <p>3. Wspieranie promocji dziedzictwa archeologicznego oraz działań edukacyjnych na rzecz zabytków archeologicznych (kontynuacja).</p> <p>4. Inicjowanie oraz wspieranie inicjatyw mających na celu zagospodarowanie turystyczne pojedynczych obiektów archeologicznych o własnej formie krajobrazowej oraz ich zgrupowań, poprzez publikacje i tworzenie szlaków kulturowych (np. szlak średniowiecznych fortyfikacji i siedzib obronnych nyskiego księstwa biskupów wrocławskich).</p>

	5. Zainicjowanie i wsparcie finansowe popularnonaukowej publikacji „Grodziska Śląska Opolskiego”.
V. Rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie i promocja tworzenia lokalnych izb o charakterze muzealnym (kontynuacja). 2. Wspieranie działań na rzecz adaptacji nieruchomości zabytków techniki wraz ze zgromadzonymi tam zabytkami ruchomymi na lokalne muzea techniki (kontynuacja). 3. Dofinansowywanie prac konserwatorskich przy budynkach i zbiorach muzealnych (kontynuacja). 4. Dofinansowywanie szczególnie cennych ekspozycji muzealnych (kontynuacja). 5. Wspieranie modernizacji budynków muzealnych wraz z przystosowywaniem ich do potrzeb niepełnosprawnych zwiedzających (kontynuacja). 6. Wspieranie wydawnictw muzealnych, katalogów i przewodników po zbiorach (kontynuacja). 7. Zainicjowanie i wsparcie finansowe popularnonaukowej publikacji „Skarby muzeów województwa opolskiego”.
VI. Rozwój instytucji opieki nad zabytkami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji itp.) zajmujących się opieką nad zabytkami, a także promocją i edukacją w zakresie dziedzictwa kulturowego (kontynuacja). 2. Wspieranie współdziałania instytucji zajmujących się zwalczaniem nielegalnego wywozu za granicę lub przywozu zza granicy zabytków oraz zwalczaniem przestępczości przeciwko dobrom kultury (kontynuacja). 3. Promowanie instytucji oraz podmiotów gospodarczych zajmujących się systemami zabezpieczeń przeciw włamaniom i przeciwpożarowym, szczególnie w odniesieniu do obiektów architektury drewnianej (kontynuacja). 4. Wspieranie organizacji skupiających i mobilizujących lokalne społeczności do działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego (kontynuacja). 5. Aktywizacja właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych, poprzez udzielanie kompleksowych informacji na temat możliwości inwestycyjnych (kontynuacja). 6. Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji i departamentów związanych z ochroną i kształtowaniem krajobrazu kulturowego, umożliwianie udziału w szkoleniach zewnętrznych (kontynuacja). 7. Wspieranie działań społecznych opiekunów zabytków (kontynuacja). 8. Kontynuacja współpracy z uczelniami wyższymi, wspieranie działań i prac badawczych związanych z konserwacją zabytków i ochroną krajobrazu kulturowego.

CEL STRATEGICZNY II: OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	
PRIORYTETY	DZIAŁANIA
I. Dziedzictwo kulturowe jako czynnik stymulujący rozwój gospodarczy	<p>1. Uwzględnianie w opracowaniach strategicznych dziedzictwa kulturowego, jako potencjału rozwojowego województwa (kontynuacja).</p> <p>2. Promowanie i wspieranie finansowe działań, mających na celu poprawę atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej obiektów i obszarów o dużych walorach krajobrazowych (kontynuacja).</p> <p>3. Promowanie i wspieranie działań, które w sposób szczególnie uwzględniają wieś opolską jako wyróżnik na tle Śląska i całej Polski, jeśli chodzi o stopień zachowania historycznych układów ruralistycznych oraz kultywowanie obyczajowości, gwary i folkloru.</p>
II. Wstrzymanie procesu degradacji założeń pałacowo-parkowych	<p>1. Dofinansowywanie opracowań studialnych i prac projektowych (kontynuacja).</p> <p>2. Wspieranie kształtowania zasad partnerstwa publiczno-prywatnego w celu pomocy właścicielom założeń pałacowo-parkowych, uwzględniającym interes społeczny w procesie rewaloryzacji i rewitalizacji tych zespołów (kontynuacja).</p>
III. Wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych	<p>1. Wspieranie działań władz, społeczności i organizacji lokalnych, zmierzających do powoływania parków kulturowych („Szlak polichromii brzeskich”; „Brzeska średniowieczna kamienica mieszczańska”; „Szlak polichromii nyskich”; „Ostrówek” w Opolu; „Twierdza Nysa”; „Twierdza Koźle”; teren bitwy pod Byczyną; zespół parkowo-ruralistyczny w Pokoju; zespół Huty Kluczborskiej w Zagwiździu, a także parki kulturowe na bazie kompleksów zabytków archeologicznych: „Jędrychowice”, „Włodzienin”, „Biała”, „Głogówek-Wójtowiec”, „Gierów”).</p> <p>2. Wspieranie działań zmierzających do wpisania na listę Pomników Historii mostu żelaznego w Ozimku, Cmentarza Jenieckiego i Miejsca Pamięci w Łambinowicach, zespołu kościoła filialnego pw. św. Jakuba Apostoła w Małujowicach, zespołu staromiejskiego i fortyfikacji miejskich w Byczynie, parku w Pokoju, zespołu klasztoru pocysterskiego z otoczeniem oraz układem ruralistycznym w Jemielnicy, katedry Św. Krzyża w Opolu.</p> <p>3. Zainicjowanie i wspieranie działań zmierzających do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO zespołu Góry Św. Anny – komponowanego krajobrazu kulturowo-przyrodniczego.</p>
IV. Wspieranie funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia	<p>1. Wspieranie istniejących szlaków przez dofinansowywanie ich promocji, rozbudowę oferty merytorycznej i infrastruktury turystycznej (kontynuacja).</p> <p>2. Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków turystyczno-kulturowych (w tym proponowanych w niniejszym Programie szlaków: „Stolice książęce Śląska Opolskiego”, „Między Pomnikami Historii”, „Szlakiem polichromii Franza Sebastiniego”, „Szlakiem dzieł Josepha Fahnrotha”, „Szlakiem architektury Alexisa</p>

nowych szlaków, obejmujących charakterystyczne dla województwa zespoły i obiekty zabytkowe	Langerą”, „Szlakiem zegarów słonecznych województwa opolskiego”, „Grodziska księstwa nyskiego”, „Legenda św. Emeryka”). 3. Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia archeologicznych szlaków turystycznych (kontynuacja).
V. Wstrzymanie procesu degradacji oraz popularyzacja zabytków techniki	1. Wspieranie działań konserwatorskich służących zachowaniu zabytków techniki oraz zainicjowanie (w porozumieniu z OWKZ) programu inwentaryzacji i waloryzacji dziedzictwa techniki. 2. Inicjowanie i wspieranie popularyzacji zabytków techniki (publikacje, wystawy w ogólnodostępnych miejscach publicznych, wydarzenia plenerowe – w tym m.in. święto mostu i żeliwa w Ozimku itp.). 3. Wspieranie inicjatyw promujących ginące zawody. 4. Wspieranie inicjatyw zmierzających do powołania Muzeum Odry na terenie województwa opolskiego.

CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ INICJATYW ZWIĄZANYCH Z REGIONALNYM DZIEDZICTWEM KULTUROWYM I ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ	
PRIORYTETY	DZIAŁANIA
I. Podnoszenie poziomu edukacji i wiedzy nt. regionalnego dziedzictwa kulturowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie organizacyjne i finansowe szkoleń z zakresu wiedzy na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego (kontynuacja). 2. Wspieranie organizacji wystaw, festynów, kiermaszów i innych imprez regionalnych (kontynuacja). 3. Wspieranie organizacji konkursów i warsztatów tematycznych, przybliżających i utrwalających tradycje lokalnych rzemiosł i folkloru (kontynuacja). 4. Wspieranie organizacji cyklicznych imprez promujących regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe (np. Europejskie Dni Dziedzictwa, Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, Noc Muzeów, wydarzenia rocznicowe) - kontynuacja. 5. Popularyzacja i promocja wiedzy o zabytkach regionu przez wspieranie organizacji olimpiad i konkursów tematycznych wśród dzieci i młodzieży, pikników rodzinnych oraz wycieczek turystycznych z przewodnikiem (kontynuacja). 6. Wspieranie organizacyjne i finansowe konferencji, sesji popularno-naukowych, warsztatów popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym regionu i dających możliwość dyskusji o problematyce jego ochrony (kontynuacja). 7. Wspieranie wydawnictw informacyjnych i przewodników (kontynuacja). 8. Finansowanie publikacji oraz opracowań dotyczących zabytków (kontynuacja). 9. Dbanie o pamięć o wybitnych osobistościach regionu (kontynuacja). 10. Wsparcie inicjatywy utworzenia Ośrodka Myśli Patriotycznej

	(Opole lub Góra Św. Anny) - we współdziałaniu z IPN oraz organizacjami społecznymi i związkowymi.
II. Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Oddziałem Terenowym Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Opolu oraz innymi instytucjami zajmującymi się ochroną dziedzictwa kulturowego. 2. Wspieranie działalności statutowej Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, inicjatyw społecznych opiekunów zabytków oraz prac w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego, podejmowanych przez stowarzyszenia i szkoły wyższe (kontynuacja). 3. Wystąpienie z inicjatywą utworzenia systemu szkoleń dla społecznych opiekunów zabytków (przy współdziałaniu WKZ). 4. Wystąpienie z inicjatywą organizowania szkoleń dla pracowników gmin, zajmujących się problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego (przy współdziałaniu WKZ).
III. Współpraca między regionami, współpraca międzynarodowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja wspólnych spotkań i warsztatów między społecznościami miast partnerskich. 2. Kontynuacja współpracy w ramach Czerostronnej partnerskiej sieci regionalnej między regionami partnerskimi: Nadrenią Palatynatem, Krajem Środkowoczeskim, Burgundią i Opolszczyzną, a także w ramach dwustronnego porozumienia z Burgundią. 3. Kontynuacja współpracy w ramach euroregionów Pradziad i Silesia. 4. Kontynuacja współpracy w ramach promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego, między Województwem Opolskim a Krajem Ołomunieckim. 5. Kontynuacja współpracy z województwami: małopolskim, śląskim i dolnośląskim, dotyczącej wspólnych szlaków kulturowych. 6. Wspieranie promocji międzynarodowych szlaków kulturowych i ich lokalnych wariantów (np. Nyskiej drogi św. Jakuba, rowerowego Szlaku czarownic na pograniczu polsko-czeskim). 7. Kontynuacja wspierania i promocji polsko-czeskich spotkań muzealnych. 8. Zainicjowanie projektu promocji i ochrony dziedzictwa wielokulturowego na północnym przedpolu Bramy Morawskiej: „Brama Morawska – korytarz kultur – korytarz idei” (we współpracy z województwem śląskim oraz euroregionem Silesia). 9. Nawiązanie współpracy z województwem świętokrzyskim: zainicjowanie projektu promocji dziedzictwa kulturowego wokół szlaku turystyczno-pielgrzymkowego „Legenda św. Emeryka”, Opole – Góra Św. Anny – Święty Krzyż.
IV. Polityka informacyjna i promocyjna w zakresie opieki nad dziedzictwem kulturowym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie i wspieranie współpracy z TV i Polskim Radiem na rzecz zwiększenia ilościowego i jakościowego treści, promujących regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe, w ramach misyjności mediów publicznych. 2. Inicjowanie i wspieranie konkursów na najlepszy produkt medialny (film, reportaż, artykuł, spot reklamowy itp.), promujący

	<p>dziedzictwo kulturowe Opolszczyzny i budujący świadomość jego społecznego i kulturowego znaczenia.</p> <p>3. Inicjowanie i wspieranie wysokiej jakościowo promocji dziedzictwa kulturowego Opolszczyzny w Internecie.</p> <p>4. Zainicjowanie i wsparcie opracowania oraz publikacji podręcznika lub materiałów edukacyjnych dla szkół w zakresie dziedzictwa kulturowego Opolszczyzny.</p> <p>5. Inicjowanie i wspieranie działań służących promocji i informacji nt. możliwości otrzymania wsparcia na ochronę i opiekę nad zabytkami oraz ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach funduszy europejskich (szkolenia, spotkania informacyjne, foldery i ulotki informacyjne, spoty i informacje w mediach).</p>
--	--

6. Realizacja *Programu* w latach 2016-2017

6.1. Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego

Priorytet I. Realizacja zadań własnych samorządu wojewódzkiego

Departament Kultury, Sportu i Turystyki UMWO

W ramach monitoringu działań wynikających z *Programu* przygotowano zostało sprawozdanie z jego realizacji, obejmujące działania jednostek samorządowych na terenie województwa w obszarze dziedzictwa kulturowego.

W latach 2016-2017 Zarząd Województwa Opolskiego ogłosił dwa konkursy na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru. Łączne przeznaczono w nich kwotę 500 000 zł, co pozwoliło na dofinansowanie 30 zadań. W sumie wydatkowana została kwota 490 000 zł, w związku z rezygnacją z dotacji w 2017 r. jednego z beneficjentów.

Dotacje zostały przyznane na ważne, wieloletnie przedsięwzięcia konserwatorskie, dotyczące szczególnie cennych zabytków jak np. na prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii w północnej nawie bocznej wraz z wyposażeniem w kościele pw. Św. Bartłomieja Apostoła Głogówku (etap III); na konserwację i restaurację polichromii ściennych w prezbiterium kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Niemodlinie (III etap prac), czy też na remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno - rzeźbiarskim późnobarokowej elewacji północnej i wschodniej prałatury dawnego klasztoru Norbertanek w Czarnowąsach – etap III cz. 1. Jednocześnie przyznano dotacje do mniejszych, ale wartościowych obiektów, m.in. przeprowadzone zostały prace przy wymianie stolarki okiennej w budynku dworu w Biskupicach (gm. Byczyna).

Rodzaj beneficjenta	2016		2017	
	Dotacje	Kwota w zł	Dotacje	Kwota w zł
Parafie Rzymskokatolickie	8	138 000	13	200 000
Parafie Ewangelicko-Augsburskie	0	0	1	10 000
Klasztory Zakonne	0	0	1	30 000
Organizacje pozarządowe	0	0	0	0
Podmioty prywatne	1	5 000	1	10 000
Powiaty	0	0	0	0
Gminy	0	0	1	10 000
Wspólnoty mieszkaniowe	0	0	1	10 000
Inne	2 (DPS, SP ZOZ)	57 000	1 (DPS)	20 000
Razem	11	200 000	19	290 000

Podstawą udzielania dotacji w ramach konkursu wniosków była Uchwała Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXXII/345/2009 r. z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego (Dz.U.W.O. Nr 44, poz. 768 z późn. zm.).

Głogówek. Kościół pw. Św. Bartłomieja Ap. kaplica z ołtarzem św. Kandydy – stan po konserwacji w 2016 r. – dotacja SWO; (1) sklepienie, (2) obraz w ołtarzu – fot. ks. R. Kinder.

Poniżej wybrane przykłady realizowanych prac przy zabytkach wpisanych do rejestru, do których tytuł prawny ma Województwo Opolskie.

Tabela. Zestawienie projektów realizowanych w ramach RPO WO 2014-2020 (Oś priorytetowa V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe i kultura) w zakresie zabytków wpisanych do rejestru, do których tytuł prawny ma Województwo Opolskie.

Beneficjent: Muzeum Śląska Opolskiego				
Tytuł projektu	Zakres projektu	Wartość całkowita (PLN)	Dofinansowanie UE (PLN)	Deklarowany okres realizacji
Światło na sztukę – ochrona i rozwój infrastruktury obiektów Muzeum Śląska Opolskiego oraz Teatru im. Jana Kochanowskiego o celem poprawienia odbioru i zwiększenia dostępności opolskiej oferty kulturalnej	Projekt „Światło na sztukę – ochrona i rozwój infrastruktury obiektów Muzeum Śląska Opolskiego oraz Teatru im. Jana Kochanowskiego celem poprawienia odbioru i zwiększenia dostępności opolskiej oferty kulturalnej” realizowany przez dwie instytucje kultury o regionalnym zasięgu działalności: Muzeum Śląska Opolskiego (MŚO) – lider projektu/wnioskodawca; Teatr im. Jana Kochanowskiego (TJK) – partner projektu. Projekt obejmuje działania w zakresie remontu, przebudowy i modernizacji obiektów kultury zlokalizowanych na terenie miasta Opola stanowiących atrakcje turystyczne dla przyjezdnych oraz propozycję spędzenia wolnego czasu dla mieszkańców Regionu, w tym dwa obiekty zabytkowe: - budynek Muzealny -Wystawowy (Opole, ul. Mały Rynek 7); - budynek wystawienniczy – Galeria (Opole, ul. Ozimska 10).	3 878 877,91	2 902 768,32	01.05.2016 - 30.09.2018
Beneficjent: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki				
Konserwacja zabytkowego zbioru Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu oraz renowacja murów zewnętrznych Zamku w Zespole Zamkowo-Parkowym w Rogowie Opolskim wraz z odprowadzeniem wód	Przedmiotem projektu są przedsięwzięcia polegające na: (1) Konserwacji zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu; (2) Renowacji murów zewnętrznych Zamku w Zespole Zamkowo-Pałacowym w Rogowie Opolskim; (3) Działania edukacyjne: wystawa zbiorów po konserwacji, symposium, zrealizowany zostanie film poświęcony konserwacji zbiorów, odbywać się będą lekcje biblioteczne poświęcone właściwemu przechowywaniu zbiorów i ich ochronie przed zniszczeniem, ponadto zostaną zakupione kioski multimedialne; (4) strony internetowe zostaną dostosowane do osób z niepełnosprawnościami. W projekcie zastosowane zostaną rozwiązania sprzyjające osobom z	3 576 108,70	2 950 747,91	22.09.2016 - 31.12.2019

deszczowych	niepełnosprawnościami. Obiekt będący przedmiotem projektu wpisany jest do rejestru zabytków (Nr 4/50 z dnia 17 listopada 1950 r.).			
Beneficjent: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu				
Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice) wraz z modernizacją budynku i otoczenia Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu i zakupem niezbędnego wyposażenia	Beneficjentem projektu jest Centralne Muzeum Jeńców Wojennych (dalej: CMJW), Projekt realizowany jest w partnerstwie przez CMJW i Zespół Szkół in. Polskich Noblistów w Łambinowicach. Projekt realizowany jest w obiektach CMJW wpisanych do rejestru zabytków: budynek w Opolu przy ul. Minorytów 3, Budynek w Łambinowicach przy ul. Muzealnej 4, Teren byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F(344) Lamsdorf (Łambinowice)–Miejsce Pamięci Narodowej. Projekt ma na celu zwiększenie dostępności zasobów kulturowych poprzez konserwację i efektywne wykorzystanie ważnego elementu dziedzictwa regionu oraz szereg inwestycji w poprawę warunków realizacji celów statutowych jednostki. Projekt obejmuje m.in. następujące zadania: 1) prace konserwatorskie pozostałości poobozowych po Stalagu 318/VIII F (344) w Łambinowicach, 2) projekt i realizacja wystawy edukacyjnej i nośników informacji terenowej (konkurs architektoniczny), 3)Przygotowanie zabytków ruchomych na cele ekspozycji, 4)Przebudowa strony internetowej i przygotowanie aplikacji mobilnej do samodzielnego zwiedzania terenu byłego obozu, 5)Przygotowanie informatora dot. nowej wystawy edukacyjnej, 6)Przygotowanie scenariuszy zajęć muzealnych w oparciu o nową wystawę edukacyjną, 7)Remont i	4 000 000,00	3 266 618,79	28.10.2016 - 31.12.2019

	doposażenie budynku Muzeum w Opolu, 8)Termomodernizacja ściany zewnętrznej budynku Muzeum w Opolu, 9)Zagospodarowanie terenu wraz z likwidacją barier architekt. wokół budynku Muzeum w Opolu, 10)Modernizacja oraz zakup wyposażenia do magazynu archiwaliów w budynku Muzeum w Opolu, 11)Zakup niezbędnego wyposażenia dla bud. Muzeum w Łambinowicach.			
--	---	--	--	--

Opracowanie: Departament Koordynacji Programów Operacyjnych UMWO

Monitoring stanu najważniejszych obiektów wpisanych do rejestru zabytków koncentrował się na działaniach związanych z prawidłowym procesem budowlanym w obiektach i na obszarach znajdujących się na liście pomników historii.

W zestawieniu zostały ujęte wydane pozwolenia przez wojewódzkiego konserwatora zabytków dotyczące zarówno prac konserwatorskich, jak i robót budowlanych, dotyczące pomników historii:

Wykaz pozwoleń udzielonych przez OWKZ na prace konserwatorskie na terenie pomników historii			
2016			
1	Góra Św. Anny	Dom Pielgrzyma al. Jana Pawła II	Remont / przebudowa
2	Góra Św. Anny	ul. Strzelecka 8	Przebudowa budynku gospodarczego
3	Góra Św. Anny	Dom Pielgrzyma al. Jana Pawła II	Remont, wymiana stolarki
4	Góra Św. Anny	Schody północne	Remont schodów
5	Góra Św. Anny	Rynek	Rynek remont
6	Góra Św. Anny	Rynek „Górny”	Przebudowa przestrzeni
7	Paczków	Kościół św. Jana Ewangelisty	Konserwacja elewacji prezbiterium
8	Paczków	Rynek 50	Instalacja gazowa
9	Paczków	Rynek 7-8	Remont budynków
10	Paczków	Rynek 3	Remont budynku
11	Paczków	Rynek 29-30	Remont wew. instalacja elektryczna
12	Paczków	ratusz	Remont ratusza-dach, okna, elewacje
13	Paczków	Rynek 40	Adaptacja poddasza
14	Paczków	Rynek 33/2	Przebudowa instalacji gazowej
15	Paczków	Rynek 29/1	Przebudowa instalacji gazowej
16	Paczków	Rynek-płyta	Projekt rewaloryzacji płyty rynku w Paczkowie
17	Paczków	Rynek 10/1	Wymiana stolarki okiennej
18	Paczków	Rynek 49	Remont dachu
19	Paczków	Rynek 40	Adaptacja poddasza -prolongata
20	Paczków	Wojska Polskiego planty	Konserwacja kamiennej rzeźby Św. Jana Nepomucena
21	Nysa	Dzwonnica Paraf. Św. Jakuba	Kontynuacja prac przy dzwonnicy – konserwacja
22	Nysa	Bazylika Parafia Św.	Budowa pomostów

		Jakuba i Św. Agnieszki	
23	Nysa	Bazylika Parafia Św. Jakuba i Św. Agnieszki	Renowacja drzwi
24	Nysa	Bazylika Parafia Św. Jakuba i Św. Agnieszki	Konserwacja obrazu Męczeństwo św. Bartłomieja
2017			
1	Góra Św. Anny	Rynek 8	Wymiana pokrycia
2	Góra Św. Anny	Amfiteatr, Pomnik Czynu Powstańczego	Remont, przebudowa, renowacja
3	Góra Św. Anny	ul. Rynek 12	Malowanie elewacji
4	Góra Św. Anny	Piec Wapienniczy	Remont Wapiennika
5	Góra Św. Anny	3 kaplice kalwaryjskie	Konserwacja zabytków ruchomych w kaplicach: Grób Pana Jezusa, Ogrójec, Pojmanie Jezusa
6	Paczków	Rynek 27-28	Remont elewacji
7	Paczków	Rynek 27-28	Remont elewacji
8	Paczków	Rynek 44	Remont budynku
9	Paczków	Narutowicza 2	Rem. elewacji, dachu, stolarki
10	Paczków	Rynek 39	Remont elewacji i dachu
11	Paczków	Rynek 18/4	Przebudowa instalacji gazowej
12	Paczków	Budynek przy ul. Wojska Polskiego 14	Zmiana pokrycia dachowego, ocieplenie i wykonanie elewacji, montaż okien połaciowych
13	Paczków	Rynek 43	Instalacja gazowa
14	Paczków	Rynek 48	Remont budynku
15	Paczków	Rynek 43	Wewnętrzna instalacja gazowa
16	Paczków	Rynek 19	Renowacja elewacji
17	Paczków	Rynek 31	Renowacja elewacji
18	Paczków	Narutowicza 10	Przebudowa wewn. inst. gazowej
19	Paczków	Narutowicza 8	Przebudowa wewn. inst. gazowej
20	Paczków	Rynek 11	Wymiana pokrycia dachowego
21	Paczków	Płyta Rynku	Przebudowa linii kablowej

Pomniki Historii m.in.: Góry św. Anny, Paczkowa, Nysy, Ozimka były również monitorowane przez OT Narodowego Instytutu Dziedzictwa (wyjazdy terenowe, opracowywanie kart i sprawozdań).

Priorytet II. Odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego

W ramach *Programu* planowane było wspieranie działań w zakresie rewitalizacji wsi oraz rewaloryzacji historycznych układów ruralistycznych, a także badań i studiów nad historycznymi układami wsi opolskiej, w tym kontynuacja prac nad inwentaryzacją i waloryzacją zabytkowego zasobu wsi, rozpoczętych w 2008 r. Działania, w których uczestniczyli przedstawiciele urzędu marszałkowskiego, nie były i nie będą realizowane w trakcie POnZWO, ze względu na zlikwidowanie Zespołu ds. zachowania dziedzictwa

kulturowego wsi i ochrony krajobrazu wiejskiego, który działał przy Wojewodzie Opolskim do 2015 r. i był koordynowany przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Działania na rzecz dziedzictwa niematerialnego wsi opolskiej, w tym wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych, promocja i wspieranie zachowania regionalnego folkloru oraz gwary, są realizowane systematycznie w licznych projektach skierowanych do społeczności lokalnych. W sposób szczególny wiąże się to z prowadzonymi od lat działaniami w ramach Odnowy wsi opolskiej. Realizowane konkursy i działania przyczyniają się do aktywizacji społeczności lokalnych i stałego podnoszenia jakości przestrzeni na obszarach wiejskich, dbałości o zachowanie i kształtowanie krajobrazu wiejskiego. Do najbardziej popularnych konkursów, o ugruntowanej marce należy konkurs „Piękna Wieś Opolska”. Od roku 2014 konkurs rozgrywany jest w dwóch kategoriach „Najpiękniejsza wieś” i „Najlepszy projekt odnowy wsi”.

Konkurs ten ma za zadanie wyłanianie i promowanie najlepszych wzorców działania poszczególnych sołectw, a także indywidualnych mieszkańców. Z założenia ma on inspirować i znajdować wielu naśladowców. Konkurs jest wizytówką i najbardziej spektakularnym przedsięwzięciem opolskiego programu Odnowy Wsi, a jego zakończenie i wręczenie nagród jest dorocznym świętem jego uczestników. Główna nagroda w kategorii „Najpiękniejsza Wieś” wynosi 20 000 zł.

W latach 2016-17 konkurs został wzbogacony o elementy dotyczące dbałości o środowisko i wykorzystywanie posiadanych zasobów bioróżnorodności przez lokalną społeczność. Jest on bowiem zadaniem realizowanym w ramach projektu „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (Decyzja nr RPOP.05.01.00-16-0001/15-00 z dnia 01.12.2015 r.) współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi priorytetowej 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działania 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej RPO WO 2014-2020.

W roku 2016 otrzymano 12 zgłoszeń do konkursu z 10 gmin w dwóch podkategoriach konkursowych tj: 8 zgłoszeń wsi w podkategorii „Najpiękniejsza wieś”, 4 zgłoszenia projektów do podkategorii „Najlepszy projekt odnowy wsi”.

W podkategorii „Najpiękniejsza wieś” I miejsce zajęła wieś Stradunia, gm. Walce, II miejsce Pogórze, gm. Biała, III miejsce Ligota Prószkowska, gm. Prószków, wyróżnienie otrzymała Olszowa, gm. Ujazd.

W podkategorii „Najlepszy projekt odnowy wsi” przyznano dwa równorzędne drugie miejsca dla Nowych Budkowic, gm. Murów za projekt „Sportowa dusza Nowych Budkowic” oraz Jakubowic, gm. Branice za Jakubowicką Strefę Aktywności Społecznej. III miejsce otrzymał Łącznik, gm. Branice za projekt „Bogactwo przyrody leśnej wokół nas i lekcje jej różnorodności w drodze”.

W roku 2017 Zarząd Województwa Opolskiego Uchwałą nr 3421/2017 z dnia 7 marca 2017 r. ogłosił jubileuszową XX edycję konkursu „Piękna Wieś Opolska 2017”.

W konkursie udział wzięło 10 miejscowości z 10 opolskich gmin w dwóch kategoriach konkursowych tj: 5 zgłoszeń wsi w kategorii „Najpiękniejsza wieś XX-lecia odnowy wsi”, 5 zgłoszeń projektów do kategorii „Najlepszy projekt odnowy wsi”.

W kategorii „Najpiękniejsza wieś XX – lecia odnowy wsi”, I miejsce zajął Kadłub, gm. Strzelce Opolskie, II miejsce Stare Siołkowice, gm. Popielów, III miejsce Kamień Śląski, gm. Gogolin. Wyróżnienia otrzymały wsie Łosiów (gm. Lewin Brzeski) i Niezdrowie (gm. Ujazd)

W kategorii „Najlepszy projekt odnowy wsi” I miejsce zajęła wieś Skatągi, gm. Wołczyn za projekt „Zagospodarowanie stawu w parku rekreacyjno-wypoczynkowym w Skatągach”, II miejsce Ciepiewice, gm. Dąbrowa za projekt „Przyroda wokół nas”, III miejsce Niwnica, gm. Nysa za projekt „Zagospodarowanie terenów zielonych w Sołectwie Niwnica”.

Wyróżnienia otrzymały Zagwizdzie, gm. Murów nagroda za „Wojewódzki Bieg Przełajowy o Puchar Borsuka” oraz Staniszcze Małe, gm. Kolonowskie nagroda za „Wiejskie Centrum Kulturalno-Rekreacyjne w Staniszczach Małych”.

Sieć Najciekawszych Wsi to koncepcja, która została opracowana na Opolszczyźnie, ma swoją genezę we wzorcach funkcjonowania w Europie i na świecie sieci Najpiękniejszych Wsi – najcenniejszych pod względem dziedzictwa kulturowego i krajobrazu wiejskiego reprezentantów danego regionu lub kraju. Funkcjonowanie sieci pozwala na kultywowanie wiejskości i zachowanie owego dziedzictwa w harmonii z turystycznym profilem rozwoju. Jest jedną z odpowiedzi na problemy z jakimi borykają się obszary wiejskie w wielu krajach Europy, takie jak postępujący proces utraty pierwotnego charakteru wsi, wyludnianie się i wynikające z tego trudności z utrzymaniem infrastruktury (instytucji użyteczności publicznej, zaopatrzenia) oraz utrzymujący się wciąż niższy poziom życia mieszkańców wsi niż mieszkańców miast.

17 stycznia 2017 r. w Malni (gm. Gogolin) odbyło się spotkanie przedstawicieli gmin zainteresowanych uczestnictwem w Sieci Najciekawszych Wsi. W spotkaniu uczestniczyło 60 przedstawicieli gmin, a także przedstawiciele Stowarzyszenia Polskiej Sieci Odnowy i Rozwoju Wsi. Celem spotkania było podjęcie decyzji w zakresie pierwszych certyfikacji wiosek.

Według danych zebranych od lokalnych samorządów na terenie gmin województwa opolskiego aktywnie działali artyści i rzemieślnicy kultywujący dawne techniki i technologie wytwórcze, jest to około 100 osób kultywujących takie tradycje jak malowanie porcelany, kroszonkarstwo, wikliniarstwo, malarstwo, rzeźbiarstwo, rękodzieło itp.

W okresie sprawozdawczym realizowanych było wiele różnych form wspierających działania zmierzające do zachowania regionalnego folkloru, także w obszarach związanych z tradycjami kulinarnymi.

Systematycznie odbywają się m.in. spotkania Członków Sieci Dziedzictwo Kulinarne Opolskie, których działania związane są ze wsparciem i promocją produktów tradycyjnych.

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego wspólnie z Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego oraz Opolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Łosiu, a także Muzeum Wsi Opolskiej prowadzi Konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”. Cele konkursu to identyfikacja i promocja regionalnych produktów oraz przygotowanie ich producentów do uczestniczenia w systemach jakości żywności, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Ideą konkursu jest też zachęcanie mieszkańców obszarów wiejskich, zwłaszcza tych o niekorzystnych warunkach gospodarowania, do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu. Rozstrzygnięcia konkursu odbywały się podczas Pikników Ekologicznych Trzmielowisko. Do XVII edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” zgłosiło się 52 wytwórców produktów regionalnych oraz 9 drużyn startujących w kategorii na najlepszą potrawę regionalną.

SWO wspiera również działania zmierzające do rejestracji produktów na europejskiej liście produktów z Chronionym Oznaczeniem Geograficznym. W roku 2016 na tę listę zapisany został krupniok śląski. To drugi – po kołoczku śląskim – zarejestrowany przez Komisję Europejską produkt pochodzący z województwa opolskiego.

Kontynuowane są również konkursy koron i wieńców dożynkowych. Celem konkursu jest kultywowanie i dokumentowanie tradycji regionalnej plastyki obrzędowej związanej z okresem żniw, jak również zwiększenie aktywności życia kulturalnego mieszkańców wsi.

Priorytet III. Rewaloryzacja i rewitalizacja miast

Rewitalizacja miast to podstawowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich miast. Takie podejście wynika wprost z zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, w której drugi cel strategiczny „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych” obejmuje m.in. cel szczegółowy „Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze”.

Aby zapewnić maksymalną efektywność działań rewitalizacyjnych na terenie województwa, wyodrębniono alokację dla 5 miast (Opole oraz 4 ośrodki subregionalne) oraz dla pozostałych 30 gmin miejskich i miejsko-wiejskich. Alokację (w ramach działania 10.2 RPO WO 2014-2020) podzielono na dwie części. Pierwsza część (55%) przydzielona została do Opola, jako ośrodka wojewódzkiego, oraz Nysy, Brzegu, Kędzierzyna-Koźła i Kluczborka, jako regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju. Druga część alokacji (45%) została przydzielona do pozostałych 30 gmin miejskich i miejsko-wiejskich.

Zarząd Województwa Opolskiego przeprowadził w 2016 r. konkurs dotacyjny na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania lub aktualizacji programów rewitalizacji zdegradowanych obszarów miast w gminach miejskich oraz miejsko-wiejskich województwa opolskiego, stanowiących podstawę do ubiegania się o dotację z funduszy UE przy realizacji projektów rewitalizacyjnych. Łączna wartość projektu jednego wnioskodawcy nie mogła przekraczać kwoty 300 000 zł. W sumie wsparcie otrzymało 25 gmin, dwie największe dotacje dotyczyły największych na Opolszczyźnie ośrodków miejskich Opola (167 tys.) i Kędzierzyna – Koźła (157 tys.). Źródłem finansowania udzielonych dotacji był Program

Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020, zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 9 grudnia 2014 roku nr C(2014) 9550 przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego „Pomoc Techniczna 2014-2020” do wsparcia z Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” w Polsce.

Priorytet IV. Ochrona dziedzictwa archeologicznego

Ochroną zabytków archeologicznych w województwie zajmuje się w głównej mierze Wydział Zabytków Archeologicznych przy Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Opolu. Do jego zadań należy w szczególności:

- prowadzenie doraźnych, interwencyjnych, wykopaliskowych badań ratowniczych stanowisk zagrożonych lub niszczonych siłami natury,
- prowadzenie doraźnych, powierzchniowych badań rozpoznawczych dla określenia wytycznych konserwatorskich w uzgodnieniach projektów inwestycyjnych,
- nadzorowanie i koordynowanie wszelkich prac i badań archeologicznych,
- prowadzenie inspekcji terenowych w zakresie stanu zachowania stanowisk archeologicznych,
- prowadzenie na terenie stref archeologicznych i poza nimi inspekcji robót ziemnych, realizowanych w ramach inwestycji uzgadnianych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- opracowywanie wytycznych i pozwoleń na prowadzenie prac i badań archeologicznych,
- prowadzenie postępowania administracyjnego związanego z wpisem zabytku archeologicznego do rejestru zabytków.

Do cennych inicjatyw należy zaliczyć działania związane z edukacją na rzecz dziedzictwa archeologicznego, realizowane przez zespół ekspertów archeologów, przybliżające badania archeologiczne mieszkańcom, przy wsparciu finansowym Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

7 grudnia 2016 r. w Domu Wiejskim w Dzielnicy, odbyły się warsztaty archeologiczne „DZIELNICA – WIEŚ Z PRZESZŁOŚCIĄ” dla społeczności lokalnej połączone z ekspozycją oraz multimedialnym wykładem prezentującym wyniki dotychczasowych badań archeologicznych prowadzonych w Dzielnicy, gm. Cisek. Warsztaty obejmowały pokaz wytwarzania narzędzi kamiennych, identyfikację odkrytych szkieletów ludzkich oraz nasion roślin, zostały zorganizowane przez Fundację Nauki *Archeologia Silesiae*, Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Oddział Górnośląski Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich oraz Gminę Cisek i Sołectwo Dzielnica, będących efektem dokonanych w ciągu 11 lat prac badawczych. Unikatowe odkrycia wskazują, że stanowisko w Dzielnicy jest jednym z najważniejszych obiektów nie tylko na terenie Polski, ale także Europy Środkowej.

Zdjęcia z warsztatów archeologicznych (fot. za www.wuozopole.pl)

Priorytet V. Rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa

W latach 2016-2017 na terenie województwa opolskiego działały następujące muzea:

Nazwa	Organizator
Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Województwo Opolskie, Powiat Brzeski
Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu z oddziałem zamiejscowym: Muzeum Czynu Powstańczego w Górze św. Anny	Województwo Opolskie
Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu	Województwo Opolskie
Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu	Województwo Opolskie
Muzeum w Nysie	Powiat Nyski
Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej	Powiat Głubczycki
Muzeum Diecezjalne w Opolu	Diecezja Opolska
Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu	Miasto Opole
Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku	Gmina Kluczbork
Muzeum w Praszce	Gmina Praszka
Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku	Gmina Prudnik

Muzeum Regionalne w Głogówku	Gmina Głogówek
Muzeum Regionalne w Oleśnie	Gmina Olesno
Muzeum Gazownictwa w Paczkowie	Górnośląska Spółka Gazownictwa
Muzeum Paleontologiczne w Krasiejowie	Stowarzyszenie Miłośników Krasiejowa
Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi	Stowarzyszenie Dolina Małej Panwi
Muzeum Politechniki Opolskiej i Lamp Rentgenowskich	Politechnika Opolska
Muzeum Uniwersytetu Opolskiego	Uniwersytet Opolski

W województwie działają także placówki o charakterze muzealnym, powstałe przed okresem objętym w sprawozdaniu m.in.: Wieża Piastowska w Opolu, Pałac w Maciejowie, Muzeum Papiernictwa w baszcie w Krapkowicach, Muzeum Misyjne przy Klasztorze Franciszkanów w Górze św. Anny, Regionalna Sala Muzealna w Zagwizdzu, Skarbiec św. Jakuba w Nysie, Muzeum Kołodziejstwa w Popielowie, Skansen Maszyn Rolniczych w Starych Kolniach, Muzeum Kowalstwa w Prószkowie. Na terenie województwa działa również wiele izb regionalnych, które przybliżają mieszkańcom historię materialną regionu, począwszy od tradycyjnych wiejskich izb po izby tematyczne związane ze specyfiką miejsca, jak np. Izba Tradycji Lotniczych w Ligocie.

Muzea dla których organizatorem jest Województwo Opolskie

Do końca 2017 r. Samorząd Województwa Opolskiego sprawował samodzielny i bezpośredni nadzór nad trzema instytucjami muzealnymi: Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu oraz Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu. Oprócz trzech wymienionych Samorząd prowadzi wspólnie z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Powiatem Brzeskim Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu. Jednocześnie należy podkreślić, iż w okresie sprawozdawczym zostały sfinalizowane wieloletnie zabiegi o wspólne prowadzenie, a więc i współfinansowanie, przez Ministra Kultury Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, dzięki czemu od 1 stycznia 2018 r. ministerstwo i samorząd Opolszczyzny wspólnie prowadzą i finansują CMJW.

Muzeum Śląska Opolskiego jest instytucją wielodziałową. Aktualnie tworzy ją siedem działów merytorycznych: Archeologiczny, Edukacji Muzealnej, Etnograficzny, Historyczny, Przyrody, Sztuki oraz Pracownia Konserwacji Zabytków. Zasadnicze budynki muzeum zlokalizowane są w centrum Opola, w rejonie ulic: Mały Rynek, ul. Św. Wojciecha i Muzealna, są wpisane do rejestru zabytków. Budynki po kompleksowych pracach remontowych przeprowadzonych w latach 2005-2008.

Samorząd Województwa Opolskiego w latach 2016-2017 na działalność Muzeum przeznaczył dotację podmiotową 3 301 324,00 w 2016 r. oraz 3 602 818 zł w 2017 r.

W roku 2017 muzeum realizowało dwa ważne zadania. Była to realizacja ogłoszonego przez Samorząd Województwa Opolskiego roku 2017 Rokiem Jana Cybisa i Rokiem Alfonsa Zgrzebnioka. Muzeum na realizację tych zadań otrzymało dotacje celowe Organizatora, a w przypadku organizacji wystawy Rok Zgrzebnioka także dotację celową MKiDN. Z tymi obchodami związana była znacząca ilość różnorodnych wydarzeń muzealnych: wystaw, konferencji, wykładów i prelekcji oraz warsztatów i organizacji imprez specjalnych (koncert, film, spotkanie w Teatrze im. Jana Kochanowskiego, publikacja i inne działania). Frekwencja wyniosła w roku 2016 – 44 859 osoby, zaś w 2017 roku – 51 304 osoby.

Muzeum Wsi Opolskiej mieści się na terenie Parku Etnograficznego w Opolu-Bierkowicach, jest to jedyne muzeum na wolnym powietrzu w województwie opolskim. W ciągu 50 lat działalności Muzeum stworzona została bogata plenerowa ekspozycja zabytków drewnianej architektury wiejskiej Śląska Opolskiego, która – w połączeniu z szeroką ofertą muzealną, taką jak imprezy plenerowe, wystawy, konkursy i pokazy – stanowi niezwykłą atrakcję regionu.

Samorząd Województwa Opolskiego w latach 2016-2017 na działalność Muzeum przeznaczył dotację podmiotową 2 017 775,00 w 2016 r. oraz 2 163 074,23 zł w 2017 r. Działania muzealne były również wspierane finansowo z dotacji celowej Organizatora, MKiDN oraz dotacji ze środków UE.

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych

Placówka należy do muzeów martyrologicznych, powstałych po II wojnie światowej w celu dokumentowania nazistowskich zbrodni wojennych i pielęgnowania pamięci o ich

ofiarach. Muzeum posiada dwie siedziby: w Łambinowicach i Opolu, obydwie są wpisane do rejestru zabytków. W Łambinowicach znajdują się dwa działy placówki: Zbiorów i Konserwacji oraz Edukacji i Wystaw. W Opolu mieści się dyrekcja muzeum, a także pozostałe działy: Naukowy, Archiwum, Administracyjno-Gospodarczy oraz Finansowy.

Samorząd Województwa Opolskiego w latach 2016-2017 na działalność Muzeum przeznaczył dotację podmiotową w kwocie 1 618 342 w roku 2016 r. oraz 2 106 736 zł w roku 2017. Muzeum pozyskało również na działalność dofinansowanie z MKiDN (tabela).

Dużym merytorycznym sukcesem roku 2017 była akcja pt. „Ocalone pamiątki, zachowana pamięć”, dzięki której zbiory placówki powiększyły się o ok. 1300 muzealiów. Muzeum za projekt „Przeszłość dla przyszłości. Pamięć rodzinna w integracji społecznej – studium przypadku lokalnej społeczności Łambinowic” otrzymało wyróżnienie w XXXVIII edycji Konkursu na Wydarzenie Roku Sybilla 2017. Frekwencja w roku 2016 wyniosła 84 163 osoby, zaś w 2017 - 100 075 osób.

EDUKACJA I PROPAGOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W MUZEUM ŚLĄSKA OPOLSKIEGO

Lp.	Imprezy, wydarzenia (kulturalne, edukacyjne i promocyjne dot. dziedzictwa)	Koszt/źródła finansowania	Wydawnictwa i wykorzystanie technik informatycznych	Koszt/źródła finansowania
2016				
1.	Wystawa czasowa „Kronikarze piszą... Chrzest polski”	1 752, -	strona www, FB	
2.	Wystawa malarstwa „Japonizm polski” przygotowana przy współpracy z Muzeum Sztuki Japońskiej Manggha w Krakowie 3 spotkania towarzyszące i warsztaty plastyczne	12 250,-	strona www, FB	
3.	Otwarte Seminarium Polskiego Towarzystwa Filozoficznego współpraca z UO Instytutem Filozofii - łącznie 10 spotkań	środki własne	strona www, FB	
4.	Z okazji Dnia Kobiet wernisaż wystawy "Kobiety z Pokoju" oraz prelekcja Elżbiety Goślawskiej "Kobiety z Pokoju - sylwetki kobiet niezwykłych"	środki własne	strona www, FB	
5.	Konferencja popularno-naukowa z okazji 1050 rocznicy Chrztu Polski „Chryścianizacja Polski w świetle źródeł pisanych i archeologicznych zorganizowana w ramach Dni Opola	10 000 zł dotacja z UM Opola	strona www, FB	
6.	Warsztaty plastyczne dla rodzin i osób indywidualnych 10 tematów – 20 spotkań, dla grup zorganizowanych – Boże Narodzenie, zwyczaje i obrzędy wiosenne i wielkanocne na Opolszczyźnie- warsztaty dla grup szkolnych, wakacyjne środy w muzeum np. <i>Skonstruuuj kamieniczkę swoich marzeń</i> oraz zajęcia teoretyczno-warsztatowe m.in. <i>Moja wieża piastowska</i> warsztaty dot. muzyki regionu	środki własne	strona www, FB	
7.	„IX Noc muzeów” pod hasłem „Czarny kot” warsztaty, wystawa, koncert- S.Soyki, spektakl ogniowy	3 750, UM Opola, 3 250,-	strona www, FB, plakaty, ulotki, konferencja prasowa	
8.	Wernisaż wystawy: Pierniki. Podróż do Krainy zmysłów przez Śląsk, Łużyce Górne i 900 – letnią kulturę kulinarną w Europie Środkowej. Wystawa przygotowana w ramach Projektu Centrum Dokumentacji i Informacji Krajoznawstwa Śląskiego w Haus Schlesien i dr. Gerharda Schillera. ze zbiorów: MŚO, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu	1 997,-	strona www, FB	
9.	<u>Wystawy o regionie:</u> -zorganizowano opolską emisję wystawy „Gromnicki Nikifor. Jan Kawecki malarz i rzeźbiarz”	2 648,-	strona www, FB, media	

	(we współpracy z Muzeum w Tarnowie)			
10.	<u>Spotkania muzealne dot. regionu:</u> - spotkanie z historykiem Marcinem Zarembą „Polska/śląska trwoga” nt. powojennych losów Opolszczyzny - spotkanie z kuratorką wystawy „Gromnicki Nikifor. Jan Kawecki malarz i rzeźbiarz” Urszulą Gieroń - spotkanie muzealne z prezentacją filmu „Dawno temu na Śląsku”	350,- 350,-	strona www, FB, media	
11.	<u>Przygotowano i przedstawiono prezentacje:</u> - „Śląsk po wojnie” - „Ubiory i stroje o cechach regionalnych w zbiorach Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu” - „Ludność góralska na Opolszczyźnie” na I Integracyjne Spotkanie Górali Opolskich” w Skoroszycach	środki własne		
12.	<u>Teksty i wydawnictwa:</u> - „Wystawa stała <i>Etnografia Opolszczyzny – tradycja i zmiana</i> ”, - „Skąd wam się to bierze? Tam mają torbę z głupotami pod stołem czyli archiwalne nagrania fonograficzne w zbiorach Działu Etnograficznego Muzeum Śląska Opolskiego” - „Gromnicki Nikifor. Jan Kawecki – malarz i rzeźbiarz”, wystawa w Opolu” - „ <i>Sen o małżeństwie</i> - druk barwny wg H. Zatzki, Drezno, lata 20. XX wieku” - „Jan Kawecki <i>Święty Marcin</i> -obraz” - Opracowanie albumu: Opole – miasto z różnych perspektyw (współpraca z Urzędem Miasta Opola - Wydawnictwa promocyjno-edukacyjne do projektu <i>Ważki województwa opolskiego</i> : kartki, ulotki, komiks, plakaty informacyjne <i>„Opolskie plastyczki prezentują”. Kobiety w opolskim środowisku plastycznym po 1945 r. Wciąż rośnie kolekcja malarstwa Jana Cybisa, Więcej sztuki opolskiej, „Maciej Bernhard – malarstwo”, [omówienie wystawy] Jacek Waltoś i Krzysztof Bucki – dwie wystawy wokół polskiej nowej figuracji [omówienie wystaw]. Romuald Jeziorowski, „Dzisiaj są moje urodziny”[omówienie wystawy]</i>	EFRR 862 000 zł 18% wkład UMWO	Tom XXII Opolskiego Rocznika Muzealnego strona www <i>Sztuka kobiet – kobiety w sztuce. Artystki na Śląsku 1880-2000</i> , red. M. T. Kulak, Katowice 2016, s. 99-118. Opolski Rocznik Muzealny”, t. XXII, 2016, s. 59-62.	
13.	Zakup rzeźby „Karolinka” M. Nowaka i seria promocyjnych spotkań i warsztatów	65 000, MKiDN	strona www, FB	

		13 850,- UMWO 1 577,-		
14.	Konferencja „Sztuka dawnego Opola” (łącznie 22 referaty, konferencja dwudniowa, współpraca z IHS UW r IH UO)	1 099,-	strona www, FB, materiały konferencji opublikowano w 2018	
2017				
1.	„Ferie w muzeum” – warsztaty dla dzieci i młodzieży 1. Poznajemy Jana Cybisa 2. Martwa natura z Janem Cybisem w tle.3. Rozsypać Cybisowe pejzaże	środki własne	strona www, FB	
2.	Spotkanie z okazji Dnia Mężczyzny „Mężczyźni z Pokoju – sylwetki mężczyzn wybitnych” poprowadzi Elżbieta Gosławska - redaktor i współautor publikacji „Pokój. Monografia”	środki własne	strona www, FB	
3.	Otwarte Seminarium Polskiego Towarzystwa Filozoficznego współpraca z UO Instytutem Filozofii- łącznie 11 spotkań	środki własne	strona www, FB	
4.	„X Noc muzeów” pod hasłem „Na tropie historii Opola” warsztaty, wystawy, pokaz ogniowy	3 894,-	strona www, FB	
5.	„ Kamienicy czar, opolan dar”- promocja informatora „Kamienica czynszowa przy ul. Św. Wojciecha 9 w Opolu. Wnętrza mieszczańskie 1945-1960” i spotkanie z darczyńcami w ramach programu „Kultura interwencji. Edycja jesienna”	środki własne	Wydawnictwo „Kamienica czynszowa przy ulicy św. Wojciecha 9 w Opolu- katalog, jęz. angielski, jęz. niemiecki - 10.00 strona www, FB	7.400 wkład własny MSO + 21.000 dofinansowanie NCK, program „Kultura – Interwencje 2017.Edycja Jesienna”
6.	<i>Konferencja Colloquium Opole 2017</i> W 500-lecie Reformacji. Dziedzictwo, miejsce i przyszłość chrześcijaństwa oraz wystawa czasowa „Wierni w drodze, leśni karczownicy, dzieci w modlitwie. 500 lat protestantyzmu na Śląsku” wystawa z Muzeum Śląskiego w Görlitz	228,-	strona www, FB	
7.	<u>Wystawy:</u> - wystawa czasowa „Pana-Tereniowe obrazy. Malarstwo Tomasza Terenia” - wystawa czasowa „Łemkowskie wspomnienia. Fotografie A. Kroha”	4 820,-	strona www, FB, media	

	- zorganizowano drugą edycję wystawy czasowej „Łemkowskie wspomnienia. Fotografie A. Kroha” w Muzeum Nikifora w Krynicy, oddział Muzeum w Nowym Sączu	6 923,-		
8.	<u>Warsztaty dot. muzyki regionu:</u> 22 spotkania dla dzieci i dorosłych w ramach warsztatów ze śpiewu tradycyjnego połączonych ze zwiedzaniem stałej ekspozycji etnograficznej,	2 700,-	strona www, FB	
9.	<u>Teksty:</u> - tekst o Elżbiecie Dworzak do publikacji Uniwersytetu Opolskiego „Opolanie znani i nieznani” - „Narzędzia dentystyczne - lewark i kleszcze - w zbiorach Działu Etnograficznego MŚO” - „Drewniana pralka wirnikowa w zbiorach MŚO”	środki własne	strona www, FB	
10.	Wystawa <i>Adam Śmietański. Fotografie:</i> - 4 oprowadzania kuratorskie - 2 oprowadzania studentów UO oraz uczniów II LO w Opolu (pozostałe działania w 2018 r.) - album: Adam Śmietański. Fotografie, Opole 2017	Koszt wystawy i katalogu: 30 000 UM Opola 14 601, 82	strona www, FB oraz oddzielna grupa na FB środki masowego przekazu artykuł: „Index”, nr 9-10, grudzień 2017	
11.	Wystawa <i>Judaica Opola – ocalić od zapomnienia</i> (współpraca z Urzędem Miasta Opola) Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu	środki własne	strona www, FB UM Opola oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu środki masowego przekazu	
12.	Wystawa <i>Pieniądz w Opolu</i> :- oprowadzania kuratorskie- sesja popularno-naukowa	6 614,-	strona www, FB	
13.	Wystawa <i>Trojaki polskie ze zbiorów T. Igera</i> (50-lecie oddziału Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego):- wykład dotyczący kolekcji, oprowadzanie kuratorskie	środki własne	strona www, FB	
14.	Wystawa plenerowa <i>Karol Musioł</i> (współpraca z Towarzystwem Przyjaciół Opola oraz Galerią Sztuki Współczesnej) Rynek w Opolu	środki własne	strona www, FB Urząd Miasta Opola	
15.	Współpraca z Urzędem Miasta Opola w zakresie przedsięwzięć realizowanych w trakcie 800-lecia Opola: otwarcie wieży ratuszowej dla zwiedzających, wystawa plenerowa Pawła Szpali <i>Opole dawniej i dziś</i> , trasa historyczna <i>Opole dawniej i dziś</i>	środki własne	strona www, FB Urząd Miasta Opola	
16.	Wystawy <i>Pola tętniące życiem, Ochrona błotniaka łąkowego w Polsce</i> , MCzP	środki własne	strona www, FB	

17.	Wystawa stacjonarna <i>Ważki Opolszczyzny – od inwentaryzacji terenowej do kolekcji muzealnej</i> MCzP	EFRR łączna wartość projektu 862 000,-, w tym 18% wkład wł. UMWO	strona www, FB, NTO, Radio Opole, Radio Park, Radio Ziemi Wieluńskiej, TVP 3 Opole, Teleexpress Extra, Gazeta Wyborcza, Gość Niedzielny	
18.	Wystawa objazdowa <i>Ważki – zabójcy dwóch środowisk</i> , MCzP oraz: Galeria Sztuki Współczesnej Brzeskiego Centrum Kultury, Muzeum w Praszce, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku, Prudnicki Ośrodek Kultury i Biblioteki Publicznej w Prudniku, Namysłowski Ośrodek Kultury, Głubczycki Ośrodek Kultury	j.w.	strona www, FB, NTO, Radio Opole, Radio Park, Radio Ziemi Wieluńskiej, TVP 3 Opole, Teleexpress Extra, Gazeta Wyborcza, Gość Niedzielny	
19.	Warsztaty terenowe <i>Obrączkowanie ptaków metodą badania ptasich wędrówek</i> , MCzP	j.w.	strona www, FB	
20.	Cykl odczytów <i>Sekretne życie ważek</i> , MCzP oraz wyjazdowo: Galeria Sztuki Współczesnej Brzeskiego Centrum Kultury, Muzeum w Praszce, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku, Prudnicki Ośrodek Kultury i Biblioteki Publicznej w Prudniku, Namysłowski Ośrodek Kultury, Głubczycki Ośrodek Kultury Odczyt w ramach festiwalu <i>Komiks – Esencja</i> , Opole	j.w.	strona www, FB, NTO, Radio Opole, Radio Park, Radio Ziemi Wieluńskiej, TVP 3 Opole, Teleexpress Extra, Gazeta Wyborcza, Gość Niedzielny	
21.	Odczyt dla studentów Samodzielnej Katedry Biosystematyki Uniwersytetu Opolskiego <i>Metody inwentaryzacji i waloryzacji siedlisk wodnych na przykładzie badań nad ważkami Odonata</i> , MCzP	j.w.	strona www, FB	
22.	Zajęcia terenowe <i>Opolski Dzień Wazek</i> w ramach <i>Opolskich Imprez Przyrodniczych</i> organizowanych przez Opolskie Towarzystwo Przyrodnicze, Opole	j.w.	strona www, FB	
23.	Preparacja dwóch bielików <i>Haliaetus albicilla</i> z terenu Opolszczyzny i włączenie ich do zbioru muzealiów Działu Przyrody MŚO	4 093,-		

24.	Lekcje muzealne <i>Niezwykłe ciało ważki</i> , dot. Jana Cybisa dla PLSP w Opolu	środki własne	strona www, FB	
25.	Cykl odczytów poza MŚO: Jan Cybis – życie i twórczość (MGOK Głogówek), Jan Cybis, <i>Autoportret</i> (Muzeum w Praszce), <i>Ślązak autochton wybrał płótna dla swego muzeum...</i> <i>Kolekcja prac Jana Cybisa w zbiorach Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu</i> (MNZP Przemysł), <i>Życie kulturalne Opola na przełomie lat 50.tych i 60.tych XX wieku</i> (GSW Opole)	środki własne		
26.	Artykuły opublikowane: <i>Władysław Początek – artysta, organizator, animator, Opolanie znani i nieznan: czasy po II wojnie światowej</i> , cz. 1, red. M. Świder, Opole 2017 <i>„Trudno, aby odbiorca musiał się długo zastanawiać nad tym, co pomnik przedstawia”.</i> <i>O pomniku Matki Polki w Raciborzu, Oblicza sztuki na obszarze obecnego województwa śląskiego w latach 1945-1975</i> , red. T. Dudek-Bujarek, Katowice 2017, s. 243-256. <i>Bez oparcia o dawne tradycje... Wystawy Plastyki Ziemi Nadodrzańskich „Pamiętnik Sztuk Pięknych”</i> , t. 11, 2016, s. 55-63.	środki własne	Wydawnictwa wymienione obok	
27.	Wystawa <i>Miejska legenda REkonstrukcja</i> + program edukacyjny towarzyszący wystawie: 8 oprowadzań kuratorskich, zbiórka zdjęć Opola, 4 spotkania dot. powojennego Opola, animacja grupy na FB	11 949,-	strona www, FB, oddzielna grupa na FB	
28.	Dzień Wolnej Sztuki		strona www, FB	
29.	Wystawa promująca sztukę Jana Cybisa poza MŚO: <i>W poszukiwaniu Jana Cybisa</i> Muzeum Regionalne w Głogówku, <i>Wehikuł dla wyobraźni. Malarstwo Jana Cybisa</i> Muzeum w Raciborzu, <i>Jan Cybis – malarstwo</i> Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, <i>Jan Cybis – malarstwo</i> Muzeum Kresów w Lubaczowie	koszty poniosły muzea	strona www, FB, ulotki	
30.	Wystawa planszowa <i>Jan Cybis – po trzykroć malarz i po trzykroć poeta</i> <i>Album Jan Cybis- malarstwo ze zbiorów MŚO</i>	8 285,72 EFRR 1 462,18 MKiDN 67,26 UMWO 2 013,80	strona www., FB album 29.5 x 24.5 cm nakład 1000, oprawa twarda, 144 ss. ISBN 978-83-89789-	EFRR 33 271,42 MKiDN 5 871,41
31.	Spotkanie w TJK dot. Jana Cybisa w 45 rocznicę śmierci, 13.12. 2017	EFRR 3 767,12 MKiDN 664,78		
32.	Zakup przedwojennych kart pocztowych z Opola 1897-1945: - cykl działań promujących zakup (lipiec-wrzesień) - wystawa <i>800 widokówek na 800-lecie Opola</i> (warsztaty, oprowadzania)	47 500,- MKiDN 20 840,-	strona www, FB środki masowego przekazu	

		UMWO 281,-		
--	--	---------------	--	--

EDUKACJA I PROPAGOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO Oddział MŚO – MUZEUM CZYNU POWSTAŃCZEGO

Lp.	Imprezy, wydarzenia (kulturalne, edukacyjne i promocyjne dot. dziedzictwa)	Koszt/źródła finansowania	Wydawnictwa i wykorzystanie technik informatycznych	Koszt/źródła finansowania
2016				
1.	Organizacja w MCzP w dniu 21.05.2016 r. spotkania uczestników obchodów Dnia Kadeta zorganizowanych przez Fundację Orłąt Opolskich pod hasłem "Szlakiem Orłąt Opolskich – Kadetów walczących i poległych na Ziemi Opolskiej podczas Powstań Śląskich".	Nieznany/ Fundacja Orłąt Opolskich		
2.	Uroczystość odsłonięcia tablic pamiątkowych na budynku MCzP o eksponaty związane ze Zjazdem Polaków Śląska Opolskiego na Górze św. Anny w dniu 18.10.1936 r. połączona z dyskusją panelową	8000,00 zł/ Projekt MKiDN „Opieka nad Domem Polskim w Górze św. Anny...”	Ulotka okazjonalna o Zjeździe Polaków na Górze św. Anny w 1936 r. wydana w związku z odsłonięciem tablic pamiątkowych na budynku MCzP w ramach projektu MKiDN „Dom Polski”	wliczone w koszt tablic/ Projekt MKiDN „Opieka nad Domem Polskim w Górze św. Anny...”
2017				
1.	Organizacja IV Biegu Pamięci Powstań Śląskich (start i meta przed Muzeum, udostępnienie sprzętu (stoły i ławki), udostępnienie pomieszczeń dla masażystów oraz toalet, bezpłatne zwiedzanie dla uczestników biegu i osób towarzyszących (ok. 500 osób), przekazanie nieodpłatnie wydawnictw (z puli okazowej) na nagrody.	Nieznany/ KS, „Koziołek” Kędzierzyn-Koźle	Książka prezentująca wyniki badań nad niemieckim obozem pracy na Górze św. Anny - Anna Gruzlewska „Annaberg. Obóz pracy na Górze św. Anny”	8000,00 zł(druk) + 70000,00 zł (badania) / Projekt MKiDN „Opieka nad Domem Polskim w Górze św. Anny

2.	Organizacja w MCzP w dniu 21.05.2017 r. spotkania uczestników obchodów Dnia Kadeta zorganizowanych przez Fundację Orłąt Opolskich pod hasłem "Szlakiem Orłąt Opolskich – Kadetów walczących i poległych na Ziemi Opolskiej podczas Powstań Śląskich".	Nieznany/ Fundacja Orłąt Opolskich	Katalog wystawy. „Komendant „Rakoczy” (1891-1937). Alfons Zgrzebnik z Dziergowic – dowódca powstań śląskich”	12571,87 zł / Projekt MKiDN „Organizacja wystawy pt. „Komendant „Rakoczy” (1891-1937). Alfons Zgrzebnik z Dziergowic – dowódca powstań śląskich”
3.	Pomoc w organizacji i przeprowadzeniu XIV edycji międzyprzedszkolnego konkursu wiedzy ogólnej „Omnibus” pod hasłem „Leśnica obchodzi swoje urodziny – 800 lat”	Nieznany/ przedszkole w Leśnicy		
4.	Pomoc w organizacji i przeprowadzeniu zakończenia rajdu rodzinnego „Leśnickie szlaki po 800 latach czyli poznajemy swoją miejscowość oraz jej okolice”	Nieznany/ przedszkole w Leśnicy		
5.	Wystawa czasowa "Komendant "Rakoczy" (1891-1937). Alfons Zgrzebnik z Dziergowic dowódca powstań śląskich. W 80. rocznicę śmierci" prezentowana wraz z filmem dokumentalnym Leszka Myczki pt. „Śmiałek z Dziergowic” (wystawa i film stworzone w ramach projektu MKiDN). Miejsca eksponowania: - Hall UMWO 13.06.2017 – 30.06.2017 (tylko wystawa, bez filmu) - Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej – (Oddział Muzeum Niepodległości w Warszawie) – 05.07.2017 – 10.08.2017 - Dziergowice – uroczystość odsłonięcia tablicy poświęconej A. Zgrzebnikowi przy Pomniku Powstańców Śląskich w Dziergowicach – 15.08.2017 (tylko wystawa) - Dworzec PKP Opole Główne (poczekalnia dla podróżnych) – 16.– 28.08.2017 (tylko wystawa)	44474,44 zł/ Projekt MKiDN „Organizacja wystawy pt. „Komendant „Rakoczy” (1891-1937). Alfons Zgrzebnik z Dziergowic – dowódca powstań śląskich”		

	<p>- Izba Pamięci w Zespole Szkół Technicznych w Rybniku – 04.09-01.10.2017</p> <p>- Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu – 2 - 23.10.2017 –</p> <p>- Muzeum Czynu Powstańczego – 24.10.2017 – 12.12.2017</p> <p>- Muzeum w Rybniku – 13.12.2017 – 21.01.2018.</p>			
6.	<p>Wystawa czasowa „Przywracanie pamięci. Dom Polski (1936-1939) i niemiecki Obóz Pracy Przymusowej (1939-1945) na Górze św. Anny” zrealizowana w ramach projektu MKiDN „Opieka nad Domem Polskim...” (wernisaż 24.10.2017)</p>	<p>18000,00 zł/ Projekt MKiDN „Opieka nad Domem ...”</p>		
7.	<p>Organizacja konferencji naukowej „Przywracanie pamięci” w Muzeum Czynu Powstańczego w Górze św. Anny, 24 października 2017</p>	<p>12000,00 zł/ Projekt MKiDN „Opieka nad Domem ...” + Projekt j.w. „Organizacja wystawy ...”</p>		
8.	<p>Organizacja Biegu im Alfonsa Zgrzebnioaka w Dziergowicach 15.08.2017 r. podczas uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej A. Zgrzebnioakowi w ramach Roku Zgrzebnioaka - przekazanie nieodpłatnie wydawnictw (z puli okazowej) na nagrody, udział w dekoracji zwycięzców i wręczeniu nagród.</p>	<p>Nieznany / KS „Koziołek” Kędzierzyn-Koźle</p>		
9.	<p>Organizacja pod Pomnikiem Czynu Powstańczego uroczystości 95. Rocznicy Powołania Związku Polaków w Niemczech w dniu 09.09.2017</p>	<p>Nieznany/ Klub Rodła</p>		
10.	<p>Prezentacja wystawy czasowej z projektu EDUKO 2017 pt. „Pamiętnik fotografią pisany – fascynująca Opolszczyzna” (od 14.12.2017)</p>	<p>Nieznany/ projekt EDUKO 2017</p>		

EDUKACJA I PROPAGOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MUZEUM WSI OPOLSKIEJ

Lp.	Imprezy, wydarzenia (kulturalne, edukacyjne i promocyjne dot. dziedzictwa)	Koszt/źródła finansowania	Wydawnictwa i wykorzystanie technik informatycznych	Koszt/źródła finansowania
2016				
1.	41. Jarmark Wielkanocny	30.150,00		
2.	9. Noc Muzeów	6.000,00		
3.	Dzień Dziecka w Muzeum wraz z wystawą pokonkursową Majówka w skansenie.	500,00		
4.	4. Święto Plonów. Targi Miodu	15.000,00		
5.	2. Kiermasz Bożonarodzeniowy. Spotkanie ze św. Mikołajem	7.000,00		
6.	Majówka w skansenie. Mistrz – uczeń. Konkurs plastyczny	4.000,00		
7.	Lekcje muzealne „Święta Wielkanocne na Śląsku. Zwyczaje i obrzędy”	4.100,00		
8.	Lekcje muzealne „Ginące zawody – dawne rzemiosła: kowalstwo”	700,00		
9.	Lekcje muzealne „Kim jest Zuzia? To lalka nieduża”	1.700,00		
10.	Lekcje muzealne „Ginące zawody – dawne rzemiosła: garncarstwo”	3.000,00		
11.	Lekcje muzealne „Życie w dawnej zagrodzie wiejskiej”	650,00		
12.	Lekcje muzealne „Od ziarenka do bochenka – chleb nasz powszedni”	13.880,00		
13.	Lekcje muzealne „Jak dawniej w szkole bywało”	60,00		
14.	Lekcje muzealne „Ptak w sztuce ludowej”	2.200,00		
15.	Lekcje muzealne „Zanim pierwsza gwizdka zaświeci – zwyczaje i obrzędy Świąt Bożego Narodzenia na Śląsku”	4.140,00		
16.	Lekcje muzealne „Zdobienie pierników”	1.400,00		

17.	Lekcje muzealne „Tradycyjne ozdoby choinkowe”	1.260,00		
18.	Lekcje muzealne „Zabawki z ceramiki”	500,00		
19.	Lekcje muzealne „Drukowanie na tkaninie”	500,00		
20.	Lekcje muzealne „Kwiaty z bibuły”	930,00		
21.	Lekcje muzealne „Malowane na szkle”			
22.	Lekcje muzealne „Tańce Górnego Śląskiego”	1.260,00		
23.	Lekcje muzealne „Świat progiem dzielony”. Dom w zagrodzie śląskiej”	500,00		
24.	Prelekcja - Strój i ubiór ludowy (GOK Biała; DK Żędowice)		„Notatnik Skansenowski. Rocznik Muzeum Wsi Opolskiej” nr 4	2875,65/ własne
25.	Prelekcja - Strój ludowy pogranicza śląsko-wieluńskiego Muzeum Ziemi Wieluńskiej)		„Notatnik Skansenowski. Rocznik Muzeum Wsi Opolskiej” – nr 5	6030,00 / własne
26.	Prelekcja - Boże Narodzenie na Śląsku (uniwersytet III wieku – K-Koźle)			
27.	Artykuł - "Chów zwierząt gospodarskich i tradycyjna uprawa roślin użytkowych w edukacji muzealnej", MRiPRS Szreniawa			
28.	Artykuł – „Bierkowice - Poznajcie dzielnice Opola”			
2017				
1	42. Jarmark Wielkanocny	30.000,00		
2	10. Noc Muzeów	6.000,00		
3	Dzień Dziecka w Muzeum	500,00		
4	4. Święto Plonów. Targi Miodu	500,00		
5	3. Kiermasz Bożonarodzeniowy. Spotkanie ze św. Mikołajem	9.700,00		

6	Majówka w skansenie. Mistrz – uczeń. Konkurs plastyczny oraz wystawa pokonkursowa	2.500,00		
7	Lekcje muzealne „Gry i zabawy w dawnej zagrodzie”	1.320,00		
8	Lekcje muzealne „Tajemnice życia pszczół w śląskiej pasiece”	1.650,00		
9	Lekcje muzealne „Ozdoby choinkowe”	1.260,00		
10	Lekcje muzealne „Święta Wielkanocne na Śląsku. Zwyczaje i obrzędy”	5.160,00		
11	Lekcje muzealne „Ginące zawody – dawne rzemiosła: kowalstwo”	840,00		
12	Lekcje muzealne „Kim jest Zuzia? To lalka nieduża”	780,00		
13	Lekcje muzealne „Ginące zawody – dawne rzemiosła: garncarstwo”	3.600,00		
14	Lekcje muzealne „Od ziarenka do bochenka – chleb nasz powszedni”	13.880,00		
15	Lekcje muzealne „Jak dawniej w szkole bywało”	200,00		
16	Lekcje muzealne „Ptak w sztuce ludowej”	2.250,00		
17	Lekcje muzealne „Zanim pierwsza gwizdka zaświeci – zwyczaje i obrzędy Świąt Bożego Narodzenia na Śląsku”	4.140,00		
18	Lekcje muzealne „Zdobienie pierników”	1.400,00		
19	Lekcje muzealne „Drukowanie na tkaninie”	700,00		
20	Lekcje muzealne „Kwiaty z bibuły”	930,00		
21	Lekcje muzealne „Malowane na szkło”	500,00		
22	Lekcje muzealne „Tańce Górnego Śląskiego”	1.260,00		
23	Lekcje muzealne „Świat progiem dzielony”. Dom w zagrodzie śląskiej”	500,00		
24	Prelekcja - Strój i ubiór ludowy		„Świat kobiety. Ślązaczka w rodzinie, kulturze i społeczeństwie (1850-	4935,01 / program

			1940)''	MKiDN
25	Prelekcja - Zwyczaje doroczne			
26	Prelekcja – Kobieta śląska			

EDUKACJA I PROPAGOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO CENTRALNE MUZEUM JEŃCÓW WOJENNYCH

L.p.	Imprezy, wydarzenia (kulturalne, edukacyjne i promocyjne dot. dziedzictwa)	Koszt/źródła finansowania		Wydawnictwa i wykorzystanie technik informatycznych	Koszt/źródła finansowania	
2016						
1	Organizacja konferencji naukowo–konserwatorskiej pt. „Pozostałości Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf na tle problemów badań, ochrony i zagospodarowania materialnych śladów niemieckich obozów i więzień w Polsce”	17 040	MKiDN	–	–	–
2	Organizacja wystaw czasowych własnych i obcych w Muzeum oraz własnych w różnych ośrodkach kulturalnych i naukowych na terenie Polski	10 003	MKiDN	Druk informatorów wystaw oraz ulotek informujących o miejscu pamięci	5750 103	MKiDN CMJW
3	Przeprowadzenie badań w ramach projektu badawczego pt. „Przeszłość dla przyszłości. Pamięć rodzinna w integracji społecznej – studium lokalnej społeczności Łambinowic”	–	–	–	–	–
4	Przeprowadzenie ogólnopolskiej zbiórki pamiątek jenieckich, służącej budowaniu świadomego udziału pamiątek jenieckich w dziedzictwie kulturowym Polski	7 705	MKiDN	Zamieszczenia ogłoszeń dotyczących zbiórki na stronach i portalach internetowych	–	–
5	Zbieranie relacji jeńców wojennych i ich rodzin, służące dokumentowaniu i badaniu historii Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach oraz ich publikowanie na stronie Muzeum Kwerendy	2 736	MKiDN	Publikacja relacji na stronie muzeum	–	–
6	Tworzenie muzealnej bazy danych jeńców wojennych oraz ofiar represji w latach II wojny światowej	82 873 17 014	MKiDN UMWO	Modyfikacja aplikacji – bazy danych jeńców wojennych	– –	– –

7	Organizacja uroczystości rocznicowych i upamiętniających w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach: 17 marca, 1 września i 6 października wraz ze zjazdem rodzin jeńców Oflagu VII A Murnau, służącemu budowaniu świadomej opieki nad pamiątkami rodzinnymi	16 152	MKiDN	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
8	Organizacja cyklu kulturalnego „Łambinowickie Spotkania Muzealne”, popularyzującego przede wszystkim dziedzictwo kulturowe Łambinowic	5 000 19	MKiDN CMJW	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
9	Organizacja lekcji i warsztatów muzealnych oraz pobytów studyjnych w miejscu pamięci, także połączonych z innymi wydarzeniami kulturalnymi, jak spektakl „Przerzucane słowa”	19 983 4 407	MKiDN CMJW	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
10	Realizacja projektu edukacyjnego „Dzieci listy piszą” – pierwszy etap: przeprowadzenie kwerend, gromadzenie materiałów na wystawę	7 897	MKiDN	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
11	Popularyzacja działalności Muzeum i historii Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach poprzez Internet	–	–	Opracowanie i opublikowanie nowych treści na stronie internetowej muzeum w językach: polskim, niemiecki, angielskim i rosyjskim	10 874	MKiDN
12	Konserwacja zbiorów Muzeum: list transportowych jeńców wojennych z lat 1939–1945	100 000 55 426 2	MKiDN UMWO CMJW	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych oraz w mediach	–	–
13	Zakup kolekcji muzealnej „Poczta w obozach jenieckich” z miejsc niewoli jeńców polskich podczas II wojny światowej	16 830	MKiDN	Przygotowanie aplikacji internetowej udostępnianej na stronie muzeum	–	–
14	Przeprowadzenie finału VIII edycji konkursu na projekt historyczny „Póki nie jest za późno” oraz sesji edukacyjnej „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”, dotyczących popularyzacji potencjału kulturowego miejsc pamięci	2 000 5 569 1 653	UMWO CMJW sponsorzy	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	– – –	– – –
15	Organizacja wydarzeń w ramach Nocy Muzeów i Nocy Kultury w Opolu	21 000 1 127	UMWO CMJW	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	– –	– –
16	Organizacja cyklu kulturalnego „Twarze Opola”	2 000 1 959	UMWO UMWO	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	– –	– –

17	Współpraca z Gminą Łambinowice, Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz Opolskim Konserwatorem Zabytków w kwestii opieki nad Miejscem Pamięci Narodowej w Łambinowicach (inicjowanie i organizacja spotkań w celu ustalania potrzebnych działań, przygotowywanie pism i wniosków), w tym robocze spotkanie z przedstawicielami Rumunii w celu omówienia konserwacji nagrobków rumuńskich jeńców na Starym Cmentarzu Jenieckim w Łambinowicach	190	CMJW	–	–	–
18	Realizacja kwerend naukowych w celu dokumentowania i badania historii przede wszystkim MPN w Łambinowicach	9 389 26 835 2 837	MKiDN UMWO CMJW	–	–	–
19	Zakup 15 obiektów powiększających muzealną kolekcję	10 001	MKiDN	–	–	–
Razem:					16	727
2017						
1	Zakończenie badań w ramach projektu naukowego pt. „Przeszłość dla przyszłości. Pamięć rodzinna w integracji społecznej – studium lokalnej społeczności Łambinowic”. Ich efektem stały się zajęcia edukacyjne, wystawa, książka, konferencja	42 967 105	MKiDN CMJW	Wydanie drukiem publikacji pt. „Na styku historii i codzienności. Społeczność lokalna wobec miejsca pamięci”	15 705 105	MKiDN CMJW
2	Kontynuacja ogólnopolskiej zbiórki pamiątek jenieckich, służącej budowaniu świadomego udziału pamiątek jenieckich w dziedzictwie kulturowym Polski	21 941 27 581	MKiDN UMWO	Wydanie drukiem ulotek promujących zbiórkę, publikacja w czasopiśmie i na stronach internetowych ogłoszeń dotyczących zbiórki Wydanie drukiem pamiątkowych albumów dla darczyńców	– –	– –
3	Budowa muzealnej bazy danych jeńców wojennych oraz ofiar represji w latach II wojny światowej	48 985 9 522	MKiDN UMWO	Modyfikacja aplikacji – bazy danych jeńców wojennych	–	–
4	Kontynuacja gromadzenia relacji jeńców wojennych bądź ich rodzin, w celu dokumentowania i badania historii Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach oraz ich publikacja na stronie Muzeum	2 985	MKiDN	Publikacja relacji na stronie muzeum	–	–

5	Organizacja uroczystości rocznicowych i upamiętniających w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach: 17 marca, 1 września i 6 października, wraz ze zjazdem rodzin jeńców Oflagu II D Gross Born, służącemu budowaniu świadomej opieki nad jenieckimi pamiątkami	31 840	MKiDN	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
6	Organizacja wystaw czasowych własnych i obcych w Muzeum oraz własnych w różnych ośrodkach kulturalnych i naukowych na terenie Polski	4 693	MKiDN	Wydanie drukiem informatorów wystaw oraz ulotek informujących o miejscu pamięci	1 258	MKiDN
7	Zakończenie projektu edukacyjnego „Dzieci listy piszą” – przygotowanie wystawy „Tatusiu, kiedy wrócisz? Polskie rodziny w latach II wojny światowej”, informatora i materiałów edukacyjnych oraz filmu, prowadzenie zajęć edukacyjnych	29 857	MKiDN	Informator wystawy, film oraz materiały edukacyjne do wystawy pt. „Tatusiu, kiedy wrócisz? Polskie rodziny w latach II wojny światowej”,	22 548	MKiDN
8	Organizacja cyklu kulturalnego „Łambinowickie Spotkania Muzealne”, popularyzującego dziedzictwo kulturowe Łambinowic	5 434	MKiDN	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
9	Przeprowadzenie finału IX edycji konkursu na projekt historyczny „Póki nie jest za późno” oraz sesji edukacyjnej „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”, popularyzujących potencjał kulturowy miejsc pamięci w Polsce	20 000	Fundacja PKO	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	–	–
		2 000	UMWO		–	–
		1 205	CMJW		–	–
		1 461	sponsorzy		–	–
10	Konserwacja muzealiów (korespondencji, przedmiotów pojenieckich)	56 750 24 200 21	MKiDN UMWO CMJW	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	– –	– –
11	Zakup kolekcji muzealnej „Korespondencja polskich jeńców wojennych z lat 1939–1945”	20 400 5 100	MKiDN UMWO	Przygotowanie aplikacji internetowej udostępnianej na stronie muzeum	– –	– –
12	Popularyzacja działalności Muzeum i historii Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach poprzez Internet	2 765	MKiDN	Opracowanie i opublikowanie nowych treści na stronie internetowej muzeum w języku francuskim	2 765	MKiDN
13	Organizacja cyklu kulturalnego „Twarze Opola”	4 967 274	MBP CMJW	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych	– –	– –
14	Współpraca z Gminą Łambinowice i Opolskim Konserwatorem Zabytków w kwestii opieki nad Miejscem Pamięci Narodowej w Łambinowicach (inicjowanie i organizacja spotkań w celu ustalania potrzebnych działań, przygotowywanie pism i wniosków), w tym	200	–	Popularyzacja przedsięwzięć na stronach i portalach internetowych. Opracowanie cyfrowej mapy Starego Cmentarza Jenieckiego w Łambinowicach	–	–

	spotkanie z ministrem obrony narodowej Rumunii w kwestii konserwacji nagrobków rumuńskich jeńców na Starym Cmentarzu Jenieckim w Łambinowicach					
15	Dokumentowanie i badanie historii MPN kwerendy	14 763	MKiDN	-	-	-
16	Zakup 15 obiektów powiększających muzealną kolekcję	10 000 713	MKiDN sponsorzy	-	-	-
Razem:					42	381
		390 929				

Priorytet VI. Rozwój instytucji opieki nad zabytkami

Zarząd Województwa Opolskiego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ogłasza systematycznie otwarte konkursy ofert na wykonanie przez organizacje i inne uprawnione podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie wspierania i upowszechniania kultury i sztuki.

W 2016 r. rozpoczęła się na terenie województwa opolskiego realizacja programu Edukacja kulturowa Opolszczyzny EDUKO 2016-2018. Nie jest to projekt wprost dedykowany dziedzictwu kulturowemu, ale w jego ramach podejmowane są w lokalnych społecznościach inicjatywy z obszaru dziedzictwa kulturowego. Strategicznym celem 3-letniego programu Bardzo Młoda Kultura jest wzmacnianie roli edukacji kulturowej w Polsce poprzez pobudzenie i wykorzystanie edukacyjnego potencjału kultury. Celem realizowanego na Opolszczyźnie w latach 2016-2018 projektu jest wzmocnienie roli edukacji kulturowej, uwzględniającej specyficzne uwarunkowania kulturowe i społeczne regionu oraz zainicjowanie sieci współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami sfery kultury i edukacji, w tym kuratorium oświaty, centrum rozwoju edukacji, publicznymi i niepublicznymi instytucjami oświatowo-wychowawczymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami i osobami działającymi na polu edukacji kulturowej w województwie, a także władzami samorządowymi.

Projekt jest realizowany przez Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, będące regionalnym operatorem programu Bardzo Młoda Kultura. Najważniejszym rezultatem zadań wspieranych w ramach projektu jest podniesienie poziomu działań edukacyjnych oraz kształtowanie poczucia, że kultura jest nieodzownym elementem rozwoju osobistego i społecznego.

W 2016 r. w wyniku konkursu rozdysponowano łącznie kwotę 87 tys. zł. Sfinansowano 10 projektów partnerskich, które realizowane były przez 40 podmiotów z obszaru kultury i edukacji. Projekty zostały skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców/opiekunów prawnych w różnym wieku oraz w różnych grupach projektowych z województwa opolskiego. Bezpośrednimi beneficjentami projektów było łącznie 916 osób (dzieci, młodzież, opiekunowie, osoby prowadzące działania merytoryczne).

W drugiej edycji konkursu granowego w 2017 roku wpłynęło 48 wniosków na łączną kwotę 452 302,36 zł. Ostatecznie liczba zaakceptowanych projektów w 2017 roku wyniosła 19, na łączną kwotę dofinansowania 150 000,00 zł.

Patronat honorowy:

Marszałek Województwa
Opolskiego
Andrzej Buła

Projekt dofinansowany ze środków
Województwa Opolskiego
oraz Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu
Bardzo Młoda Kultura 2016-2018

Edukacja kulturowa Opolszczyzny - EDUKO 2016-2018

Logo jednego z dofinansowanych wniosków złożony przez Spółdzielnię Socjalną Perunica.

Ponadto w 2017 roku, w ramach I edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Opolskiego, przystąpiono do realizacji projektów „Opolskie bez tajemnic – cykl spotkań, konkursów i wycieczek poświęconych historii, tradycji i kulturze regionu”. Celem tego projektu jest przybliżenie mieszkańcom województwa opolskiego bogatej i złożonej historii regionu.

Na terenie województwa opolskiego działają następujące organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną dziedzictwa kulturowego:

- Towarzystwo Opieki nad Zabytkami,
  - Uniwersyteckie Stowarzyszenie na Rzecz Ratowania Zabytków Śląska Opolskiego,
  - Stowarzyszenie „Poznaj Swój Kraj” Oddział Opolski,
  - Stowarzyszenie „Rodzina Kolpinga” w Kolonowskiem,
  - Fundacja „Glogovia”,
  - Fundacja Benevolens z Głuchołaz,
  - Fundacja „Sanktuarium Góry św. Anny”,
  - Fundacja na rzecz zamku książęcego Niemodlin 1313,
  - Stowarzyszenie Ochrony Dóbr Kultury „Dąbrowskie Skarby”,
  - Stowarzyszenie Krótkofalowców Pogórza Opawskiego,
  - Fundacja „Dla Dziedzictwa”,
  - Polskie Towarzystwo Krajoznawcze Oddział Opolski,
  - Kozielskie Stowarzyszenie Miłośników Historii i Archeologii EXPLORATOR,
  - Stowarzyszenie Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Byczyny (powołane w 2016 r.)
- oraz stowarzyszenia i organizacje skupiające specjalistów związanych zawodowo z dziedzictwem kulturowym:
- Oddział Opolski Stowarzyszenia Muzealników Polskich,
  - Oddział Opolski Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków (powołany w 2017 r.),
  - Towarzystwo Urbanistów Polskich,
  - Centrum Badawczo-Edukacyjne Konserwacji Zabytków Opolszczyzny w Nysie.

Działania mające na celu aktywizację właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych realizował Narodowy Instytut Dziedzictwa w ramach ogólnopolskiej akcji NID związanej z realizacją Krajowego Programu Ochrony i Opieki nad Zabytkami. W dniach 1-2 marca 2017 r. w Byczynie zostało przeprowadzone szkolenie z zarządzania dziedzictwem dla gmin powiatu kluczborskiego (Byczyna, Wołczyn, Lasowice Wielkie). W szkoleniu wzięli udział przedstawiciele urzędów gminnych, miejskich i starostwa powiatowego, organizacji pozarządowych, spółdzielni socjalnej, Lokalnych Grup Działania oraz przedsiębiorcy, duchowieństwo i właściciele zabytków.

Spółeczni opiekunowie zabytków

Zgodnie z art. 102 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, społecznym opiekunem zabytków może być osoba, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie była karana za przestępstwa popełnione umyślnie oraz posiada wiedzę w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W województwie opolskim, zgodnie z informacjami uzyskanymi od urzędów powiatowych, zostało ustanowionych przez Starostów łącznie 19 społecznych opiekunów zabytków, najwięcej w powiecie kluczborskim – 12, po 2 w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim i oleskim, 1 – w powiecie namysłowskim, nyskim, strzeleckim. Zauważalny jest regres w społecznej opiece nad zabytkami, w przeciągu kilku lat zmniejszyła się liczba społecznych opiekunów zabytków. Mapa prezentująca liczbę opiekunów zabytków w poszczególnych powiatach zamieszczona jest na stronie 18.

6.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego

Priorytet I. Dziedzictwo kulturowe jako czynnik stymulujący rozwój gospodarczy

„Najlepsza przestrzeń publiczna województwa opolskiego” – to konkurs ogłaszany przez Zarząd Województwa Opolskiego od 2008 r. Celem konkursu jest promowanie osiągnięć w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej województwa opolskiego, wskazanie najlepszych realizacji projektów urbanistycznych decydujących o jakości przestrzeni publicznej oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie kształtowania ładu przestrzennego. Konkurs adresowany jest do gmin kreujących i realizujących politykę przestrzenną, w tym także w odniesieniu do zagospodarowania przestrzeni publicznych, a także do inwestorów i projektantów uczestniczących w tych procesach.

W ramach konkursu oceniane są przedsięwzięcia w szczególności polegające na rewaloryzacji lub kształtowaniu nowych wartości. Nagrody mają charakter honorowy.

W 2016 roku do konkursu zgłoszono 7 zrealizowanych projektów. W wyniku pracy komisji konkursowej, która przeprowadziła wizje lokalne wszystkich zgłoszonych projektów, przyznano nagrodę główną i wyróżnienia.

Nagrodę Marszałka Województwa Opolskiego za Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Opolskiego 2016 otrzymało przedsięwzięcie pn. „Przebudowa Placu Mały

Rynek w Opolu”. Nagrodę przyznano za skalę przeobrażeń architektoniczno-funkcjonalnych historycznego placu miejskiego, przydających przestrzeni publicznej nowych możliwości wykorzystania do integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców oraz aktywizacji gospodarczej jego otoczenia; za uporządkowanie zagospodarowania i polepszenie standardu placu oraz poszerzenie oferty przestrzeni jako wielofunkcyjnej atrakcji śródmieścia Opola; a także za stworzenie indywidualnej i osobiwej kompozycji placu z wykorzystaniem współczesnych środków wyrazu w historycznym układzie zabudowy. Komisja zwróciła jednocześnie uwagę na potrzebę konsekwentnego stosowania zasad gospodarowania przestrzenią tego placu, zwłaszcza pod względem zieleni i małej architektury.

Komisja postanowiła przyznała także trzy wyróżnienia:

1/ Odbudowa stawu rekreacyjnego w zabytkowym Parku Wolności w Brzegu Etap I i Etap II, Budowa mini kompleksu rekreacyjno-sportowego PZU trasy zdrowia zlokalizowanego na terenie Parku Wolności w Brzegu. Inwestor – Gmina Brzeg,

2/ Rewitalizacja otoczenia muru miejskiego oraz dziedzińca dawnego wójtostwa w Głuchołazach,

3/ Plac zabaw podwórko Nivea w Siołkowicach Starych.

W ramach konkursu przyznawana jest „NAGRODA INTERNAUTÓW za najlepszą przestrzeń publiczną województwa opolskiego”. Zwycięzcą konkursu w 2016 r. zostało przedsięwzięcie pn. „Rewitalizacja otoczenia muru miejskiego oraz dziedzińca dawnego wójtostwa w Głuchołazach”.

W roku 2017 konkurs nie został ogłoszony.

Bioróżnorodność Opolszczyzny.

Duży nacisk kładziony jest na bioróżnorodność i rozpowszechnianie dobrych praktyk w zakresie dbałości o dziedzictwo przyrodnicze wsi. Realizowany przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi program „Bioróżnorodność Opolszczyzny skarbem dziedzictwa przyrodniczego” ma przyczynić się m.in. do zakładania na terenie województwa modelowych sadów rodzimych odmian drzew owocowych. W ramach tego projektu przeprowadzono również następujące konkursy:

Konkurs na zagospodarowanie przestrzeni wokół BioCentrum Hallera,

Konkurs „Bioróżnorodne Opolskie” – kategoria „Piękna Wieś Opolska 2016”,

Konkurs na „Najciekawszą koncepcję zagospodarowania terenów zielonych wsi” edycja 2016 i 2017,

Konkurs „Piękna Wieś Opolska 2017”,

Konkurs fotograficzny dla dzieci i młodzieży „Osobliwości przyrodnicze w obiektywie” edycja 2016 i 2017,

Konkurs plastyczny dla dzieci ze szkół podstawowych województwa opolskiego: „Najpiękniejszy przyszkolny ogródek” edycja 2016 i 2017.

Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na

lata 2014-2020, Oś priorytetowa V – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej.

Ta tematyka jest realizowana także w innych projektach, np. Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych ogłosił konkurs fotograficzny zatytułowany „Zadrzewienia z daleka i bliska”. Jego celem było pokazanie w fotografii walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zadrzewień zlokalizowanych na terenie województwa opolskiego. Zadrzewienia przydrożne, śródpolne oraz nadrzeczne pełnią istotną rolę w środowisku przyrodniczym. Na terenach rolniczych, które dominują na Opolszczyźnie, zadrzewienia są często jedynym schronieniem dla wielu gatunków, szczególnie ptaków, nietoperzy i owadów, w tym gatunków chronionych prawem krajowym i europejskim. Konkurs realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020i projektu zatytułowanego „Inwentaryzacje przyrodnicze kluczem do edukacji ekologicznej i ochrony bioróżnorodności w województwie opolskim”.

Priorytet II. Wstrzymanie procesów degradacji założeń pałacowo-parkowych

W latach 2016-2017 podejmowano działania, głównie przy wsparciu środków ministra kultury, polegające na przeprowadzeniu niezbędnych prac ratunkowych i zabezpieczających zabytkowe obiekty pałacowo-parkowe.

W roku 2016 dotacje otrzymały zamek w Niemodlinie na remont pokryć dachowych i prace zabezpieczające oraz pałac w Piotrowicach Nyskich na remont konstrukcji renesansowego polichromowanego stropu. W roku 2017 na wzmocnienie w części północnej i zachodniej konstrukcji renesansowego zamku w Głogówku przeznaczono dofinansowanie w wysokości 250 tysięcy złotych, drugim obiektem który uzyskał dofinansowanie ze środków MKiDN był XVIII-wieczny pałac w Wysokiej, na dokończenie prac ratunkowych oraz wykonanie całkowitego remontu dachu wraz z odtworzeniem wieżyczki.

Zamek w Niemodlinie, dotacja na remont zabezpieczający konstrukcję wieżb dachowych oraz pokrycia połaci dachowych, a także wykonanie prac zabezpieczających elementy konstrukcyjne w 2016 r. na zdjęciach skrzydło północne – elewacja od strony dziedzińca i wewnątrz kaplicy w trakcie prac (fot. I. Solisz). Dotacja udzielona również przez OWKZ.

Priorytet III. Wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych

Na terenie dwóch gmin zostały podjęte działania w celu uznania za Pomnik Historii obiektów zabytkowych. Zostały opracowane i złożone w ministerstwie kultury i dziedzictwa narodowego dwa kolejne wnioski:

- Wniosek o uznanie Zamku Piastów Śląskich wraz kościołem zamkowym pw. św. Jadwigi w Brzegu za pomnik historii.
- Wniosek o uznanie drewnianego kościoła św. Anny w Oleśnie za pomnik historii.

W okresie sprawozdawczym ustanowiony został pierwszy w województwie park kulturowy „Książęce Miasto Brzeg” (Uchwała Nr XXV/277/16 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 28 października 2016 roku w sprawie utworzenia Parku Kulturowego „Książęce Miasto Brzeg”), a most żelazny w Ozimku został ustanowiony Pomnikiem Historii (Rozporządzenie Prezydenta RP z 15 marca 2017 r.).

Priorytet IV. Wspieranie funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków, obejmujących charakterystyczne dla województwa zespoły i obiekty zabytkowe

- Ogólnoeuropejskie szlaki kulturowo-turystyczne w województwie opolskim: Droga św. Jakuba – Via Regia, Środkowoeuropejskie Ośrodki Pielgrzymkowe, Szlak Drewnianego Budownictwa Sakralnego, Szlak Cysterski.
- Ogólnopolskie szlaki kulturowo-turystyczne w województwie opolskim: Szlak Józefa Lompy, Szlak Powstańców Śląskich, Szlak Romański w Polsce, Rowerowy Szlak Odry.
- Regionalne szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne to ogromna oferta gmin, jednostek organizacyjnych, towarzystw i organizacji turystycznych, które proponują różnorodne szlaki dostosowane do różnych grup odbiorców. Do najbardziej znanych należy Szlak Polichromii Brzeskich, ale też takie jak:
  - szlaki miejskie Nysy: Szlak Eichendorffa, Szlak Marii Luizy Merkert,
  - 6 pieszych szlaków turystycznych w Parku Krajobrazowym „Góra Św. Anny” m. in. Szlak spacerowy im. Xawerego Dunikowskiego,
  - Szlaki powiatu opolskiego np. Szlak Hutników Opole – Zagwizdzie (25 km), Szlak rodu von Praschma Opole – Komprachcice (ok. 35 km),
    - Typowe Szlaki Rowerowe to np. „Szlakiem dawnego rzemiosła i pomników przyrody” na terenie gminy Kluczbork czy Turystyczna trasa rowerowa Gór Opawskich (z Głuchołaz trasa biegnie w dwóch kierunkach: Prudnika i Sławniowic).
    - Odrębną grupę stanowią szlaki wodne, w przygotowanym przez Urząd Marszałkowski przewodniku opisano znajdujące się na terenie województwa opolskiego szlaki wodne zarówno pod kątem potrzeb turystów motorowodnych (Odra z Kanałem Gliwickim), jak i rzeki typowo kajakowe: Mała Panew oraz Stobrawa.
    - Ciekawostką jest Szlak Kulinarny Województwa Opolskiego „Opolski Bifyj”. Podążanie Szlakiem Kulinarnym umożliwia poznanie Województwa Opolskiego „od kuchni”, tej regionalnej, prezentując związane z nią obrzędy. Znajdujące się na Szlaku obiekty to miejsca zarówno zabytkowe i wpisane w historię regionu, obiekty prowadzone z pasją od pokoleń, jak również nowopowstałe restauracje.

Na zdjęciu obok: ekspozytor z widokiem na dawny Zamek Piastowski (fot. I. Solisz).

W latach 2016 i 2017 powstawały nowe szlaki, np. w Opolu były to:

Trasa Festiwalowa biegnąca przez Opole śladami miejsc związanych z Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki. Wyznaczają ją „budki z ptaszkami” z QR kodem, dzięki którym korzystający z aplikacji turysta ma dostęp do pełnej informacji na temat miejsca, w którym się znajduje.

W ramach obchodów 800-lecia lokacji Opola powstały: trasa turystyczna poświęcona najbardziej znanym miejscom w historii Opola - „Opole dawniej i dziś” (pięć przeszklonych ekspozytorów z widokami historycznego Opola) oraz „Śladami sławnych Opolan” (w różnych

miejscach pojawiły się specjalne, upamiętniające tablice związane z działalnością zasłużonych mieszkańców miasta).

Działania Województwa Opolskiego w zakresie wspierania funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków obejmujących charakterystyczne dla województwa zespoły i obiekty zabytkowe – lata 2016-2017 – udzielanie wsparcia finansowego w ramach otwartego konkursu ofert na wykonanie przez organizacje i inne uprawnione podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie turystyki i krajoznawstwa – wsparciem objętych jest szereg działań związanych

z promocją najważniejszych atrakcji turystycznych i kulturowych województwa opolskiego, m.in.:

- Promocja walorów turystycznych oraz prezentacja oferty turystycznej województwa opolskiego na międzynarodowych targach turystycznych,
- Wydanie przewodnika turystycznego województwa opolskiego w języku rosyjskim oraz wsparcie organizacji Forum Turystycznego Polska–Rosja w województwie opolskim,
- Promocja województwa opolskiego poprzez organizację wizyt studyjnych dla zagranicznych dziennikarzy i touroperatorów.

Województwo Opolskie wspiera finansowo Opolską Regionalną Organizację Turystyczną:

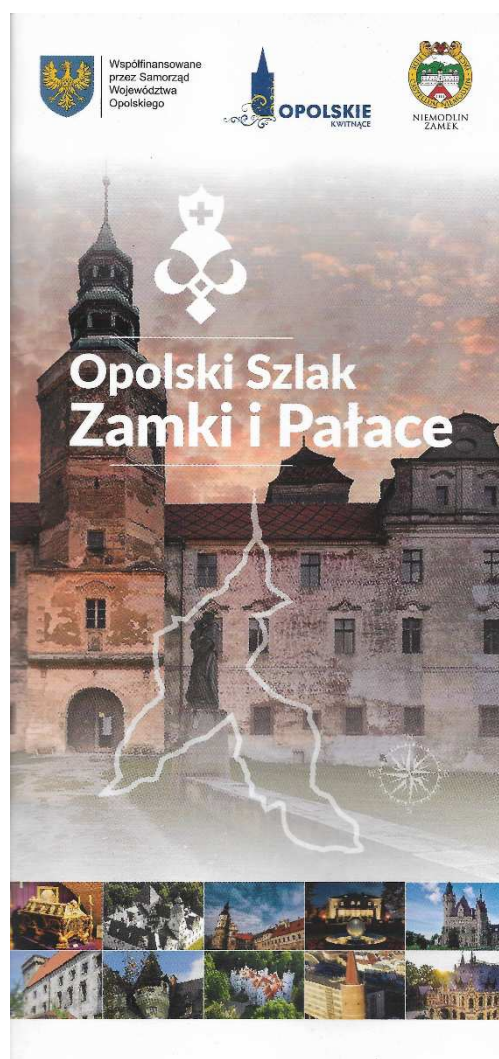
- a) Województwo Opolskie jako członek OROT jest zobligowane do corocznego wpłacania składki członkowskiej, w ramach której OROT realizuje swoje cele statutowe, do których zalicza się szeroko rozumiana promocja regionu zarówno w kraju, jak i zagranicą. Promocja ta obejmuje m.in.: wizyty studyjne dla dziennikarzy, udział w imprezach targowych, promocję atrakcji turystycznych w mediach oraz szereg innych projektów w zakresie promocji turystyki i kultury.
- b) W 2016 r. w trybie pozakonkursowym zgodnie z art. 19 a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie OROT otrzymała dotację na realizację następujących zadań: *Promocja regionu – wykonanie oryginalnych materiałów promocyjnych oraz Wsparcie procesu certyfikacji i rekomendacji Szlaku Kulinarного Województwa Opolskiego „Opolski Bifyj”*.
- c) OROT w 2016 r. stworzyła Szlak Kulinarny Województwa Opolskiego „Opolski Bifyj” zraszający obiekty gastronomiczne, które posiadają w swojej karcie potrawy lub/i produkty, które znajdują się na Liście Produktów Tradycyjnych Województwa Opolskiego, i tym samym nie są związane z kulturą i kulinariami innych państw. Dodatkowo obiekty te muszą przejść pozytywnie proces certyfikacji, a dowodem na to jest sygnowanie się specjalnym, utworzonym na potrzeby Szlaku, logiem. Celem promocji Szlaku wydano Przyjazny Przewodnik Kulinarny Opolski Bifyj.
- d) W 2017 r. w trybie pozakonkursowym zgodnie z art. 19 a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie OROT otrzymała dotację na realizację następujących zadań: *Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Opolskiego 2017 – Certyfikat OROT oraz Promocja Województwa Opolskiego poprzez wydanie mapy z atrakcjami oraz produktami turystycznymi*.

W 2017 r. ogłoszono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w zakresie turystyki i krajoznawstwa Samorządu Województwa Opolskiego w latach 2017-2020 na finansowanie/współfinansowanie wkładów własnych do projektów, w ramach których organizacje pozarządowe/podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pozyskały lub planują pozyskać środki finansowe z programu Interreg VA Republika Czeska – Polska. W ramach konkursu przyznano dotacje na realizację dwóch zadań: *Koncepcja rozwoju transgranicznej turystyki rowerowej na pograniczu polsko-czeskim* oraz *Dziedzictwo Kulturowe i Przyrodnicze Dla Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego „Wspólne dziedzictwo”*.

W 2017 r. w trybie pozakonkursowym zgodnie z art. 19 a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie udzielono wsparcia finansowego Fundacji na rzecz Zamku Książęcego Niemodlin 1313 na realizację zadania pn. *Promocja Opolszczyzny poprzez wydanie broszury informacyjnej Zamki i Pałace Opolszczyzny*. Powstała publikacja promująca szlak turystyczny „Opolski szlak – zamki i pałace” (na zdjęciu obok) to początek współpracy właścicieli obiektów zabytkowych. Z inicjatywy Zamku Książęcego Niemodlin 1313 zawiązał się Opolski Szlak – zamki i pałace, zrzeszający następujące obiekty: Zamek Piastów Śląskich w Brzegu, Zamek w Dąbrowie Niemodlińskiej, Zamek w Głogówku, Pałac Jakubus, Zamek Moszna, Zamek Książęcy w Niemodlinie, Zamek w Otmuchowie, Pałac Sulisław, Pałac Większyce, Wieża Piastowska w Opolu oraz Zamek w Rogowie Opolskim.

Priorytet V. Wstrzymywanie procesu degradacji oraz popularyzacja zabytków techniki

Działania konserwatorskie zmierzające do zachowania zabytków techniki realizowane są w głównej mierze z przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który posiada w tym zakresie stosowne kompetencje ustawowe. Są one realizowane poprzez obejmowanie ochroną prawną – wpisywanie do rejestru zabytków techniki. Między innymi w roku 2016 konserwator wojewódzki podjął decyzję o wpisaniu z urzędu do rejestru zabytków nieruchomości województwa opolskiego zespołu zabudowań browaru w Brzegu przy ul. Ofiar Katynia 23.

Dawny browar w Brzegu wpisany z urzędu przez OWKZ do rejestru zabytków
(fot. za www.wuozopole.pl)

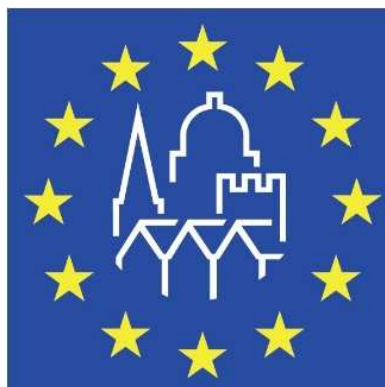
Działania związane z promowaniem rzemiosła i ginących zawodów realizuje Muzeum Wsi Opolskiej, odbywają się tu warsztaty i lekcje muzealne, głównie związane z garncarstwem, kowalstwem czy malowaniem na szkle.

W tabeli zawarto dane dotyczące przeprowadzonych lekcji i warsztatów w 2017 r. w muzeum:

	Liczba lekcji/warsztatów	Ilość uczestników lekcji/warsztatów	Ilość opiekunów lekcji/warsztatów
garncarstwo	15/11	409/381	43/32
malowanie na szkle	2/7	35/218	4/24
kowalstwo	5	110	12

6.3. Rozwój inicjatyw związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym i rozwój tożsamości regionalnej

Priorytet I. Podnoszenie poziomu edukacji i wiedzy nt. regionalnego dziedzictwa kulturowego

Europejskie Dni Dziedzictwa

Szczególnie istotną dla dziedzictwa imprezą na terenie województwa są obchodzone corocznie Europejskie Dni Dziedzictwa koordynowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Głównym celem Europejskich Dni Dziedzictwa jest promowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz przypomnienie o wspólnych korzeniach kultury europejskiej. Imprezy skierowane są do bardzo szerokiej i różnorodnej grupy odbiorców, co nadaje im wymiar uniwersalny.

W roku 2016 hasłem EDD było „Gdzie duch spotyka się z przestrzenią – świątynie, arcydzieła, pomniki”. W ramach EDD na terenie województwa opolskiego odbyło się około 200 wydarzeń w 56 miejscowościach, wzięło w nich udział ponad 41 tysięcy osób. Wojewódzka inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa odbyła się 9 września w Prudniku. Po podsumowaniu wydarzeń w skali ogólnopolskiej, województwo opolskie zajęło pierwsze lokaty w trzech kategoriach – ilości imprez, miejscowości, w których się one odbywały i ilości uczestników. W ramach EDD odbyło się m.in. w Ozimku Świąto Mostu i Żeliwa, podczas którego miała miejsce inscenizacja plenerowa bitwy o most oraz pokazy ginących zawodów, można też było zwiedzać Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi.

Inauguracja Wojewódzka EDD w Prudniku w 2016 (fot. I. Solisz).

„Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu” było hasłem jubileuszowych dwudziestych piątych Europejskich Dni Dziedzictwa. Ich inauguracja wojewódzka odbyła się na opolskim Rynku, w związku z obchodzonym jubileuszem 800-lecia miasta. W sumie podczas EDD organizatorzy przygotowali na dwa wrześniowe weekendy (9-10 oraz 16-17 września) 301 wydarzeń w całym województwie, w tym 65 wydarzeń w stolicy regionu. W ramach obchodów odbyła się m.in. konferencja naukowa zorganizowana przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego pt. „Park kulturowy a ochrona krajobrazu”. W konferencji tej uczestniczyła Wiceminister Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Generalny Konserwator Zabytków Magdalena Gawin.

Narodowy Instytut Dziedzictwa OT w Opolu jest inicjatorem uroczystych ogólnopolskich podsumowań EDD, których celem jest podziękowanie samorządom oraz innym instytucjom i osobom szczególnie zaangażowanym w organizację wydarzeń podczas EDD. Podczas III Ogólnopolskiej Gali Europejskich Dni Dziedzictwa, które odbyły się 17 listopada 2017 r. (po raz drugi w Opolu), przyznane zostały nagrody dla organizatorów

wydarzeń w ramach EDD. Za udział w organizację 25 edycji Europejskich Dni Dziedzictwa z województwa opolskiego uhonorowano:

1. Nadleśnictwo Prudnik,
2. Przedszkole Publiczne nr 21 „Kraina Odkrywców” w Opolu,
3. Oddział PTTK „Tryton” w Nysie,
4. Muzeum Uniwersytetu Opolskiego,
5. Gminę Murów,
6. Tygodnik Prudnicki.

Wyróżnienie specjalne otrzymał Leonard Świtoń, wolontariusz z klasy II Gimnazjum nr 7 im. W. Andersa w Opolu, który od dwóch lat aktywnie wspiera Opolski Oddział NID podczas EDD.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków to święto obchodzone corocznie w kwietniu, mające na celu przybliżenie lokalnym społecznościom problematyki dziedzictwa kulturowego. W Polsce za podstawowy cel zakłada się prezentowanie zabytków o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa światowego i spuścizny kulturowej. Stałym elementem Dnia Ochrony Zabytków w Polsce jest również wyróżnianie i nagradzanie osób szczególnie zasłużonych dla ochrony zabytków na różnych płaszczyznach działalności.

W roku 2016 Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków na Opolszczyźnie odbył się 27 kwietnia w sali konferencyjnej Metamuzeum Motoryzacji w Paczkowie. Pan Marcin Biernacki, właściciel Metamuzeum Motoryzacji opisał historię powstania muzeum w zabytkowych budynkach obory pochodzącej z XVII w. oraz stodoły z XVIII w. oraz okoliczności powstania kolekcji zabytkowych samochodów, opisywał i prezentował działanie m.in. głównych podzespołów pojazdów. Oglądający mieli możliwość brania czynnego udziału w eksperymentach. Uroczystość była okazją do wręczenia Państwu Joannie i Marciniowi Biernackim srebrnych odznak *Za opiekę nad zabytkami*, przyznawanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odznaka w formie dwustopniowej (srebrnej i złotej) jest nadawana za utrzymywanie dóbr kultury zgodnie z zasadami opieki nad zabytkami, projektowanie i wykonywanie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy dobrach kultury, prowadzenie prac archeologicznych i wykopaliskowych, dokumentowanie dóbr kultury i prowadzenie badań naukowych związanych z ich konserwacją, przeciwdziałanie zagrożeniom dóbr kultury, popularyzację zagadnień związanych z działalnością konserwatorską.

W 2017 r. obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków odbyły się w Muzeum Diecezjalnym w Opolu 27 kwietnia. Referaty dr inż. arch. Moniki Adamskiej „Dwa gmachy urzędu opolskiej rejencji. Od XIX-wiecznego klasycyzmu do modernizmu okresu międzywojennego” oraz Jerzego Skarbka „Prace restauratorskie odcinka miejskiego muru obronnego Opola przy ul. Jana Łangowskiego” nawiązywały do obchodów 800-lecia lokacji miasta Opola. Wręczono również 4 odznaki za opiekę nad zabytkami.

1. Obchody regionalne MDOZ w Metamuseum Motoryzacji w Paczkowie w 2016 r. (fot. za www.wuozopole.pl)
2. Obchody regionalne MDOZ w Muzeum Diecezjalnym w Opolu w 2017 r. (fot. za www.wuozopole.pl)

Noc Muzeów

Głównym celem Nocy Muzeów, odbywającej się pod patronatem Rady Europy, jest udostępnienie zwiedzającym muzeów, galerii i instytucji kultury w wybranym dniu w godzinach nocnych. Muzea udostępniają swoje zbiory bezpłatnie, przygotowują również wiele atrakcji dla zwiedzających np. zwiedzanie obiektów zazwyczaj niedostępnych, koncerty, poczęstunki, warsztaty. Noc Muzeów w Polsce odbywa się od 2003 r. – pierwsza odbyła się w Poznaniu.

W latach 2016-2017 odbyła się w województwie opolskim kolejno IX i X edycja imprezy pod patronatem honorowym Marszałka Województwa Opolskiego.

Plakat promujący imprezę

Noc muzeów na Uniwersytecie Opolskim (fot. P. Wrona)

Podczas IX edycji zaproponowano w Opolu bezpłatne zwiedzanie i atrakcje w sześciu muzeach oraz w Archiwum Państwowym. Do północy mieszkańcy regionu uczestniczyli w warsztatach, pokazach, spotkaniach, zwiedzali wystawy, słuchali prelekcji, oglądali filmy i spektakle.

Analogicznie w roku 2017 odbyły się na terenie całego województwa liczne wydarzenia muzealne, począwszy od zwiedzania wystaw, ale także odbywały się wykłady, warsztaty dla dzieci, koncerty i spektakle.

Opole - Archiwum Państwowe i Muzeum Polskiej Piosenki.

Zdjęcia za http://nocmuzeow.opole.pl/pages/2017/2017_relacja.php

Noc Muzeów w Opolu odbyła się pod hasłem „Na tropie historii Opola”. W Archiwum Państwowym w Opolu została zorganizowana pod hasłem „Opera manu facta. Ulotny urok rzemiosł” i była poświęcona opolskiemu rzemiosłu. Pierwszy raz w Nocy Muzeów wzięło udział Muzeum Polskiej Piosenki, odwiedziło je ponad 1300 osób, chętni oczekiwali na wejście ponad godzinę. Oprócz wystawy stałej przygotowano wystawę czasową pt. Kulisy „Opola”.

Imprezy odbywały się także w innych miastach Opolszczyzny w Nysie muzeum przygotowało wystawy: „Jubileusz 120-lecia Muzeum”, „Gdzie przyszłość spotyka się z przeszłością – badania archeologiczne na obwodnicy Nysy” oraz „Blok śródrynkowy w Nysie; Nysa drewniana – Nysa murowana – wyniki badań archeologicznych prowadzonych na nyskim Rynku w 2015 i 2016 roku”, na których prezentowane były wyniki prac archeologicznych prowadzonych na Rynku w Nysie w 2015 i 2016 roku, a także wyniki badań na terenie obwodnicy Nysy w 2015 roku. Zaprezentowano także „Rzeźby z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP”. Dla najmłodszych odbyła się gra terenowa dla dzieci „Poszukiwacze zagubionych skarbów”. Poniżej plakaty promujące Noc Muzeów z Prudnika i Kluczborka.

Jednym z elementów podnoszenia wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego jest dbanie o pamięć o wybitnych osobistościach regionu. W związku ze 120. rocznicą urodzin 2017 r. został ustanowiony Rokiem Jana Cybisa przez Sejmik Województwa Opolskiego. Była to okazja do lepszego poznania sylwetki i twórczości tej wybitnej postaci, związanej z regionem opolskim.

Priorytet II. Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym

W ramach tego priorytetu kontynuowana jest współpraca z instytucjami zajmującymi się ochroną zabytków, szczególnie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Ze względu na realizowane zadania w sposób szczególny współpraca jest realizowana z Narodowym Instytutem Dziedzictwa.

Urząd Marszałkowski wspiera działalność organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną i kształtowaniem krajobrazu kulturowego, m.in. wspiera organizacyjnie oddział opolski Towarzystwa Urbanistów Polskich, którego spotkania odbywają się w siedzibie urzędu, a jednocześnie stowarzyszenie bierze udział w pracach przy konkursie UMWO „Na najpiękniejszą przestrzeń publiczną Województwa Opolskiego”.

7. Finansowanie działań w zakresie ochrony zabytków w latach 2016-2017

W ramach VIII osi priorytetowej *Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury* Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 z terenu

województwa opolskiego dofinansowano wniosek Parafii Rzymskokatolickiej na rewitalizację i renowację gotyckiej **Bazyliki św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie** w celu podniesienia walorów turystycznych i kulturowych. Jako pomnik historii bazylika otrzymała na kompleksowe prace kwotę w wysokości 17 610 473,20 zł.

Dotychczas w ramach VIII osi priorytetowej *Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury* dofinansowanie otrzymało 28,5% projektów spośród wszystkich wniosków złożonych z województwa opolskiego.

W okresie sprawozdawczym odbyły się nabory wniosków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, zadania te są realizowane w ramach Osi priorytetowej V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działania 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury, Poddziałania:

5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura.

5.3.2 Dziedzictwo kulturowe i kultura na obszarach przygranicznych.

5.3.3 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej RPO WO 2014-2020

Źródło finansowania	Wysokość środków finansowych w latach 2016-2017
Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego Działanie 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury	
Poddziałanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura	42 400 000,00 zł (13 projektów)
Poddziałanie 5.3.2 Dziedzictwo kulturowe i kultura na obszarach przygranicznych	24 979 275,49 zł (5 projektów)
Poddziałanie 5.3.3 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej	7 413 839,63 zł (5 projektów)
łącznie wysokość środków finansowych w ramach RPO WO	74 793 115,12 zł
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	
Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego	3 036 566,66 zł (20 projektów)
Dotacje celowe z budżetu Województwa Opolskiego	
Dotacje celowe Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego w roku 2016	200 000,00 zł (11 dotacji)
Dotacje celowe Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego w roku 2017	300 000,00 zł (20 dotacji)

Łączna wysokość dotacji celowych z budżetu Województwa Opolskiego	500 000,00 zł
Łączna wysokość nakładów na ochronę dziedzictwa kulturowego w województwie opolskim w latach 2016-2017	78 329 681,78 zł

Szczegółowa lista ocenionych projektów złożonych w ramach naboru do poddziałania 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura RPO WO 2014-2020 (zmieniona) – wybranych do dofinansowania.

Lp.	Tytuł projektu	Nazwa wnioskodawcy	Kwota wnioskowanego dofinansowania [PLN]	Koszt całkowity projektu [PLN]	Wynik oceny [%]
1.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego poprzez rewaloryzację obiektów zabytkowych w Pokoju i działania edukacyjno-informacyjne w województwie opolskim.	Gmina Pokój	3 230 000,00	3 800 000,00	86,36
2.	Światło na sztukę – ochrona i rozwój infrastruktury obiektów Muzeum Śląska Opolskiego oraz Teatru im. Jana Kochanowskiego celem poprawienia odbioru i zwiększenia dostępności opolskiej oferty kulturalnej	Muzeum Śląska Opolskiego	2 995 770,59	4 237 060,40	84,06
3.	Przebudowa placów miejskich w Opolu	Miasto Opole	3 999 308,86	8 401 909,36	84,06
4.	Ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego na obszarze Stobrawskiej Strefy Rehabilitacji i Rekreacji – część północna	Powiat Namysłowski	3 356 552,85	3 948 885,71	81,97
5.	Świadek wielokulturowości regionu opolskiego. Renowacja i konserwacja wnętrza Katedry pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu	Parafia Katedralna pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu	3 990 989,43	5 020 112,51	81,16
6.	Zachowanie dziedzictwa kulturalnego Kędzierzyna-Koźła poprzez renowację, rewaloryzację i przebudowę	Gmina Kędzierzyn-Koźle	3 179 762,61	4 991 002,53	81,16

	zabytkowego kompleksu zamkowego				
7.	Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice) wraz z modernizacją budynku i otoczenia Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu i zakupem niezbędnego wyposażenia	Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu	3 266 618,79	4 000 000,00	81,16
8.	Kropla historii – stworzenie szlaku edukacyjnego po zabytkowych obiektach Wodociągów i Kanalizacji w Opolu Sp. z o.o. przy ul. Oleskiej 66 – etap I	Wodociągi i Kanalizacja w Opolu Sp. z o.o.	3 997 005,14	8 676 208,89	79,71
9.	Remont Pasieki Zarodowej w Maciejowie w celu zachowania dziedzictwa ks. Dr. Jana Dzierżona	Dolina Stobrawy” Spółka z.o.o	1 212 603,52	1 728 203,40	78,26
10.	Konserwacja zabytkowego zbioru Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu oraz renowacja murów zewnętrznych Zamku w Zespole Zamkowo-Parkowym w Rogowie Opolskim wraz z odprowadzeniem wód deszczowych.	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki	2 950 747,91	3 576 108,70	77,27
11.	Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego na obszarze Stobrawskiej Strefy Rehabilitacji i Rekreacji – część południowa	Gmina Popielów	3 559 051,98	4 187 120,03	76,81
12.	Rewitalizacja Zamku w Głogówku (skrzydło południowe i wschodnie), wraz z wymianą stolarki okiennej i wzmocnieniem konstrukcji budynku	Gmina Głogówek	3 758 820,00	4 758 000,00	76,81
13.	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkowym drewnianym kościele cmentarnym pw. św. Józefa wraz z przebudową oraz remontem Domu Katechetycznego w celu	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. NMP w Baborowie	2 902 768,32	3 878 877,91	76,12

	utworzenia Centrum Dialogu Kulturalnego i Społecznego w gminie Baborów				
--	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie Departamentu Koordynacji Programów Operacyjnych na podstawie uchwały nr 5278/2018 ZWO z dnia 9 kwietnia 2018 r.

Lista projektów ocenionych w trybie konkursowym i wybranych do dofinansowania w ramach I naboru do poddziałania 5.3.2 *Dziedzictwo kulturowe i kultura na obszarach przygranicznych RPO WO 2014-2020.*

Lp.	Tytuł projektu	Nazwa wnioskodawcy	Kwota wnioskowanego dofinansowania [PLN]	Koszt całkowity projektu [PLN]	Wynik oceny [%]
1.	Ograniczenie antropopresji na różnorodność biologiczną, dziedzictwo kulturowe i historyczne – zrównoważony rozwój obszaru Gór Opawskich i Bramy Morawskiej.	Gmina Prudnik	18 212 699,83	21 642 099,76	85.51
2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego w Parku Zdrojowym w Głuchołazach poprzez remont zabytkowego pensjonatu.	Fundacja Benevolens	3 727 030,00	2 977 896,97	81,16
3.	Remont budynku ratusza w Baborowie wraz z przebudową oraz zmianą sposobu użytkowania na obiekt kultury.	Gmina Baborów	1 559 803,77	1 974 435,15	79.71
4.	Remont dachu – wymiana zniszczonego pokrycia kościoła na nowe z blachy miedzianej w Jarnońtówku	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Ap w Jarnońtówku.	615 748,73	724 410,28	76.81
5.	Zwiększenie dostępności do zasobów dziedzictwa kulturowego w powiecie nyskim poprzez remont konserwatorskich Ratusza Miejskiego w Paczkowie oraz Pałacu Biskupiego w Otmuchowie	Gmina Paczków	863 993,36	1 108 518,59	75.36

Źródło – Opracowanie Departamentu Koordynacji Programów Operacyjnych na podstawie uchwały nr 2948/2016 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 28 listopada 2016 r.

Lista projektów ocenionych w trybie konkursowym i wybranych do dofinansowania w ramach I naboru do poddziałania 5.3.3 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej RPO WO 2014-2020, po aktualizacji w wyniku zakończenia procedury odwoławczej.

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Całkowita wartość projektu [PLN]	Kwota wnioskowanego dofinansowania [PLN]	Procent uzyskanych pkt [%]
1	Miasto Opole	Dawne Opole – rewaloryzacja obiektów dziedzictwa kulturowego na obszarze dawnego Zamku Górnego i jego okolic	5 678 589,44	2 499 644,57	89,33
2	Gmina Krapkowice	Rewitalizacja obiektów zabytkowych - Wieży Bramy Górnej i murów obronnych wraz z otoczeniem w celu ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego Krapkowic	1 081 638,09	747 473,47	70,67
3	Gmina Walce	Zagospodarowanie budynku zabytkowego spichlerza w Brożcu	1 401 583,34	1 189 981,58	64,00
4	Uniwersytet Opolski	Przebudowa i zagospodarowanie Wzgórza Uniwersyteckiego	565 055,63	477 576,41	64,00
5	Gmina Lewin Brzeski	Przebudowa i adaptacja na cele edukacyjno-kulturalne zabytkowego budynku Szkoły Podstawowej w Skorogoszczy	4 238 389,30	2 499 163,60	56,00

Źródło – Opracowanie Departamentu Koordynacji Programów Operacyjnych na podstawie: Uchwały Zarządu Województwa Opolskiego nr 3608/2017, z dnia 10 kwietnia 2017 r.

Środki Samorządu Województwa Opolskiego – konkurs na realizację zadań publicznych Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach województwa opolskiego.

Wykaz dotacji udzielonych w **latach 2016-2017** ze środków Samorządu Województwa Opolskiego

Wykaz przyznanych dotacji na realizację zadań publicznych Województwa Opolskiego w roku 2016 w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie województwa opolskiego					
Lp.	Wnioskodawca	Nazwa Zadania	Całkowity koszt zadania (zł)	Wnioskowa na dotacja (zł)	Przyznana dotacja
1	Parafia pw. św. Klemensa Rzymskiego w Rusocinie	Konserwacja techniczna i estetyczna wnętrza kościoła w Rusocinie	94.734,60	30.000,00	10 000,00
2	Parafia pw. św. Bartłomieja Apostoła w Głogówku	Głogówek, kościół pw. Św. Bartłomieja Apostoła (XIV w.), prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii w północnej nawie bocznej wraz z wyposażeniem, etap 3.	433.150,69	25.000,00	25 000,00
3	Parafia pw. św. Marcina w Ratnowicach	Konserwacja i restauracja barokowego ołtarza głównego w Ratnowicach	194.911,60	10.000,00	10 000,00
4	Parafia pw. Nawiedzenia NMP w Ścinawie Małej	Konserwacja zabytkowych organów Carla Berschdorfa z kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Ścinawie Małej - etap II	74.685,60	37.000,00	25 000,00
5	DPS dla Dzieci i Młodzieży oraz Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelaktualnie prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Zawadzkiem	Wymiana pokrycia dachowego w obiekcie zabytkowym Zameczek w zakresie połaci północnej bez wieżyczek i werand	215.752,08	50.000,00	40 000,00
6	Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Niemodlinie	Konserwacja i restauracja polichromii ściennych w prezbiterium kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Niemodlinie, III etap prac	233.542,00	60.000,00	31 000,00
7	Właściciel prywatny	Wykonanie posadzki w części budynku Zameczku Myśliwskiego Książąt Oleśnickich w Miejscu	22.772,23	15.712,84	5 000,00
8	Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy	Prace konserwatorskie przy obrazie z życia Marii z kościoła parafialnego Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy ("Zwiastowanie")	35.670,00	15.000,00	15 000,00

9	Parafia pw. św. Szczepana w Brynicy	Konserwacja i restauracja drzwi głównych i bocznych w kościele pw. św. Szczepana w Brynicy	40.145,00	5.000,00	5 000,00
10	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach	Wykonanie prac konserwatorskich dla figury Matki Boskiej Immaculaty z budynku Szpitala w Głubczycach	24.504,06	17.152,84	17 000,00
11	Parafia pw. św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie	Konserwacja i restauracja obrazu pt. "Męczeństwo św. Bartłomieja" kościoła pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Nysie	27.465,77	17.465,77	17 000,00
SUMA PRYZNANYCH DOTACJI					200 000,00

Wykaz przyznanych dotacji na realizację zadań publicznych Województwa Opolskiego w roku 2017 w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie województwa opolskiego					
Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Całkowity koszt zadania (zł)	Wnioskowana dotacja (zł)	Przyznana kwota dotacji (zł)
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Biestrzykowicach	Całkowity remont dachu kościoła filialnego w Jastrzębiu	106 188,71	30 000,00	15 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Ratnowicach	Konserwacja i restauracja barokowego Ołtarza głównego w Ratnowicach - II etap	40 374,45	10 000,00	10 000,00
3	DPS dla Dzieci i Młodzieży oraz Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Zawadzkiem	Wymiana pokrycia dachowego w obiekcie zabytkowym wraz z remontem kolorystyki elewacji w zakresie zakończenia połaci północnej oraz termoizolacja werand pn. i pn.-wsch. - ETAP IV / Wymiana pokrycia dachowego w obiekcie zabytkowym w zakresie części pn. dachu - ETAP V / Wymiana konstrukcji ściany zewnętrznej szkieletowej obiektu zabytkowego wraz z termoizolacją ściany i stropu pomieszczenia schowek - ETAP VI	239 440,28	40 000,00	20 000,00

4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Błażeja w Januszkowicach	Renowacja dachu kościoła i elewacji zewnętrznej	351 953,00ł	151 953,00ł	20 000,00
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła w Głogówku	Głogówek, kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła (XIV w.), prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii w południowej nawie bocznej wraz z wyposażeniem, etap 1	393 335,95	25 000,00	15 000,00
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Franciszka w Komprachcicach	Renowacja zabytkowych organów z 1937 roku, firma organmistrzowska B.F. Steinmeyer&Co (Steinmeyer & Strebel) Orgel und Harmoniumbau, Oettingen – Bayer – Nurnberg, opus 1645, w kościele parafialnym pw. św. Franciszka z Asyżu w Komprachcicach	35 178,00	14 071,20	10 000,00
7	Właściciele prywatni	Wymiana stolarki okiennej w budynku dworu w Biskupicach	49 700,00	10 000,00	10 000,00
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Klemensa Rzymskiego w Rusocinie	Konserwacja muru ceglanego otaczającego kościół parafialny pw. św. Klemensa Rzymskiego w Rusocinie, datowany na koniec XIX w.	30 000,00	15 000,00	6 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy	Konserwacja portalu w nawie południowej kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy	48 885,17	24 000,00	24 000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Dzielowie	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna obrazu Święty Mikołaj z kościoła w Dzielowie wraz z wzmocnieniem strukturalnym i stabilizacją drewnianego podobrazia osłabionego na skutek aktywnego żerowania drewnojadów	47 938,00	32 438,00ł	20 000,00
11	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Augustyna w Kostowie	Kontynuacja remontu pokrycia dachowego kościoła pw. św. Augustyna w Kostowie	98 366,63 zł	49 000,00 zł	20 000,00

12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Narodzenia NMP w Szymonkowie	Usunięcie wszystkich elementów podłogi porażonych grzybem domowym wraz z wykonaniem nowej podłogi drewnianej na legarach w kościele filialnym w Świniarach Wielkich	58 809,06	30 000,00	20 000,00
13	Parafia Ewangelicko-Augsburska Opole	Przeprowadzenie badań stratygraficznych elewacji i wnętrza Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Ozimku i opracowanie programu prac konserwatorskich	18 913,93	13 050,70	10 000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Wilkowie	Montaż kraty przeciwwłamaniowej w kościele parafialnym pw. św. Mikołaja w Wilkowie	16 113,00	11 000,00	10 000,00
15	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół pw. św. Mikołaja: ratunkowe prace konserwatorskie elewacji prezbiterium XIV-wiecznego kościoła	389 106,59	38 910,65	20 000,00
16	Gmina Głogówek	Remont budynku bramy zamkowej w Głogówku – wymiana pokrycia dachowego	39 614,95	20 000,00	10 000,00
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Nysie	Ołtarz stiukowy (ok. 1730 r.) z rzeźbami św. Franciszek i św. Antoni Padewski z kaplicy w kościele pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Nysie – etap I: Konserwacja i restauracja dwóch XVIII-wiecznych obrazów olejnych wraz ze złożonymi ramami oraz rzeźb św. Franciszek i św. Antoni Padewski	30 000,00	20 600,00	10 000,00
18	Wspólnota mieszkaniowa ul. Grunwaldzka 5 Opole	Wymiana pokrycia dachowego	29 717,17	20 800,00	10 000,00
19	Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi Prowincja Katowicka	Czarnowąsy, dawny klasztor Norbertanek – Dom Zakonnicy i Prałatura, rok 1682-88, barok. Remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim. Prałatura 1727-30, późnobarokowa elewacja	956 278,31	150 000,00	30 000,00

		północna i wschodnia – Etap III cz. 1			
				SUMA	290 000,00

W roku 2016 dotacje otrzymało 27 obiektów zabytkowych, na łączną kwotę 6 742 295,74 zł. Niestety w roku 2017 wniosków rozpatrzonych pozytywnie było mniej – 19, na łączną kwotę 3 953 464,81 zł.

2016			
1	Czarnowąsy, dawny Klasztor Norbertanek - Dom Zakonnicy i Prałatura (1682-88 r.): remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim elewacji południowej (szczytu) i elewacji wschodniej Domu Zakonnicy - kontynuacja	Zgromadzenie Sióstr Św. Jadwigi Prowincja Katowicka	300 000,00
2	Kopice, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIX w.): ratunkowy remont dachu - etap I	Rzymskokatolicka Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego w Kopicach	300 000,00
3	Rogów Opolski, kościół p.w. św. Apostołów Filipa i Jakuba (XVII w.): konserwacja i restauracja ołtarza głównego - etap II	Parafia p.w. św. Apostołów Filipa i Jakuba w Rogowie Opolskim	35 000,00
4	Głogówek, zamek (XIII/XIV w.): remont dachu, wymiana instalacji odgromowej i wykonanie kanalizacji deszczowej - III etap	Gmina Głogówek	536 821,08
5	Niemodlin, polichromie ścienne w prezbiterium kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP (XIV w., 1650 r., 1730 r.): konserwacja techniczna i estetyczna, restauracja - III etap	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Niemodlinie	150 000,00
6	Głogówek, kościół p.w. św. Bartłomieja Apostoła proj. F. Sebastiniego i J. Schuberta (II poł. XVIII w.): prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii oraz wyposażeniu w przęśle zachodnim północnej nawy bocznej z ołtarzem pn. Zdjęcie z Krzyża (konserwacja techniczna i estetyczna) i Kaplicy św. Kandydy wraz z wyposażeniem (konserwacja estetyczna)	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Ap. w Głogówku	250 000,00
7	Boguchwałów, tryptyk "Ostatnia Wieczerza" (1602 r.): kompleksowa konserwacja zakończenie zadania	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Mateusza Apostoła i Ewangelisty w Boguchwałowie	70 000,00

8	Nysa, Bazylika p.w. św. Jakuba i Agnieszki - dzwonnica (XV/XVI w.): konserwacja elewacji dzwonnicy (część przypory P5 i przypora P8)	Parafia p.w. św. Jakuba St. Apostoła i św. Agnieszki w Nysie	300 000,00
9	Nysa, Bazylika p.w. św. Jakuba i Agnieszki (XV-XIX w., po 1945 r.): wymiana poszycia dachowego na kościele - kontynuacja - etap II	Parafia p.w. św. Jakuba St. Apostoła i św. Agnieszki w Nysie	700 000,00
10	Niemodlin, Zamek (XIV przeb. XVII, XVIII w.): remont zabezpieczający konstrukcję więźb dachowych oraz pokrycia połaci dachowych	CENTRUM Sp. z o. o.	400 000,00
11	Niemodlin, Zamek (XIV przeb. XVII, XVIII w.): wykonanie prac zabezpieczających elementy konstrukcyjne (ściany, stropy, mury, sklepienia, filary) oraz zabezpieczenie tynków elewacji	CENTRUM Sp. z o. o.	300 000,00
12	Baborów, kościół p.w. św. Józefa (XVII-XVIII w.): prace ratunkowe zabezpieczające konstrukcję kościoła - etap II	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Baborowie	536 402,25
13	Wierzbitza Górna, kościół p.w. św. Jacka (XVIII w.): remont ścian oraz wzmocnienie i remont wewnętrznej konstrukcji nośnej dachu wieży w zakresie niezbędnym do jej rekonstrukcji	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. św. Jacka	100 000,00
14	Pokój, kościół ewangelicki (XVIII w.): konserwacja i restauracja prospektu organowego	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Pokoju	90 000,00
15	Biestrykowice, pałac (poł. XVIII w. przeb. poł. XIX w.): wzmocnienie konstrukcji budynku prętami typu Helibar, remont stropów i więźby dachowej	Wojciech Pryszczewski	200 000,00
16	Ścinawa Nyska, kościół p.w. św. Piotra i Pawła - renesansowa wieża (XVI w.): renowacja zwieńczenia wieży oraz dekoracji sgraffito od strony północnej i zachodniej - kontynuacja	Rzymskokatolicka Parafia pw. Nawiedzenia NMP w Ścinawie Małej	140 000,00
17	Paczków, kościół p.w. św. Jana Ewangelisty (XIV w.): konserwacja północnej elewacji prezbiterium - kontynuacja	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Apostoła Ewangelisty w Paczkowie	200 000,00
18	Paczków, kościół p.w. św. Jana Ewangelisty (XIV w.): konserwacja wieży gotyckiego kościoła - część ściany północnej wraz z powierzchnią przypór od strony północnej, część ściany wschodniej (do wysokości dachu zakrystii)	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Apostoła Ewangelisty w Paczkowie	200 000,00
19	Nysa, Pałac Biskupi (XVII/XVIII w.): prace renowacyjne i konserwatorskie 4 elewacji dziedzińca wewnętrznego budynku Muzeum wraz z konserwacją i restauracją malowideł ściennych (zegary słoneczne)	Muzeum Powiatowe w Nysie	149 500,00
20	Byczyna, gotyckie obwarowania miejskie (XV/XVI w.): prace budowlane związane ze wzmocnieniem podłoża gruntowego fundamentu południowego - etap III	Gmina Byczyna	209 572,41

21	Opole, Katedra p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIII-XIV w.): konserwacja elewacji katedry, prezbiterium - etap II	Parafia Katedralna pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Opolu	400 000,00
22	Piotrowice Nyskie, pałac (XIV w. przeb. XVI w.): wzmocnienie konstrukcji sufitu i konserwacja polichromii w sali balowej pałacu	Anna Garbiak	250 000,00
23	Michalice, drewniany kościół p.w. św. Michała Archanioła (1 poł. XVII w.): prace konserwatorskie polichromii ściany północnej i południowej prezbiterium	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Michała Archanioła w Michalicach	150 000,00
24	Baborów, kościół p.w. św. Józefa - ambona (XVII / XVIII w.): konserwacja techniczna	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Baborowie	90 000,00
25	REF: Czarnowąsy, kościół p.w. Bożego Ciała i św. Norberta - ołtarz boczny p.w. Wniebowzięcia NMP (XVIII w.): konserwacja i restauracja - etap III	Parafia pw. Bożego Ciała i św. Norberta w Czarnowąsach	30 000,00
26	Opole, katedra p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIII - XIV w.): konserwacja korpusu elewacji północnej katedry - etap IVA	Parafia Katedralna pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Opolu	600 000,00
27	Miejsce, dwór (zameczek myśliwski książąt Oleśnickich) (XVI/XVII w.): odtworzenie elewacji zewnętrznej budynku - etap I (bez elewacji frontowej)	Grzegorz Kłys	55 000,00
			6 742 295,74

2017			
	Nazwa zadania	Nazwa beneficjenta	Kwota dotacji
1	Kopice, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIX w.): ratunkowy remont dachu etap II	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kopicach	300 000,00
2	Głogówek, kościół p.w. św. Bartłomieja Apostoła (XIV w.): prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii w południowej nawie bocznej i ołtarzu św. Jana Nepomucena	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Ap. w Głogówku	250 000,00
3	Czarnowąsy, dawny Klasztor Norbertanek - Dom Zakonnicy i Prałatura (1682-88 r.): remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim - Prałatura (1727-30 r.) - elewacja wschodnia - etap III	Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi Prowincja Katowicka	100 000,00
4	Nysa, Bazylika p.w. św. Jakuba i św. Agnieszki - dzwonnica (XV / XVI w.): konserwacja elewacji dzwonnicy (przypora P7 i ściana wschodnia)	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jakuba St. Apostoła i św. Agnieszki w Nysie	403 306,16
5	Pokój, kościół ewangelicki (XVIII w.): konserwacja i restauracja ołtarza głównego - ambonowego - etap I	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Pokoju	150 000,00

6	Michalice, drewniany kościół p.w. św. Michała Archanioła (XVII w.): prace konserwatorskie XVII-wiecznych polichromii w prezbiterium kościoła - strop i ściana wschodnia - etap II	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Michała Archanioła w Michalicach	179 988,48
7	Głogówek, zamek (XIII / XIV w.): wzmocnienie konstrukcji obiektu w części północnej - etap I	Gmina Głogówek	190 181,31
8	Baborów, kościół p.w. św. Józefa (XVII-XVIII w.): prace ratunkowe zabezpieczające konstrukcję kościoła - etap III	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Baborowie	500 000,00
9	Paczków, kamienica przy ul. G.Narutowicza nr 2 (XVII w. przebud. XIX w.): remont kamienicy - etap I (prace przy dachu, części elewacji, renowacja stolarki okiennej i drzwiowej)	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Narutowicza 2 w Paczkowie	50 000,00
10	Opole, Katedra p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIII-XIV w.): konserwacja korpusu elewacji północnej - etap IVB	Parafia Katedralna pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Opolu	250 000,00
11	Opole, Katedra p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIII-XIV w.): konserwacja elewacji katedry (prezbiterium) - etap III	Parafia Katedralna pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Opolu	200 000,00
12	Paczków, kościół p.w. św. Jana Ewangelisty (XIV w.): konserwacja wieży gotyckiego kościoła - etap IV prac przy elewacji	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Apostoła Ewangelisty w Paczkowie	120 000,00
13	Paczków, kościół p.w. św. Jana Ewangelisty (XIV w.): konserwacja elewacji prezbiterium - kontynuacja prac przy elewacji kościoła	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Apostoła Ewangelisty w Paczkowie	250 000,00
14	Wysoka koło Branic, pałac (I poł.XVIIIw.): dokończenie prac ratunkowych oraz wykonanie remontu dachu (II etap) wraz z odtworzeniem zdemontowanej w latach 60. wieżyczki/sygnaturki	Budicon sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach	100 000,00
15	Wierzbica Górna, kościół p.w. św. Jacka (XVIII w.): wymiana pokrycia dachowego z gontów drewnianych - etap I	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jacka w Wierzbicy Górnej	80 000,00
16	Baborów, kościół p.w. św. Józefa (XVII, XVIII w.): renowacja ambony - II etap oraz pełna konserwacja ołtarza bocznego p.w. św. Wawrzyńca	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Baborowie	200 000,00
17	Lubrza, kościół p.w. św. Jakuba Starszego (XVIII w.): remont dachu - etap I	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jakuba Starszego w Lubrzy	100 000,00
18	Ozimek, kościół ewangelicko-augsburski pw. św. Jana Chrzciciela (XIX w.): kompleksowy remont więźby dachowej i stropu - etap I	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Opolu	250 000,00
19	Jemielnica, kościół pw. Wniebowzięcia NMP (XIII/XIV w.): prace konserwatorskie wystroju architektonicznego nawy południowej - etap I	Parafia Rzymskokatolicka Wniebowzięcia p.w. NMP w Jemielnicy	279 988,86

Czarnowąsy, dawny Klasztor Norbertanek: remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim elewacji południowej Domu Zakonnicy (szczytu) w 2016 r. i Prałatury – elewacja wschodnia 2017 r., (fot. I. Solisz). Dotacja udzielona przez MKiDN oraz przez SWO i OWKZ.

OPOLSKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTEKÓW

Dotacje przyznane przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora

Zabytków:

2016					
Lp.	Miejscowość	Wnioskodawca	Obiekt	Całkowita kwota prac	Przyznana dotacja
1.	Brzeg	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Dzierżonia 10 w Brzegu	kamienica, remont elewacji	236 876,25	10 000,00
2.	Czarnowąsy	DPS Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi w Czarnowąsach	klasztor - obecnie DPS, remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem archit.-rzeźbiarskim drugiej elewacji południowej i elewacji wschodniej Domu Zakonnicy etap II	1 085 319,70	15 000,00
3.	Gołkowice	Właściciel prywatny	Pałac w Gołkowicach, wykonanie odwodnienia pałacu	23 163,48	10 000,00
4.	Kazimierz	Gmina Głogówek	Pałac w Kazimierzu, zabezpieczenie, zachowanie i utwalenie substancji zabytku etap III- prace remontowe dachu	106 912,46	35 000,00

5.	Kępnica	Właściciel prywatny	budynek dawnego Domu Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek; wymiana stolarki okiennej na frontowej ścianie z odtworzeniem zdobień w ramach i skrzydłach okiennych	25 216,94	12 000,00
6.	Kępnica	Parafia rzymskokat. w Kępnicy	kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Kępnicy, konserwacja, renowacja ściany prezbiterium wraz z portalem i renesansowym epitafium Jana Rudolpha	108 288,81	30 000,00
7.	Lisie Kąty	Właściciel prywatny	Dobra Rycerskie Lisie Kąty, remont dachu części zabudowań folwarcznych	89 600,00	40 000,00
8.	Naczęstawice	Parafia rzymskokat. pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika	kościół parafialny, wykonanie badań stratygraficznych do wys. 3m	3 346,03	1 600,00
9.	Nysa	Parafia rzymskokat. pw. Św. Jana Chrzciciela w Nysie	kościół parafialny, remont i konserwacja bocznych drzwi wejściowych.	10 033,94	5 000,00
10.	Opawica	Parafia rzymskokat. pw. Św. Trójcy w Opawicy	kościół parafialny w Opawicy, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i przeciwwodnej pionowej	51 002,21	15 000,00
11.	Osiek Grodkowski	Robatech Polska	Pałac w Osieku Grodkowskim, badania architektoniczne	30 750,00	15 000,00
12.	Paczków	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Emilli Plater 2	kamienica; remont dachu wraz z kominami, remont elewacji, renowacja stolarki okiennej i drzwiowej, remont klatki schodowej,	400 212,34	50 000,00
13.	Rychnów	Parafia rzymskokat. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kowalowicach	kościół filialny pw. Jana Chrzciciela w Rychnowie - impregnacja dachu, prace malarskie wnętrza	30 529,68	3 000,00 refundacja
14.	Sidzina	Parafia rzymskokat. Pw. Piotra i Pawła w Sidzinie	kościół parafialny, konserwacja drzwi zakrystii	5 078,62	2 500,00
15.	Stare Budkowice	Parafia rzymskokat. Św. Rocha	kościół parafialny św. Rocha, wykonanie nowego pokrycia dachu z wymianą łąt, kontrłat z izolacją	257 490,17	25 000,00

16.	Świniary Wielkie	Parafia rzym-kat. Szymonków	kościół filialny pw. św. Bartłomieja , uzupełnienie i wymiana zniszczonych fragmentów belek zrębowych- etap II, remont dachu krytego gontem, remont podłogi i wykonanie nowej	93 563,34	15 000,00
17.	Wierzbica Górna	Parafia rzym-kat. Pw. Św. Jacka w Wierzbicy Górnej	Kościół Parafialny w Wierzbicy Górnej; remont ścian oraz wzmocnienie i remont konstrukcji nośnej dachu wieży	209 862,02	40 000,00
18.	Wysoka	Igor Machnik	Pałac w Wysokiej, montaż brakujących okien	93 336,00	40 900,00
19.	Zawada gm. Głogówek	Parafia rzym-kat. W Golczowicach	kapliczka- dzwonnica przydrożna w Zawadzie; wykonanie izolacji ścian i posadzki, tynków wewnętrznych i zewnętrznych, remont dachu	84 548,36	10 000,00
			NIERUCHOME RAZEM		375 000,00
20.	Baborów	Parafa rzym-kat OO. Karmelitów pw. Narodzenia N.M.P	kościół cmentarny pw. św. Józefa w Baborowie, konserwacja techniczna i estetyczna barokowego kredensu	59 000,00	18 000,00
21.	Biskupów	Parafa rzym-kat. pw. Zwiastowania NMP	kościół, płyta marmurowa Krzysztofa Hirschbergera - konserwacja techniczna i estetyczna	6 133,22	3 000,00
22.	Brynica	Parafia rzym-kat. Pw. Św. Szczepana w Brynicy	Kościół Parafialny w Brynicy- konserwacja i restauracja ambony i chrzcielnicy	50 108,82	8 800,00 refundacja
23.	Kamienna	Parafa rzym-kat. pw. Niepokalanego Poczęcia Marii Panny w Kowalowicach	kościół św. Jadwigi Śląskiej w Kamiennej, ołtarz główny - konserwacja i restauracja	63 186,76	12 000,00
24.	Komorniki	Parafa rzym-kat. pw. Nawiedzenia N.M.P	kościół parafialny - instrument organowy firmy J.M.V Haasa (1888r) renowacja	254 013,54	15 000,00
25.	Maciowak-rze	Parafa rzym-kat. pw. Św. Floriana	kościół, obraz sztalugowy z cyklu Sakramenty Świetep.t. "Sakrament Pokuty" - prace	25 854,85	12 000,00

			konserwatorskie i restauratorskie		
26.	Nysa	Parafa rzym-kat. pw. Św. Dominika	kościół, grupa ukrzyżowania - konserwacja i restauracja rzeźb	44 530,94	10 000,00
27.	Stary Paczków	Parafa rzym-kat. pw. Wszystkich Świętych	kościół pw. Wszystkich Świętych, konserwacja ołtarza głównego	82 329,11	20 000,00
			RAZEM RUCHOME		98 800,00
			RAZEM		473 800,00

2017					
Lp.	Miejscowość	Wnioskodawca	Obiekt	Całkowita kwota prac	przyznana dotacja
1.	Kluczbork	Właściciel prywatny	kamienica przy ul. Pułaskiego 25 w Kluczborku - wymiana 3 okien drewnianych	8 748,00	4 370,00 refundacja
2.	Wierzbica Górna	Parafia Rzym-kat pw. Św. Jacka	kościół parafialny- wymiana pokrycia dachowego gont drewniany	210 543,93	25 000,00
3.	Łosiów	Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	pałac- remont dachu oraz tynków wieży	750 100,00	50 000,00
4.	Opole - Czarnowąsy	DPS prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Jadwigi	klasztor Prałatura - remont konserwatorsko-budowlany w wystrojem architektonicznym elewacja północna i wschodnia - etap. III cz. 1	956 278,31	40 000,00
5.	Biskupice	Właściciel prywatny	dwór w Biskupicach - wymiana pokrycia dachu	88 708,00	20 000,00 refundacja
6.	Otmuchów	Parafia rzym-kat. pw. św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego	kaplica p.w. Św. Krzyża- konserwacja malowideł trzech ściennych, badania stratygraficzne	55 150,00	20 000,00
7.	Nysa	Parafia rzym-kat. pw. św. Jana Chrzciciela	kościół parafialny- remont i konserwacja bocznych drzwi zewnętrznych (prawe) wraz z witrażem	11 717,98	5 500,00
8.	Pokój	Właściciel prywatny	budynek mieszkalny- nowe pokrycie dachu z gontu	76 700,81	20 000,00
9.	Opole	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Katedralna 10 w Opolu	kamienica- wykonanie izolacji pionowej i poziomej ścian fundamentowych	15 467,76	7 500,00

10.	Brzeg	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Jabłkowa 6 w Brzegu	kamienica- prace restauratorsko-konserwatorskie elewacji pód-wsch, pód-zach, kontynuacja badań architektonicznych	290 114,13	10 000,00
11.	Brzeg	Parafia rzym- kat. pw. św. Mikołaja	kościół - konserwacja i restauracja gotyckiej elewacji prezbiterium	389 106,59	58 000,00
12.	Moszna	Moszna Zamek sp. z o.o.	zamek - konserwacja faset, boazerii i szaf wnągowych salonów, konserwacja nakryw marmurowych wanien w łazienkach, wymiana kafli w apartamentach	326 000,00	30 000,00
13.	Wysoka	Budicon sp. z o.o.	pałac- montaż 6 okien i drzwi zewnętrznych	90 277,20	42 630,00
14.	Kluczbork	Wspólnota Mieszkaniowa Pułaskiego 23	kamienica - renowacja drzwi wejściowych	12 592,00	6 000,00
15.	Stary Grodków	Parafia rzym- kat. pw. Św. Trójcy w Starym Grodkowie	kościół - remont wieży kościoła	59 732,17	25 000,00 refundacja
16.	Brynica	Parafia rzym- kat. pw. Św. Szczepana	kościół - konserwacja i restauracja drzwi głównych i bocznych	40 144,99	20 000,00 refundacja
17.	Brynica	Parafia rzym- kat. pw. Św. Szczepana	kościół - konserwacja i renowacja witraży	106 144,78	30 000,00 refundacja
			NIERUCHOME RAZEM		414 000,00
18.	Babice	Gmina Baborów	rzeźba św. Jana Nepomucena - prace konserwatorskie (mycie, impregnacja, przywrócenie kolorystyki)	33 900,20	10 000,00
19.	Dzielów	Parafia rzym- kat. pw. Św. Mikołaja	obraz Św. Mikołaj - konserwacja techniczna i estetyczna	47 938,00	12 000,00
20.	Pokój	Parafia ewang. - augsb. w Pokoju	ołtarz główny - ambonowy XVIII w. - konserwacja techniczna i estetyczna	401 307,08	30 000,00
21.	Lubiatów	Parafia rzym- ka.t pw. Matki Boskiej Bolesnej w Ligocie Wielkiej	rzeźby: Św. Józefa z ołtarza Św. Anny, Bóg Ojciec ze zwieńczenia chrzcielnicy w kościele filialnym pw. śś. Wawrzyńca i Mikołaja- konserwacja techniczna i estetyczna	9 962,68	9 000,00

22.	Brzeg	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Rynek 13 w Brzegu	kamienica- portal wejściowy - prace konserwatorskie	74 933,39	25 000,00
			RUCHOME RAZEM	568 041,35	86 000,00
			SUMA		500 000,00

8. Charakterystyka działań dotyczących zabytków, których właścicielem jest Województwo Opolskie, podjętych w latach 2016-2017

W poszczególnych jednostkach były realizowane następujące zadania:

Muzeum Śląska Opolskiego

W okresie sprawozdawczym przygotowano Program funkcjonalno-użytkowy „Remont budynku Galerii Muzeum Śląska Opolskiego” oraz Projekt budowlany wraz z ekspertyzą i programem prac konserwatorskich „Remont i przebudowa budynku Galerii Muzeum Śląska Opolskiego przy ul. Ozimskiej 10 w Opolu”.

W efekcie muzeum w okresie sprawozdawczym rozpoczęło realizację projektu: *Światło na sztukę – ochrona i rozwój infrastruktury obiektów Muzeum Śląska Opolskiego oraz Teatru im. Jana Kochanowskiego celem poprawienia odbioru i zwiększenia dostępności opolskiej oferty kulturalnej*. Celem głównym projektu jest poprawa odbioru i wzrost dostępności oferty kulturalnej Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu oraz Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu poprzez rozwój infrastruktury, zabezpieczenie i udostępnienie zbiorów i zasobów instytucji kultury oraz działania informacyjne i edukacyjne. Projekt obejmuje działania w zakresie remontu, przebudowy i modernizacji obiektów kultury (w tym zabytku – Galerii MŚO – wpis do rejestru 2322/93).

Muzeum Śląska Opolskiego realizowało w latach 2016-2017 zadanie interdyscyplinarne pod nazwą „Opieka nad Domem Polskim w Górze św. Anny – Miejscem Pamięci Narodowej i Pomnikiem Historii” dofinansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe”, priorytet „Miejsca Pamięci Narodowej”. Projekt dotyczył oddziału Muzeum Czynu Powstańczego, wpisanego do rejestru zabytków pod nr 2276/91. Jego celem było kompleksowe zbadanie i upamiętnienie Domu Polskiego w Górze św. Anny oraz zlokalizowanego w jego pobliżu w latach II wojny światowej niemieckiego obozu pracy. W skład zadania wchodziły działania badawcze (badania archiwalne dotyczące byłego obozu oraz poszukiwania archeologiczne w terenie), inwestycyjne (upamiętnienia w formie tablic informacyjnych i pamiątkowych, remont, przystosowanie i wyposażenie pomieszczenia do opracowywania i przechowywania znalezisk), wystawiennicze (organizacja wystawy czasowej), wydawnicze (opracowanie wyników badań w formie książkowej oraz wydawnictwa towarzyszącego wystawie) i promocyjne (organizacja konferencji naukowej przedstawiającej wyniki badań).

Muzeum Wsi Opolskiej

Stan techniczny obiektów zgromadzonych na terenie parku jest ogólnie dobry, wymagający prowadzenia jedynie regularnych prac konserwacyjnych. W okresie sprawozdawczym nie były prowadzone szczególne prace konserwatorskie ani roboty budowlane. Odbywały się według bieżących potrzeb naprawy dachów chałup, dezynsekcje i impregnacje drewna itp. prace. W 2016 roku zakończył się remont budynku karczmy uszkodzonego w wyniku pożaru w roku 2012 (wykonanie więźby dachowej i pokrycia dachowego).

Oddział Muzeum Wsi Opolskiej – chata w Kielczy przy ul. Dobrego Pasterza (nr rej. 1784/66) w stanie technicznym dobrym, nie wykonywano prac remontowo-konserwatorskich.

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych

Budynki siedzib muzeum w Opolu i Łambinowicach w stanie technicznym dobrym, jednak nie odpowiadającym na potrzeby wystawiennicze i organizacyjne muzeum, stąd w okresie sprawozdawczym w roku 2016 realizowano następujące zadania:

- Opole, ul. Minorytów 3: przebudowa obiektu muzeum (etap I), w tym wykonanie robót budowlanych, nadzór inwestorski i autorski, opracowanie dokumentacji kosztorysowej zadania,
- Łambinowice ul. Muzealna 4: wykonanie dokumentacji projektowej zmian funkcjonalno-organizacyjnych i wizerunkowych budynku muzeum w Łambinowicach,
- Został także opracowany program funkcjonalno-użytkowy zabezpieczenia, remontu i konserwacji relikwów zachowanych baraków byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice).

Wizualizacja zmian funkcjonalno-organizacyjnych w budynku Muzeum w Łambinowicach, projekt Architop Małgorzata Zatwarnicka Andrzej Zatwarnicki

W roku 2017 w Opolu kontynuowano przebudowę obiektu muzeum przy ul. Minorytów (etap II – roboty ogólnobudowlane na parterze, I piętrze i poddaszu budynku).

Realizowano także działania dotyczące obiektów obozowych: opracowano dokumentację badań podłoża gruntowego na potrzeby prac konserwatorskich przy reliktach zachowanych baraków byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice).

Jednocześnie prowadzono prace pielęgnacyjne i zabezpieczające na terenie poobozowym (wraz z grupą żołnierzy polskich i niemieckich przeprowadzono prace oczyszczające na terenie byłego Stalagu 318/VIII F (344), odsłonięto część budynków pozostałych na nowo zakupionym terenie poobozowym z zarośli wraz z wykonaniem rowów wzdłuż drogi, z grupą harcerzy przeprowadzono oczyszczanie baraków poobozowych).

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smołki – willa przy ul. Piastowskiej 20 w Opolu oraz zespół zamkowo-parkowy w Rogowie Opolskim

W okresie sprawozdawczym wykonano rewaloryzację parku zabytkowego w Rogowie Opolskim (nr rej. 202/89).

Trwały prace projektowe dotyczące zamku w Rogowie Opolskim, wykonano dokumentację pn. Program funkcjonalno-użytkowy renowacji murów i kanalizacji deszczowej oraz dokumentację – projekt budowlany renowacji murów zamku i kanalizacji deszczowej. W efekcie 31 października 2017 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu podpisała umowę na zadanie „Konserwacja zabytkowego zbioru Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu oraz renowacja murów zewnętrznych Zamku w Zespole Zamkowo-Parkowym w Rogowie Opolskim wraz z odprowadzeniem wód deszczowych” dofinansowanego w ramach Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.

W roku 2017 dla willi w Opolu Piastowska 20 (nr rejestru 2241/90) wykonano dokumentację – projekt budowlany elewacji i remont tarasów.

Zespół Szkół Medycznych im. Janusza Korczaka w Prudniku

Zespół szkół mieści się w zabytkowej wili pofabrykanckiej (nr rej. 2040/78). Planowane prace dotyczące wykonania izolacji przeciwwilgociowych czy też prac konserwatorskich przy stolarce na chwilę obecną nie zostały zrealizowane.

Zespołu Szkół Medycznych w Brzegu

Budynek poddany pracom konserwatorskim w 2013 r. (dawny szpital miejski wpisany do rejestru pod nr 2261/91). W okresie sprawozdawczym wykonano renowację ogrodzenia z cegły ceramicznej i elementów metalowych. Prace te zrealizowano w 2016 r.

Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji Opole

Budynek Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej Opole Kościuszki 14 (historycznie dawne gimnazjum dla dziewcząt, nr rej. zabytków 2245/90). Stan techniczny obiektu jest dobry, prace w tym okresie nie były prowadzone.

Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Ks. Biskupa Józefa Nathana w Branicach (nr rej. 47/2006).

Działania podejmowane w latach 2016 i 2017 dotyczyły odrębnych zagadnień dla poszczególnych obiektów w tym zespole:

ROK 2016			
Lp.	Nazwa zadania	Zrealizowana wartość zadania w roku 2016	Źródła finansowania
1.	Pawilon C - Wykonanie systemu oddymiania 2 klatek schodowych w budynku (dokumentacja).	5 000,00 zł	Środki własne
2.	Pawilon D - Wykonanie systemu oddymiania 2 klatek schodowych w budynku (dokumentacja).	5 000,00 zł	Środki własne
3.	Pawilon J - Konserwacja malowideł ściennych wraz z remontem budowlanym Kaplicy Szpitalnej i Sali Gimnastycznej (dokumentacja).	17 792,00 zł	Środki własne
4.	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na kanalizację Szpitala.	32 000,00 zł	Środki własne
5.	Pawilon D -Remont oddziału D1 (wymiana drzwi wewnętrznych, wymiana wykładzin podłogowych, odnowienie powłok malarskich ścian i sufitów, częściowa wymiana instalacji wod.-kan., elektrycznej).	182 623,00 zł	Środki własne
6.	Pawilon C - Wykonanie dokumentacji projektowej na zasilanie w energię elektryczną..	3 075,00 zł	Środki własne
7.	Pawilon C i D - Inwentaryzacja więźby dachowej w budynkach (dokumentacja)	2 460,00 zł	Środki własne
8.	Pawilon J - Remont klatki schodowej,(odnowienie powłok malarskich ścian i sufitów, częściowa wymiana instalacji elektrycznej.	49 561,00 zł	Środki własne
9.	Remont instalacji wodnej c.o. i c.w.u. w budynku Administracji	12 999,00 zł	Środki własne
RAZEM ZA 2016 ROK:		310 051,00 zł	Środki własne
ROK 2017			
1.	Pawilon C, K, J - Renowacja pokrycia dachowego na budynkach	131 869,00 zł	
2.	Pawilon J - Wymiana rynien na krużgankach.	12 000,00 zł	Środki własne

3.	Pawilon C - Wykonanie systemu oddymiania 2 klatek schodowych, (odnowienie powłok malarskich ścian, sufitów, wymiana wykładzin podłogowych, instalacja elektryczna, p-poż, system oddymiania)	194 355,00 zł	Środki własne
4.	Pawilon B - wykonanie przebudowy węzłów sanitarnych na oddziale B7.	118 929,00 zł	Dotacja UMWO 93 000 zł Środki własne – 25 929,00 zł
5.	Pawilon D - Modernizacja oddziału D2, (wymiana drzwi, wykładzin podłogowych, odnowienie powłok malarskich ścian i sufitów, częściowa wymiana instalacji wod.-kan., elektrycznej).	254 068,00 zł	Środki własne
RAZEM ZA 2017 ROK:		711 221,00 zł	Dotacja UMWO 93 000 zł Środki własne – 618 221,00 zł

Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych

Działania podejmowane w roku 2016 dotyczyły wykonania:

PAŁAC – wykonano remont elewacji pałacu o charakterze odtworzeniowym oraz czyszczenie rynien i rur spustowych. Przygotowano projekt budowlano-wykonawczy remontu klatki schodowej wieży pałacu z wprowadzeniem windy dla osób niepełnosprawnych – aktualizacja dokumentacji do obowiązujących przepisów prawa. Opracowano również program prac konserwatorskich i restauratorskich, kosztorys tych prac oraz specyfikację techniczną wykonania i odbioru prac konserwatorskich i restauratorskich pałacu i części murowanej ogrodzenia.

W roku 2017:

PARK – wykonano projekt zagospodarowania terenu zespołu pałacowo-parkowego. Natomiast dla pałacu zrealizowano aktualizację dokumentacyjno-kosztorysową Projektu budowlano-wykonawczego remontu klatki schodowej wieży pałacu Ośrodka Leczenia Odwykowego z wprowadzeniem windy dla osób niepełnosprawnych.

Zespół zamkowo – parkowy w Korfantowie

W Opolskim Centrum Rehabilitacji w Korfantowie w latach 2016-2017 nie prowadzono prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych, ani prac projektowych. Obiekty w dobrym stanie technicznym.

Zespół pałacowo-parkowy w Mosznej

Poniższe zadania dotyczą prac zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji w zespole pałacowo-parkowym w Mosznej, park i pałac wpisane są do rejestru zabytków (nr rejestru 681/63 i 1623/66) i stanowią własność Województwa Opolskiego.

Lp.	Obiekt	Zakres przeprowadzonych prac	Koszt całkowity zł	Źródło finansowania	Termin realizacji
1.	Park -zadanie pn. Renowacja alej lipowej wraz z częściowym zagospodarowaniem terenu, gospodarką drzewostanem i szatą roślinną.	Wycinka drzew i krzewów, nasadzenia nowych drzew, krzewów, zabiegi pielęgnacyjne i korygujące, wykonanie rabat, wykonanie placu zabaw, miejsca na ognisko, montaż ławek i koszy na śmieci.	1 172 297 Wydatkowane w latach 2015-2017 1 157 455 zł	Środki własne i dotacja z WFOŚiGW	Lata 2015-2018
2.	Park w Mosznej – zadanie pn. Gospodarka drzewostanem i szatą roślinną wraz z częściowym zagospodarowaniem terenu.	Wycinka drzew i krzewów, nasadzenia nowych drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne i korygujące, dostawa i montaż tablic informacyjnych i donic ozdobnych.	1 855 761 Wydatkowane w latach 2016-2017 1 687 221 zł	Środki własne i dotacja z WFOŚiGW	Lata 2016-2019
3.	Budynek zamku – zadanie pn. ekoZamek Moszna – termomodernizacja budynku zamku	Roboty budowlane – instalacyjne: renowacja stolarki drzwiowej i okiennej, modernizacja systemu grzewczego	2 711 288 Wydatkowane w 2017 r. 24 600 zł	Środki własne i z EFRR	Lata 2017 - 2018
4.	Budynek zamku– zadanie pn. Remont łazienki na I p.	Zakres prac obejmował roboty wyburzeniowe, wodno – kanalizacyjne, elektryczne, budowa ścianek działowych, ułożenie glazury na ścianach i podłogach, biały montaż.	95 463,65	Środki własne	2017 r.
5.	Park	Wykonanie i montaż barierek trawnikowych	10 455	Środki własne	2017 r.
6.	Park– zadanie pn. Remont stawu Kalusznik wraz z częściowym zagospodarowaniem terenu, gospodarką drzewostanem i szatą roślinną.	Wycinka drzew i krzewów, nasadzenia drzew i krzewów, ciecia sanitarne i pielęgnacyjne, dostawa i montaż ławek i koszy, zabezpieczenie i wzmocnienie skarp stawu i wyspy, odmulenie dna stawu, konserwacja rowu R-A, remont budowli zrzutowo – piętrzącej.	2 033 335 Wydatkowane w roku 2017 358 971 zł.	Środki własne i dotacja z WFOŚiGW	Lata 2017-2020
7.	Budynek zamku	Opracowanie projektu	120 000	Środki własne	Lata

	i park– zadanie pn. Partnerstwo dwóch Zamków. Interreg VA – PL i CZ	i organizacja imprez – Nocne zwiedzanie zamku.	Wydatkowane w 2017 r. 16 260 zł.	i z EFRR	2017-2018
8.	Budynek zamku – zadanie pn. Spełnienie wymagań bezpieczeństwa pożarowego oraz aktualizacja dokumentacji projektowo kosztorysowej.	Aktualizacja ekspertyzy technicznej i dokumentacji projektowo – kosztorysowej oraz wykonanie robót zapewniających bezpieczeństwo pożarowe.	600 000 Wydatkowane w 2017 r. 40 000 zł	Środki własne	Lata 2017-2018
9.	Park – zadanie pn. Śladami bioróżnorodności w sercu Opolszczyzny.	Utworzenie Centrum Ochrony Bioróżnorodności: zagospodarowanie terenu wokół stawu Kalusznik – działania budowlane i informacyjno-promocyjne	5 660 14, 50 Wydatkowane w 2017 r. 24 600 zł	Środki własne i z EFRR	Lata 2017-2020
10	Budynek zamku i teren parku- zadanie pn. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia. „ Śląsk bez granic III zamki i pałce.	Przygotowanie projektu i dokumentacji aplikacyjnej w ramach programu Interreg V-A CZ-PL, renowacja stolarki okiennej i drzwiowej odnowienie elewacji budynku zamku, wykonanie ścieżek i chodników, materiały promocyjne, przewodnik po szlaku zamków.	8 935 592 Wydatkowane w 2017 r. 5 000 zł.	Środki własne i z EFRR	Lata 2017-2020

Moszna. Prace przy drzewostanie parkowym – aleja lipowa (fot. I. Solisz),
Konservacja i renowacja łazienki w Apartamencie Białym, dofinansowanie OWKZ (1 stan przed pracami, fot. I. Solisz, 2 stan po konserwacji – fot. T. Wilk).

9. Działania samorządów i instytucji w dziedzinie ochrony zabytków w latach 2016-2017

9.1. Samorządy gminne

W przypadku danych podanych w ankietach przez samorządy gminne w zakresie ilości obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zauważalny był problem podania rzeczywistych danych, część gmin miała problem ze wskazaniem ilościowym zabytków rejestrowych, szczególnie w zakresie zabytków ruchomych i archeologicznych. Mniej problemów dotyczyło zabytków nieruchomych, co może się wiązać z faktem, że znaczna część gmin ma zebrane dane w gminnej ewidencji zabytków, niemniej były również w tym obszarze rozbieżności. Posiadanie gminnych ewidencji zabytków zadeklarowały w 66 ankietach 62 gminy. W ankietach nie pytano o czas opracowania ewidencji, czy też zgodność z aktualnym rozporządzeniem ministra kultury (np. w zakresie wzoru karty adresowej) oraz jego wytycznymi co do sposobu wdrażania GEZ w gminie. Z pewnością kolejne podsumowywanie realizacji programu powinno uwzględnić te kwestie.

W latach 2016-17 pozytywnie zaopiniowany przez WUOZ w Opolu oraz przyjęty uchwałą radnych Gminny Program Opieki nad Zabytkami posiadało 38 gmin. Tak więc nieco ponad połowa samorządów gminnych podjęła się opracowania dokumentu, który wskazuje cele i priorytety polityki konserwatorskiej w gminach.

W tych latach samorządy gminne województwa opolskiego były wnioskodawcami zaledwie kilku wpisów do rejestru zabytków. Tylko kilka z nich wystąpiło z wnioskiem do OWKZ o objęcie ścisłą ochroną konserwatorską obiektów, m.in. Gmina Kędzierzyn-Koźle wystąpiła o wpisanie budynków pofortecznych (kazamaty i prochownie).

Działalność samorządów gminnych w obszarze dziedzictwa kulturowego związana jest m.in. z finansowaniem prac w obiektach zabytkowych stanowiących własność gmin. Na ten cel w roku 2016 gminy przeznaczyły 8 896 777 zł, zaś w roku 2017 12 123 556 zł. W ramach prac wykonywano bardzo szeroki zakres robót, począwszy od remontów dachów, elewacji, wymiany instalacji, przygotowania niezbędnej dokumentacji projektowej z badaniami konserwatorskimi, po projekty termomodernizacyjne, np. siedziba Urzędu Miejskiego

i Starostwa Powiatowego w Kluczborku – projekt termomodernizacji budynku oraz renowacji elewacji starej części budynku, dofinansowany z Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 w ramach PO PL04 „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii” – koszt inwestycji 4 672 664,63 zł. Wykonywane były prace przy kapliczkach stanowiących własność gmin, a także realizowano prace pielęgnacyjne przy zabytkowej zieleni. Na kwotę tę składały się nie tylko środki własne, ale również pozyskane z różnorodnych funduszy: RPO Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, NFOŚiGW, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Pradziad, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Oprócz tego 30 gmin zadeklarowało przyznawanie dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytkach niebędących własnością gmin, w ramach przyjętej przez radę gminy uchwały. W roku 2016 gminy przeznaczyły na ten cel 3 416 525 zł, natomiast w roku 2017 dotacje wyniosły 3 310 734 zł. Znacząca część dotacji przeznaczona była na zabytki sakralne, znajdujące się na terenie gmin, choć część samorządów aktywnie wspiera również właścicieli prywatnych – szczególnie wspólnoty mieszkaniowe, które dzięki temu wspieraniu remontują budynki, co przyczynia się do poprawy wyglądu miejscowości. W tym obszarze najaktywniejsze są gminy: Brzeg, Głuchołazy, Kluczbork i Opole.

Wyremontowane kamienice w Brzegu przy ul. Dzierżonia 8 i 10 – dotacja Gminy Brzeg
(1) stan przed rozpoczęciem prac, fot. I. Solisz, (2) odbiór prac w 2016 r., fot. P. Godlewski.

TABELA : FORMY OCHRONY ZABYTKÓW W GMINACH

GMINA	PLANOWANIE PRZESTRZENNE			GEZ ilość obiektów	GPONZ obowiązujące programy w latach 2016-17	FORMY OCHRONY PRAWNEJ ZABYTKÓW				
	studium uwarunkowań	MPZP				rejestr zabytków: obiekty			parki kulturowe	pomniki historii
		ilość	% pow. gm.			nieruchome	ruchome	archeolog.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
BABORÓW	tak	4	ok. 5 %	220	brak	27	13	44		
BIAŁA	tak	11	ok. 18 %	158	brak	46	10	26		
BIERAWA	tak	12	100 %	90	2013-16, 2017-20	10	2	5		
BRANICE	tak	10	1,2 %	550	brak	18	2	46		
BRZEG	tak	9	100 %	808	brak	201	22	1	„Książęce Miasto Brzeg”	
BYCZYNA	tak	11	7 %	442	brak	87	5	29		
CHRZĄSTOWICE	nie udostępniono danych			-	-	-	-	-		
CISEK	tak	2	1,25 %	brak	brak	13	4	37		
DĄBROWA	tak/2011	13	1 %	443	2013-16, 2017-20	24	10	3		
DOBRODZIEN	tak	6	4 %	74	2014-17	6	1	1		
DOBRZEŃ WIELKI	tak	18	40 %	65	2017-20	5	2	4		
DOMASZOWICE	tak	12	98 %	65	brak	9	5	17		
GŁOGÓWEK	tak	12	17,05 %	974	2014-17	98	26	81		
GŁUBCZYCE	tak	4	miasto	670	2014-17	117	19	134		
GŁUCHOŁAZY	tak/2011	43	6 %	295	2013-16	74	7	4		
GOGOLIN			0,13 %	125	2016-19	19	0	17		
GORZÓW ŚL.	tak	4	2-3 %	102	2013-16, 2017-20	16	3	1		
GRODKÓW	tak	34	72,46 %	1412	brak	71	46	17		
IZBICKO	tak/2015	123	tereny zabudowane	268	2016-19	9	5	7		
JEMIELNICA	nie udostępniono danych			-	2017-20	-	-	-		
KAMIENNIK	2006 r.	40	18 %	brak	brak	23	7	14		
KĘDZIERZYN-KOŹLE	1	26	99,75 %	476	2013-16, 2017-20	76	9	0		

KIETRZ	tak	1	13,1 %	99	brak	34	6	81		
KLUCZBORK	tak/2016	50	24 %	949	brak	96	13	17		
KOLONOWSKIE	tak/2011	12	12 %	51	brak	3	0	1		
KOMPRACHCICE	nie udostępniono danych			-	-	-	-	-		
KORFANTÓW	tak	3	100 %	548	tak	43	4	3		
KRAPKOWICE	tak	56	33,4 %	184	2016-19	28	7	20		
LASOWICE WIELKIE	tak	11	2 %	351	brak	20	4	26		
LEŚNICA	tak	1	100 %	211	2013-16	89	182	3		Góra św. Anny
LEWIN BRZESKI	tak/2012	30	37 %	428	2016-19	74	25	29		
LUBRZA	tak	9	17 %	351	brak	33	52	8		
LUBSZA	tak	1	95 %	671	brak	22	12	17		
ŁAMBINOWICE	tak	23	69 %	373	2014-17	204	90	8		
ŁUBNIANY	tak	22	100 %	183	brak	8	7	2		
MURÓW	1	3	20 %	1028	brak	11	5	1		
NAMYSŁÓW	tak	29	100 %	1105	brak	106	23	54		
NIEMODLIN	1	17	17,03 %	437	2015-18	59	43	14		
NYSA	tak	76	15,5 %	784	2014-17	123	81	230		Bazylika w Nysie
OLEŚNO	tak	17	3,74 %	211	2017-20	23	22	5		
OLSZANKA	tak	0	brak	525	2018-21	b.d.	b.d.	b.d.		
OPOLE	tak	79	29 %	3157	2016-19	b.d.	b.d.	b.d.		
OTMUCHÓW	b.d.	b.d.	b.d.	331	2016-19	73	37	32		
OZIMEK	tak	31	27,6 %	599	2013-16, 2017-20	10	5	0		Most żelazny w Ozimku
PACZKÓW	tak	12	8,28 %	719	2016-19	102	21	7		Stare miasto z murami
PAKOSŁAWICE	tak	2	100 %	12	brak	12	8	30		
PAWŁOWICZKI	tak	8	63 %	413	brak	31	7	31		
POKÓJ	tak	16	b.d.	121	2016-19	107	13	17		
POLSKA CEREKIEW	b.d.	7	45,53 %	109	2017-20	4	4	15		
POPIELÓW	tak	5	100 %	306	2016-19	13	9	21		
PRASZKA	tak	6	0,6 %	108	2013-16, 2017-20	7	1	3		
PRÓSZKÓW	tak	23	27,5 %	brak	brak	b.d.	b.d.	b.d.		
PRUDNIK	tak	15	53 %	1200	brak	98	20	7		

RADŁÓW	nie udostępniono danych			-	-	-	-	-		
REŃSKA WIEŚ	tak	13	36 %	99	brak	9	4	26		
RUDNIKI	tak	5	41 %	47	2017-20	3	3	0		
SKARBIMIERZ	tak	7	100 %	brak	brak	19	21	29		
SKOROSZYCE	tak	15	29 %	350	brak	1	0	0		
STRZELCE OPOLSKIE	tak	50	71 %	789	2016-19	57	11	16		
STRZELECZKI	tak/1999	14	4,6 %	527	2017-20	18	18	20		
ŚWIERCZÓW	b.d.	b.d.	b.d.	304	brak	24	11	20		
TARNÓW OPOLSKI	tak	b.d.	b.d.	84	2013-16	84	5	67		
TUŁOWICE	tak	12	100 %	191	2017-20	11	5	0		
TURAWA	nie udostępniono danych			-	-	-	-	-		
UJAZD	tak	19	100 %	102	2015-18	19	9	1		
WALCE	tak	14	95 %	106	2013-16	12	3	7		
WILKÓW	tak	9	40 %	442	2016-19	19	3	28		
WOŁCZYN	tak	34	14,81 %	350	2015-18	44	10	37		
ZAWADZKIE	tak	2	45 %	212	brak	8	10	2		
ZDZIESZOWICE	tak	34	84,24 %	72	2014-17	8	2	2		
ZĘBOWICE	tak	8	2 %	67	brak	4	1	39		

brak – gmina nie posiada opracowania

b.d. – brak danych w załączonej przez gminę tabeli

w przypadku gmin, które nie udostępniły danych, a odnaleziono informacje w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego dot. GPOnZ– zostały one zamieszczone

9.2. Samorządy powiatowe

Na jedenaście samorządów powiatowych w trzech opracowano Programy Opieki nad Zabytkami. Są to powiaty: strzelecki, opolski i namysłowski.

Powiaty realizują opiekę i ochronę zabytków w dwóch obszarach, jako jednostki dotujące prace przy obiektach zabytkowych, ale także pozostają właścicielami zabytków. W okresie sprawozdawczym zostały wpisane do rejestru zabytków dwa zabytki za które odpowiedzialne są samorządy (Powiat Strzelecki – Amfiteatr na Górze św. Anny, Powiat Prudnicki – szkoła przy ul. Kościuszki 55). Część powiatów systematycznie przyznaje też dotacje na prowadzenie prac w obiektach zabytkowych. Najwięcej rocznie na ten cel przeznaczają Powiat Opolski (tabela).

Ograniczony zakres ma działalność społecznych opiekunów zabytków, nad którymi opiekę sprawuje starosta. Największą liczbę społecznych opiekunów zabytków od lat wskazuje Powiat Kluczborski, w niektórych powiatach nie ma ani jednego opiekuna. Jest to ogólny, krajowy problem, wynikający z braku popularyzacji takiej formy działalności wolontariackiej.

POWIAT	OCHRONA ZABYTKÓW		Udzielanie dotacji na prace przy zabytkach nie będących własnością powiatu	
	Program Opieki nad Zabytkami	Społeczni Opiekunowie Zabytków	2016	2017
BRZESKI	brak	0	brak	brak
GŁUBCZYCKI	Nie udostępniono danych			
KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI	brak	2	50 000,00	20 000,00
KLUCZBORSKI	brak	12	31 510,00	21 800,00
KRAPKOWICKI	brak	0	35 000,00	35 000,00
NAMYSŁOWSKI	2016-19	1	116 200,00	50 000,00
NYSKI	brak	1	brak	brak
OLESKI	brak	2	brak	brak
OPOLSKI	2016-19	0	100 000,00	112 000,00
PRUDNICKI	brak	0	brak	brak
STRZELECKI	2015-18	1	50 000,00	50 000,00

9.3. Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Wojewódzki konserwator zabytków realizuje zadania państwa w zakresie ochrony zabytków. Są to zadania i kompetencje wykonywane w imieniu wojewody, który wraz z ministrem kultury i dziedzictwa narodowego jest jednym z dwóch ustawowych organów ochrony zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków wchodzi w skład zespolonej administracji rządowej, kieruje wojewódzkim urzędem ochrony zabytków, a jego kompetencje precyzuje ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Są to zadania ogólne, przeznaczone do realizacji przez organy administracji publicznej takie jak m.in. *zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie* (art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), zaś w sposób szczególny wojewódzki konserwator zabytków:

- Prowadzi rejestr zabytków oraz gromadzi dokumentację w tym zakresie.
- Prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków i również gromadzi w tym zakresie dokumentację.
- Wydaje pozwolenia i inne decyzje, postanowienia i zaświadczenia w sprawach określonych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz w innych przepisach.
- Organizuje i prowadzi kontrolę w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kontrole prowadzone są przez wojewódzkiego konserwatora zabytków lub upoważnionych przez niego pracowników urzędu w obecności właściciela zabytku – czy to osoby fizycznej czy kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby.
- Nadzoruje prawidłowość wykonywanych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych.
- Upowszechnia wiedzę o zabytkach, a także gromadzi i udostępnia wiedzę o zabytkach.
- W ramach posiadanych środków budżetowych planuje finansowanie ochrony i opieki nad zabytkami na terenie województwa. Przeznacza fundusze na bieżące działania badawcze i dokumentacyjne dotyczące zabytków wpisanych do rejestru bądź planowanych do objęcia ochroną. Udziela także dotacji na prowadzenie prac konserwatorskich i robót budowlanych.
- Realizuje zadania wynikające z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- Opracowuje wojewódzkie plany ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynuje działania przy realizacji tych planów.

Wydziały WUOZ	WYBRANY ZAKRES ZADAŃ	2016	2017
Wydział Zabytków Nieruchomych	Ilość wydanych pozwoleń na roboty budowlane, prace konserwatorskie i restauratorskie	925	923
	Ilość uzgodnionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	101	60
Wydział Zabytków Ruchomych	Ilość wydanych pozwoleń na prace konserwatorskie	126	
Wydział Zabytków Archeologicznych	Ilość wydanych pozwoleń na badania i prace (stanowiska archeologiczne)	285	266

9.4. Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy w Opolu

Oddział Terenowy NID w Opolu – to podległa Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego instytucja kultury, której działanie ma na celu przywrócenie dziedzictwu właściwe role w życiu społecznym, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, zapisaną w Konstytucji RP i stanowiącą podstawę współczesnych systemów zarządzania dziedzictwem

na świecie. Instytut realizuje zadania w zakresie zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego Polski w celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń poprzez:

- gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie,
- wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków,
- kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Oddział terenowy w latach 2016 -2017 podejmował następujące zadania:

Ochrona dziedzictwa kulturowego: Monitorowanie stanu zachowania i ocena wartości zasobu dziedzictwa w tym weryfikacja zabytków archeologicznych powiatu namysłowskiego i głubczyckiego, weryfikacja zabytków nieruchomości (m.in.: kościół św. Anny w Oleśnie wraz z otoczeniem; kamienic w Brzegu na potrzeby opinii w konkursie Zabytek Zadbany; określenie granic i form ochrony układu w miejscowości Pokój; słodownia w Nysie; budynek przy ul. Raciborskiej 57 w Nowej Cerekwi, kościół w Krzyżanowicach i Obórkach), Pomników Historii m.in.: Góry św. Anny, Paczkowa, Nysy, Ozimka (wyjazdy terenowe, opracowywanie kart i sprawozdań), przygotowywanie kompleksowego raportu wojewódzkiego o stanie zachowania zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, współpraca z Działem Ewidencji i Rejestru Zabytków NID: opracowanie i korekta listy stanowisk archeologicznych wpisanych bezzasadnie, przekazywanie informacji dotyczących raportu archeologicznego.

Opracowywanie opinii i ekspertyz dotyczących np.: wpisania do rejestru zabytków stopnia wodnego w Rybnej na rzecz Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu, weryfikacji granic obszaru Góry Świętej Anny w kontekście decyzji o wpisie do rejestru zabytków dla OWKZ, wartości zabytkowych i znaczenia w regionie wyspy „Pasieka” w Opolu dla OWKZ, linii kolejowej nr 177 (Głubczyce-Baborów-Racibórz) dla OWKZ, skreślenia z rejestru zabytków nieruchomości.

Gromadzenie, systematyzowanie i udostępnianie informacji na temat stanu zachowania i ochrony zabytków w województwie opolskim opracowywanie ankiet dot. badań terenowych (Bielice, Janowa, Głogówek, Kazimierz, Nowa Wieś Głubczycka, Wiechowice, Wójcice, Paczków, Prudnik, Ścibórz, Równe) oraz ankiet dot. wpisów obszarowych (Krapkowice, Góra Świętej Anny), opracowywanie not o opolskich zabytkach wpisanych do rejestru zabytków do portalu e-zabytek, czy też kwerenda i zebranie materiałów do opracowywania kolekcji „Szlak dzieł Fahnrotha”.

Organizacja imprez promocyjnych i edukacyjnych dotyczy głównie Europejskich Dni Dziedzictwa – edycja 2016 i 2017 r. to:

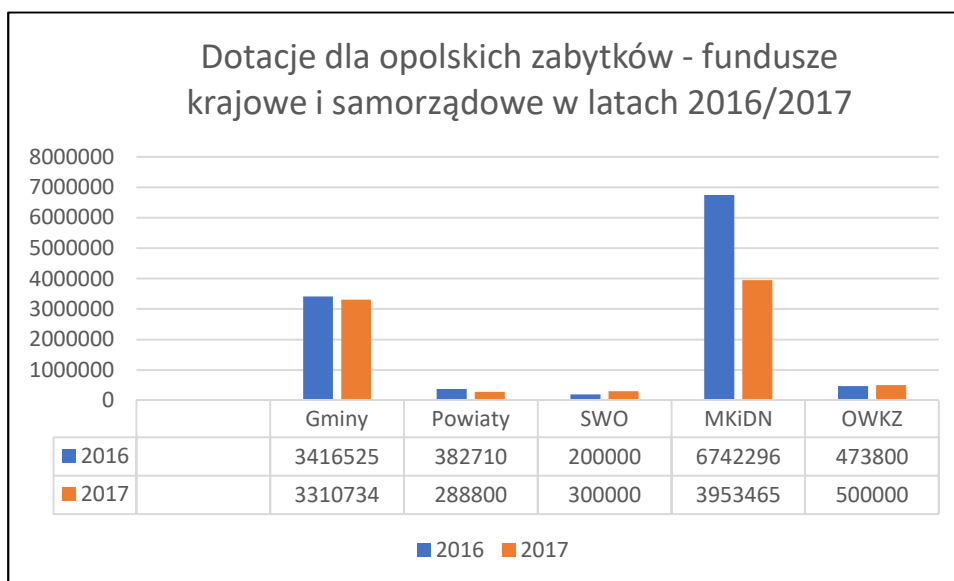
- prace dokumentacyjne oraz kwerendy źródłowe prowadzone na potrzeby EDD,
- przygotowywanie dokumentacji fotograficznej (obiekty na terenie powiatu oleskiego),
- wyjazdy terenowe na terenie województwa opolskiego – szlakiem dzieł Josepha Fahnrotha,

- koordynacja EDD w 4 województwach i przygotowanie Informatorów EDD dla 5 województw,
- przygotowanie i realizacja warsztatów terenowych w ramach konferencji „Park kulturowy a ochrona krajobrazu” EDD,
- przygotowanie do dystrybucji materiałów informacyjno – promocyjnych EDD,
- pomoc w organizacji inauguracji EDD w woj. opolskim i w Wiśle,
- prowadzenie warsztatów plastycznych dla dzieci,
- organizacja III Ogólnopolskiej Gali EDD 2017.

10. Podsumowanie sprawozdania: wnioski i propozycje uzupełnienia programu na kolejne dwa lata bądź korekty programu

Systematycznie wzrasta ilość obiektów objętych ustawowymi formami ochrony zabytków. Do rejestru zabytków nieruchomych wojewódzki konserwator zabytków wpisał 36 obiektów, został ustanowiony kolejny Pomnik Historii – most żelazny w Ozimku – najwyższa forma wyróżnienia dla zabytku w naszym kraju, oraz powołano pierwszy park kulturowy „Książęce miasto Brzeg”. Inicjatywa tym ważniejsza i cenniejsza, że została podjęta przez radnych Miasta Brzeg. Nadal wyzwaniem dla samorządów pozostaje uchwalanie planów miejscowych, z pewnością brakuje ich w części obszarów miejskich, a jako problem należy wskazać niewielką ilość wsi objętych taką formą ochrony prawnej. Z pewnością wśród wyzwań stojących przed samorządami należy wskazać konieczność aktualizowania danych na temat ilości obiektów zabytkowych na podległym sobie terenie. Konieczna jest weryfikacja i ujednoczenie danych urzędów gminnych z danymi wojewódzkiego konserwatora zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest podstawą do tworzenia wszelkich dokumentów strategicznych i planistycznych, które muszą uwzględniać problematykę dziedzictwa kulturowego. Aktywność opolskich gmin w tym obszarze jest wyższa niż w innych województwach, niemniej pozostaje wciąż sporo obszarów wymagających rozpoznania i właściwej ochrony.

Istotnym wskaźnikiem realizacji celów strategicznych, szczególnie celu I, dotyczącego utrzymania i zarządzania zasobem kulturowym, jest wysokość nakładów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przeprowadzone w obiektach zabytkowych. Na Opolszczyźnie w latach 2016-2017 wsparto właścicieli obiektów zabytkowych z funduszy krajowych i samorządowych kwotą 19 568 330 zł (2016 r. – 11 215 331 zł i 2017 r. – 8 352 999 zł) Na sumę tę składają się dotacje MKiDN, OWKZ, samorządu wojewódzkiego oraz dotacje gmin i powiatów. Zmniejszenie ogólnej kwoty w roku 2017 związane jest ze znacząco niższym finansowaniem prac przez ministerstwo kultury. Sytuacja ta powinna być analizowana, czy jest to jednostkowe obniżenie wsparcia dla zabytków województwa opolskiego, czy też stały trend.

Szczególnym wsparciem dla jednostek są możliwości uzyskania wsparcia ze środków unijnych. Samorządy gminne aktywnie współpracują z UMWO w obszarze rewitalizacji i rewaloryzacji miast. Przygotowane wsparcie finansowe na ten cel powinno się przyczynić do zachowania najcenniejszych układów urbanistycznych, wspierać poszukiwanie nowych funkcji dla obszarów zdegradowanych oraz eliminować z krajobrazów miejskich przestrzenie niezagospodarowane oraz dezintegrujące przestrzeń urbanistyczną.

Możliwości wsparcia z funduszy unijnych są także w przypadku innych beneficjentów, dotacje pozyskały związki wyznaniowe, samorządy będące właścicielami obiektów zabytkowych, jednostki dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego czy też spółki i fundacje. W sumie na dziedzictwo kulturowe wdrażanych jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Osi priorytetowej V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego Działania 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury, 23 projekty na łączną kwotę 74 793 115,12 zł. Należy pamiętać, że pozostają jeszcze inne programy wspierające działania w obszarze dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu, np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w którym na 20 projektów przeznaczona została kwota 3 036 566,66 zł.

Podsumowując realizacja Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego, w okresie którego dotyczy sprawozdanie, przebiegała zgodnie z założonymi celami i priorytetami, choć w sposób nierówny w poszczególnych obszarach. Część zadań nie została podjęta ze względu na fakt, iż wymagają one współpracy między instytucjami, a rola Samorządu Województwa Opolskiego jest w tym wypadku jedynie wspierająca np. wspieranie dążeń do objęcia formami ochrony unikalnych układów ruralistycznych (cel I, priorytet II, zadanie 7), wspieranie działań społecznych opiekunów zabytków (cel I, priorytet VI, zadanie 7). Niemniej pozostają zadania, w których SWO jest wskazany jako inicjator działań i są to kwestie, które powinny zostać uwzględnione w pozostałym jeszcze okresie realizacji Programu np. podjęcie decyzji o organizacji Opolskich Dni Dziedzictwa, ustanowienie konkursu regionalnego na najlepsze projekty edukacyjne promujące

dziedzictwo (cel I, priorytet I, zadanie 6,7). Z pewnością zadaniem możliwym do realizacji oraz bardzo potrzebnym jest popularyzacja i promocja wiedzy o zabytkach (cel III, priorytet III, zadania 5, 6, 7, 8).

Z pewnością samorząd regionalny oraz samorządy lokalne stoją przed wyzwaniem działań na rzecz zabytków zagrożonych, zarówno poprzez system dotacji, jak i projekty aktywizujące społeczności wokół ciekawych wydarzeń. Do szczególnie zagrożonych kategorii należą zabytki techniki oraz zespoły pałacowo-folwarczne. Warto w tym wypadku wzorować się na ciekawych i wypracowanych wzorach, jak choćby *Śląski szlak zabytków techniki* oraz systemowe propozycje imprez kulturalnych przybliżających to dziedzictwo (Industriada). Dzięki takim działaniom zmienia się świadomość mieszkańców na temat tego obszaru dziedzictwa, a także budowana jest ciekawa oferta turystyczna, która daje nowe funkcje zabytkom, co jest istotą działań ochronnych, w przypadku obiektów zagrożonych.